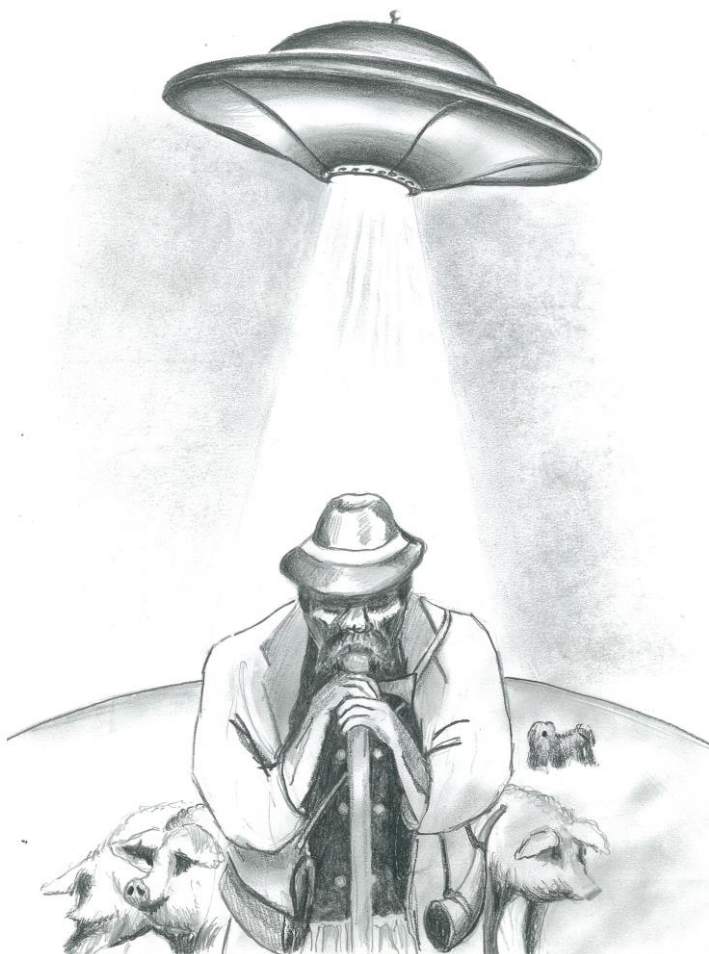

TITOKZATOS IDEGENEK

SOMOGYI DÉNES

A címlapot és a többi grafikát készítette:

Lukács Ernő, Daragó László technikai közreműködésével

ISBN: 978-615-80573-9-4

Készült: 2011-ben

Titokzatos idegenek

Alig hallgattak el a második világháborúnak rémisztő fegyverei, a Bükk hegység alján megbúvó kis falu máris jövőjének építésén fáradozott.

Szántottak, vetettek, hogy legyen élelem a falu lakóinak, akik igyekeztek megtermelni mindent, ami az életükhöz szükséges. Az igaz, kevés igavonó állat maradt, de egymást segítve mégiscsak elindult az élet.

S. András, a disznópásztor, szintén kihajtotta nyáját legelőre, ahol a harcok előtt is legeltetett. Most még fontosabb volt az állatok legeltetése, hiszen a háború nemcsak az embereknek, de az állatoknak sem hagyott elegendő élelmet.

Legeltetés közben elmélázva figyelt körbe a tájon, ahol bombázó repülőgépek, nehéz terheikkel, repültek át alig egy évvel korábban.

Az 1946-os évet írnak most a mindent tudó kalendáriumban, amely ekkortájt még legfőbb olvasmánya volt a falu lakóinak, hiszen ez a könyvecske adott hasznos tanácsokat a növények termesztésére, de még a betegségek gyógyítására is.

Mezőkövesd irányába figyelve, távolban egy fényes tárgyat látott lebegni az égen, amelynek még hangját sem hallotta. A látottakkal nem is törődött különösebben, hiszen láthatott repülőt eleget a háborús évek során. Az igaz, azok bármilyen messze repültek is tőle, a hangjukat mindig hallhatta.

Akkor kezdte csak érdekelni e furcsa jelenség, amikor a következő napokban ismételten megjelent. Ekkor úgy tűnt neki, mintha mindig közelebb jönne.

—*Gyere már közelebb, had kérdezzem meg, kivagy, mit akarsz, hogy engem választottál ki!*—kiáltott a csendben suhanó, fényes repülőtárgy felé, amely minden jelenésekor csak rövid ideig volt látható, majd

hangtalanul tovasiklott a magasan úszó bárányfelhők irányába.

András apó még mosolygott is magában, amikor a szerkezet tovasuhant, mert azt gondolta, valamelyik *szentnek* megjelenésére számíthat, pusztán csak azért, mert ő a *kiválasztott*.

—*Nem is lenne rossz dolog ilyen kiválasztottnak lenni! A továbbiakban még a nyáját sem kellene őriznem, mindenféle időben, mert abból is jól megélhetnék, ha csak a jelenésről tartanék beszédeket vallásos embereknek!*— mormogta magában, olyan elégedettséggel, mintha máris ebből ehetné a mostaninál bőségesebb kenyerét.

Kétségtelen, hogy *jelenésre* e helynél alkalmasabbra egyetlen *szent* sem számíthatna, hiszen valóban csodálatos ez a dombtető.

Dél felől faluba érkező ember egy-egy dombot láthat e kistelepülésnek jobb és bal oldalán. A jobb kéz felőlinek neve *Gyűrtető*. Baloldalit *Nagyvölgy tetőnek* mondták a régi lakosok és mondják még ma is azok, akik még élnek közülük. Azt azonban el kell ismerni, már egyre kevesebben mondják így. Azok élnek többen, akik nem tartoznak ehhez az idős korosztályhoz, mert később születtek. Ők inkább már *Külátódombot* emlegetik gyakrabban, amikor erről a magaslatról beszélgetnek egymás között.

Talán azért, mert tiszta időben, e dombnak tetejéről, messzire lehet látni. Déli égtáj felé fordulva, Tisza tó víztükre csillog, és sok alföldi falu látható a messzeségben. Ha Észak felé fordul a szemlélődő, akkor bizony Bükk hegység erdővel borított magas hegyei tárulkoznak szemei elé. A sűrű erdővel borítottan egészen Miskolc városáig elérnek. Kelet felé figyelve a falu házai látszanak alattunk a völgyben, rendezett utcákban sorakozva egymás mellett. Északnyugat felé fordulva, Eger város északnyugati csücske látható, és

ekkor derül ki, hogy a város nagyon is közel van Szomolyához.

Ezt a dombot tufatalapzatra, igazi kőből alkotta valaha a Teremtő. Belsejét ismeretlen mágneses erők teszik még titokzatosabbá. E titokzatos, mágneses erővonalak a szejzmikus méréseket is megzavarták az 1950-s években, amikor az olajkutatások előtt, ilyen méréseket végeztek itt a geológia szakemberei.

Sokan gondolják úgy a faluban, hogy e mágneses erővonalaknak köszönhető, olykor a dombtetején éjjelenként látható fényjelenség, ami a vallásosabb emberek szerint a közelgő világvégre figyelmeztet.

Vannak azonban olyanok, akik földöntúli civilizáció kapcsolatkeresésének tulajdonítják e titokzatos fényjeleket.

Dél felől figyelve e helyet, nem látszik semmilyen domb, mert szinte összeolvad a majdhogynem itt kezdődő Alfölddel. Tehát, majdnem síknak tekinthető ezen az oldalán. Ennél fogva, akár repülőgépek startolhatnának déli lejtőjéről, hiszen felemelkedésükhöz elegendő sík terület állna rendelkezésre.

Az előbb már említett fiatalabb lakók úgy gondolják, hogy a Nagyvölgy tető meredek oldalán mindig fenyőerdő lombjaiba kapaszkodott az Eged hegy és a Várhegy felől érkező csípős szél. Ez a viharos szél késő ősszel és télvíz idején, ködös hidegével sodorja ki a faluból a nyárnak még ez idő tájkára megmaradt, kevéske melegét.

Fiatalabb lakosok már nem tudhatják, hogy a második világháború után még kopár volt e domb teljesen egészében, mintahogyan a falu felé néző oldala is. Az akkori kopár domboldalon, sok, letaposott, köves, párhuzamos gyalogutat lehetett látni, amelyek a legelésző állatok lábaitól keletkeztek. E párhuzamos gyalogutak a falu keletkezése óta léteztek. Amióta csak

legelésző állatokat hajtottak rajtuk a falu pásztorai az eltelt sok évszázad során. Háború utáni években ültetett fenyőerdőben, manapság már hiába keresnék hajdani állatok nyomait, mert eltűntek a pásztorokkal és a legelésző állatokkal együtt.

Ahhoz, hogy a fenyőerdővel borított domb rejtelmét követni tudjuk, vissza kell tekintenünk a háború utáni időkbe, 1946-os évre.

*

Az 1946-os év május elei napon, napjainkban már szokatlannak tűnő ruházatú, idős ember legeltette disznónyáját, a gyér fűtől zöldellő *Nagyvölgy* tetőnek köves oldalán.

Mai embernek hogyan lenne *szokatlan*, amikor a maga által készített vászonruhájába öltözött, lábán tehénbőrből, szintén maga által varrt bocskor és nyakában egy elemózsiás táska csüng az oldalán. A táska mellett a kihajtáskor használt kürtje himbálódzik. Aprókat lépve araszolgat a gondjaira bízott disznónyáj után, kezében éles fokosával méregeti a legelő hosszát. Vállán általában, díszes, karikás ostora, hosszú kígyó módjára körbetekerve, amelyet szintén maga készített pásztorkodása közben, csak pusztán azért, hogy a legeltetés unalmát elűzze. Maradt ideje bőven, hiszen egy fekete puli, a *Bogáncs*, terelgeti a legelésző állatokat helyes irányba, mintha csak olvasni tudna gazdája gondolatában, munkát levéve válláról.

Az idős ember fejét olyan kalap takarja, amely az évek folyamán ugyancsak bezsírosodott. Ha egy manapság buzgólkodó egészségügyi dolgozó láthatná, mindenképpen aggódna a kalapon hemzsegő bacilusok

sokasága miatt. Ám teljesen felesleges mindenféle aggodalom, mert az öreg pásztort, elkerüli mindenféle nyavalyás betegség. Azok a betegségek, amelyek mostanság jobban megkeresik az embereket még akkor is, ha az úgynevezett higiéniaival, sokkal többet foglalkoznak.

Hogy ez miképpen lehetséges, csak a Teremtő tudná megmondani. Annyi azonban bizonyos, hogy pipája gyakorta füstölög a bozontos szőröktől eltakart szájában, amelyből, a két oldalon alácsüngő bajusza miatt, alig lehetett látni valamit. Talán csak akkor, ha

azt a bűdös bagót köpi ki a földre, amit pipaszívás szüneteiben rág, hogy a füstölés nélkül is tudjon valamivel ártani magának.

Már a pipagyújtás ceremóniája különleges élményben részesíti. Annak ellenére, hogy ezen idő táján már minden ember gyufát kotor elő zsebének mélyéből, ő mégsem ezt teszi.

Amikor a pipapiszkáló vassal fellazított, elégett dohányt, a hamut, kiönti sok vihart megélt pipájából, előveszi a zsebéből félig kicsüngő dohányos zacskót, és az abban tartott friss dohánnyal jól megtömködi.

Ezt követően előkeresi a taplót, tűzkövet és dohányos zacskóval együtt himbálódzó csiholó vasat, mellyel tüzet csihol a száraz taplóra. Az alig füstölgő taplót fűjni kezdi. Amikor már teljesen izzani kezd, odahelyezi dohánnyal tömött pipájának tetejére. Most már nincsen egyéb dolga, mint szívni és szívni teljes tüdővel pipáját, amely így rövid időn belül bodor füstöket eretet.

Amikor az első füstöt leszívta tüdejére, valami fenséges boldogság sugárzott arcáról, amelyet mindenképpen a frissen beszívott pipafüstnek köszönheti.

Ilyenkor szokott nyájára pillantani, legelésznek-e, vagy esetleg valamelyik elkóborol, elbitangol a nyájtól. Mindezt azonban csak megszokásból teszi, mert a Bogánacs mindig hűségesen vigyázza jószágait.

Az első pipafüst beszipantása után szokásához híven, felemelte fejét, hogy megnézzze rendben van-e minden a jószágok körül, és persze azért, hogy az alatta elnyúló falura vesse vizsgáldó tekintetét. Oda, ahol már gyerekkorától éli napjait és élte minden őse hajdanán. Figyelt már csak azért is, nem lát e tüzet, mert erről a helyről minden házat látni lehetett. Majd déli irányba fordulva, messzebbi tájakat szándékozott megsejlemléni.

Amint fejét ebbe az irányba fordította, egészen közel hozzá, úgy Mezőkövesd irányába nézve, ismét egy fényes, lencse alakú, ovális tárgyat vett észre. Olyat, mint a korábbi napokban, csak akkor nem törődött különösképpen a látottakkal. Most azonban sokkal közelebb merészkedett hozzá és a gondjaira bizott nyájhoz.

Eddig mindig egy *szent* készülő megjelenésére gondolt, akinek éppen előtte van kedve először mutatkozni, mert szerinte ő lesz a kiválasztott.

Olyan zajtalanul lebegett előtte, mintha egy pehely hullott volna alá dunnájából. Azonban mégsem lehet egy *szent*, mert annak már látná szárnyait, amit most nem lát. Ettől a gondolattól hirtelen inába szállt a bátorsága, mert egyre közelebb merészkedett hozzá és a legelésző nyájához.

Egyszer-kétszer megdörzsölte szemeit abban reménykedve, talán ebben a májusi napsütésben mindkettő egyszerre káprázik, de a látomás mégsem tűnt el.

Az, hogy mindez valóság, még inkább bizonyossá vált előtte, amikor *Bogáncs* veszett ugatásba kezdett és a lebegő tárgy felé tett néhány bátortalan mozdulatot, ám nem volt mersze közelebb menni. Pedig máskor nem félt semmitől, még akkor sem, amikor a karából elszabadult hatalmas bikát fékezte meg.

Az eddig békésen legelgető disznónyájon szintén valami szokatlan nyugtalanság uralkodott el és némelyik disznó ijedten rőfögött, míg a többi eszeveszett visítózásba kezdett. A nagy testű kan hatalmas agyarával túrta a köves talajt, miközben szája habzott, amit mindenképpen legnagyobb nyugtalanságára utaló jelnek lehetett tekinteni. Talán nyáját féltette az ismeretlen repülőtesttől, mivel ilyesmit még ő sem láthatott életében.

S. András, mert így nevezték a disznópásztort, nem tudta mire vélni e csendes látomást. Ilyesmivel még ő sem találkozott. Hosszú élete során ugyancsak megreszketősödött keze, amellyel most, kalapjának levétele után, tanácstalanul vakargatta kobakját. Mindezt hiába tette, mert semmi okos dolog nem jutott eszébe e látomással kapcsolatban:

—*Jóságos Istenem! Jól látok-e, vagy az elmém borult el, csak azért, mert ennyire megöregedtem?*— emelte fejét az Ég felé. Közben néhányszor keresztet vetett, de mivel az Ég felől nem jött semmi válasz, tovább fonogatta megzavart elméjének egymásután jövő elképzeléseit.

—*Talán valami háborús, harci repülő, hiszen alig egy éve ért véget a második világháború?*—félelmében csak suttogott és körbe nézett a tájon, de senkit sem látott, ki rajta kívül tanúja lehetne e szokatlan jelenetnek.

A fényes repülő szerkezet nem akart távolodni, hanem még közelebb jött nyájához, amely ez időre már nem rőfögött, nem visított, hanem megbabonázottan, mozdulatlanul, csendben várt a további fejleményekre.

Amikor úgy harmincméternyire megközelítette a nyáját, vagy talán még közelebb, igen lassan körül repülte.

András apó dermedten figyelt, hiszen a látottak miatt egy tapodtat sem volt képes mozdulni.

Nem mozdult ugyan, de annál inkább figyelte a különös jelenséget, amelyen ovális ablakokat láthatott, és az ablakok mögött mozgó alakokat vélt felfedezni, akik kitartóan figyelték őket.

Most ijedt csak meg igazán. Hiszen mindezidáig reménykedett, mégiscsak egy háborúból megmaradó ellenséges repülőgép. Talán valamilyen kémtevékenységet folytat és ennél fogva nagyon kíváncsi mindenre, még az ő nyájára is. Vagy pedig egy *szentnek*

mégiscsak előtte szottyán kedve a földi jelenésének eleget tenni.

Most, amikor igazán szemügyre vehette az ablaknál ülők fejait, láthatta, hogy ezek a kíváncsi alakok, egyáltalán nem hasonlítanak földi emberekhez. Mintahogyan az a szerkezet sem hasonlít semmilyen földi repülőgépre, amellyel egyik pillanatról a másikra, hangtalanul megjelentek előtte.

Mandulavágású szemeik még nappali fényben is zöldes színben úgy foszforeszkáltak, mint éjjel a kertjében röpködő szentjánosbogárkák.

Kicsinyke fejükön, tompa orraik, olyan csonkán állnak előre, mintha valaki elvágott volna belőlük egy-egy darabot. Füleik helyén lemez tölcserékhez hasonló valamik vannak, amelyeket ide-oda mozgatnak, amint kémlelnek kifelé a nyájára.

Mivel az ablakok nem nagyok, testük többi részéből nem láthatott semmit.

Nem lehet csodálkozni, ha először remegni kezdett a lába, majd kezei rezdültek meg, minek következtében pipáját elengedte, ami földre hullva, ripityára tört.

Látomás nem tarthatott öt percnél tovább, mégis úgy érezte, mintha órák telnének el.

A jövevények, miután farkasszemet néztek a kétségbeesett pásztorral, mozdulatlanságba meredő nyájjal, egyik pillanatról másikra, hangtalanul tovasiklottak, meredeken felfelé, a kék Ég boltozatának irányába.

A gyors távozás miatt nem sokáig láthatta az ismeretlen repülőtestet sem ő, sem a nyáj, sem pedig a Bogáncs, melynek az idegenek távozása után ismét megjött a bátorsága és dühösen csaholni kezdett.

Nem láthatták sokáig már csak azért sem, mert egyenesen a Nap felé siklott. Márpedig ebben a napszakban még vakítóan sugárzik, hiszen délután négy óra felé járt csak az idő.

Amint az idegenek eltűntek, Bogács után megélenkül a disznónyáj is. Némelyikük még legelészni kezdett úgy, mintha semmi sem történt volna, míg a többi turkálni kezdte a kővel tarkított, gyér legelőt.

András apó azonban nem tudott felejteni ilyen könnyen. Hitbuzgó ember lévén földre térdelt, hogy hálaimáját mondja el a Teremtőjének, mert meggyőződése szerint csak is ő menthette meg a gondjaira bízott jószágokkal együtt.

Azonban nem bízott annyira imáinak meghallgatásában és abban sem, hogy Teremtője már nem engedi visszajönni őket, ezért ostorával úgy pattintgatott, mint más napokon, amikor este érkezésével beengedi nyáját a faluba. Oda, ahol semmit sem sejtettek a *Földönkívüliek* látogatásáról, merthogy azok jártak a *Nagyvölgy* tetőn, efelől András apónak nem volt már semmi kétsége.

*

Az emberek értetlenkedve figyelték, amint visítózó disznónyáj, nagy porfelleget kavarva maga után, megszokottnál korábban csörtet be a faluba és rohan az utcákon hazafelé.

Nyáj után a pásztor, olyan felindultan szaporázta lépteit, mely után bárki gondolhatta, valami szokatlan dolog történhetett. Máskor a jószágok ilyen korai érkezése csak akkor szokott bekövetkezni, ha ezt a rendkívüli időjárás szükségessé teszi.

Márpedig, ebben a mostani, május elei időjárásban, senki fia sem találhatna semmilyen

kifogást. Akkor ugyan mi lehet oka a disznónyáj ilyen korai érkezésének?

Kérdés már csak azért is rejtelmesnek tűnt, mert a többi pásztor nem követte András apó példáját, és tovább legeltették az állatokat.

Hiszen tovább legelt a csorda, birkanyáj, no meg aztán kecskenyáját sem engedte befelé az öreg Zakkar bátyó.

—*Mi történhetett hát a disznónyájával?*—kérdették értetlenül egymástól.

Az is igaz, hogy a többi pásztor nem a Nagyvölgy tetőn legeltette a gondjaira bízott állatokat, hanem a falu határában másfelé található legelőkön.

Ám András apót hiába kérdezték, felfokozott izgalmában szűkszavúan csak ezt felelte:

—*Csak a bírónak mondom el, és senki másnak!*

Ment is rögtön a bíróhoz, aki úgyszintén nem értette, hogy több disznója is visítzik, lökdösi idő előtt a nagykapuját, bebocsátást kérve portájára.

—*Bíró uram nagy baj történt odakint!*—mondta rémülten és mutatott a Nagyvölgy tető köves, kopár legelője felé fokosával, ahonnan ma sokkal korábban engedte be jószágait, a máskori időkhöz képest.

Miközben fokosát tartó kezével a Nagyvölgy tető irányába mutatott, másik kezével bíró előtt levett kalapját gyűrögette úgy, amiből a bíró láthatta, András apót valami rendkívüli dolog ugyancsak felizgatta.

—*Elpusztultak a gondjaira bízott disznók némelyike? Vagy mi történt?*— kérdezte most már egyre türelmetlenebbül, akit a feldúlt arcú öreg pásztor, nehezen kibontakozó titokzatosságával, ugyancsak kíváncsivá tett.

Persze, hogy kíváncsivá tette már csak azért is, mert mindezidáig gondos pásztornak ismerte. Olyanak, akinek szavában eddig még soha nem csalatkozott. A

gondjaira bízott nyáját mindenkor lelkiismeretesen vigyázta.

—*Bíró uram! Titokzatos látogatóim érkeztek az Égből a Nagyvölgy tetőre! Egy nagy, fényes szerkezettel, amilyenhez hasonlót én még soha nem láttam, pedig a most véget érő háborúban ugyancsak sok mindent láttam! Ráadásul olyan hangtalanul jöttek, mintha csak egy hópihe esett volna le az Égből!*—mondta remegő hangján és fokosával az Égnek boltozata felé mutatott úgy, hogy a bíró szűrős szemével azt fürkészte, vajon rendben van-e minden nála, vagy pedig az elméje hibázik újabban.

Aztán mégis mást gondolt magában:

„*Mi van akkor, ha valóban látott valamit ez az ember, akit egyébként buzgón vallásos embernek ismerek? Aki talán most egy szent megjelenésének lehetett tanúja. Ilyen jelenéseknek már sokan voltak tanúi az elmúlt évszázadok során! De ezek a szentek mindenféle szerkezet nélkül szálltak alá a magasságos Égből!*

Nem is lenne baj, ha valóban egy szent megjelenésének lett volna tanúja, mert akkor még búcsújáró hely is lehetne falumból! „—így okoskodott máris, próbálva faluja javára fordítani az esetleges megjelenést. Azonban továbbra is fürkészően nézett az előtte remegő, idős emberre, aki nem késlekedett további magyarázattal szolgálni.

—Fényes szerkezeten körbe voltak az ablakok, amelyeken világító, zöldszemű fejek figyeltek kifelé, akiknek ábrázata egyáltalán nem hasonlított hozzánk.

Farkasszemet néztek velem és a nyájammal, miután Bogács kutyámon úgy uralkodott el a nyugtalanság, mint az egész disznónyájon!

Nagyon félek attól, hogy látogatóim visszajöve, valami kárt tehetnek bennem és gondjaimra bízott jószágokban. Ezért kérném a tekintetes bíró urat,

következő napokban ne kelljen kihajtani állataimat legelőre, melyet nem tudok megvédeni az idegenek támadása ellen!

—No, de András apó! Hogy gondolhat ilyesmit kend? Nem maradhatnak itthon ezek a jószágok csak pusztán azért, mert kendnek titokzatos látogatói voltak, ha egyáltalán igaz lehet az ilyesmi!

Mert nézzük csak sorjában! Ha valamiféle *szentnek* szottyanna kedve ismételten megjelenni becses személye és a sáros tócsákban gyakorta dagonyázó disznói előtt, akkor sem jelentenének veszélyt nyájára nézve. Hiszen a szenteknek még soha sem volt jelenése azért, hogy valakinek ártsanak!

Még minden esetben csak azért jelentek meg, hogy a tévelygő embereket letérítsék a bűn útjáról, amelyre gyakorta rátévednek. Egyszóval, én nem hiszek abban, miszerint kedvük kerekedne ismételten megtisztelni látogatásukkal. Ennél fogva, én ebben az újabb látogatásban nemigen hiszek.

Különben is, mit szólnának az állattartó gazdák, akik kifizették a pásztorbért, és mindennek ellenére jószágaik itthon rágják karámjaikat, pusztán csak azért, mert kendnek valamilyen látomása volt, ha volt olyasmi egyáltalán?

Vagy talán nem történt más, mint valamelyik kocának gazdája bőségesebben öntötte a pálinkát azért, mert megígérte neki, a kant közelebb hajtja tüzelő kocájához.

He pedig ez így történt, akkor bizony könnyen előfordulhat olyasmi, mely szerint a többlet pálinka miatt történt ez a fölöttébb furcsa látomása.

Nem is beszélve arról, ha azt a pálinkát erősebbre főzték a máskorinál.

Most pedig menjen kend dolgára, és holnap hajnalban hajtja ki a disznónyáját legelőre, mert ellenkező esetben kanászságát megszüntetem!—

utasította rendre a falu első embere, akinek ugyancsak megcsappant türelme az öregpásztor irányában.

Miután a felizgatott bíró ekképpen rendreutasította, nem volt mit tennie, mint szó nélkül hazaballagni és abban a tudatban eltölteni napjának hátralevő részét, hogy a holnapi napnak hajnalán igenis ki kell hajtani nyáját a legelőre.

Faluban futótűzként terjedt el a hír miszerint bíró rendreutasította András apót, amiért korábban engedte be az állatokat a legelőről. Okozva mindezzel sok kellemetlenséget a lakóknak, akik más napokon szokásos időben várták hazatérő jószágaikat.

Miután a lakók megtudták, mi volt a disznónyáj korai hazatérésének oka, sokan kételkedtek András apó megbízhatóságában. Legtöbben az otthon főzött, erős pálinkának tulajdonították a látottakat, amiből ezúttal több szaladhatott le csuszamlós torkán.

—Nem voltam itthon, amikor hazacsörtetett az anyadisznóm, így aztán széjjellökte a deszkakaput. Most aztán szögelhetem, ha azt akarom, hogy ismét be tudjam zárni a portámat!—morogta János bátyó Imre szomszédjának, aki pedig saját panaszával állt elő:

—Ne is mondja szomszéd! Az én disznóm meg teljesen összetúrta veteményeskertemet, mivel senki sem volt itthon érkezéskor, hiszen valamennyien még a határban dolgoztunk.

Ilyesmit még nem is hallottam, hogy valakinek különös látomása van, és ezért váratlanul rázúdította a disznócsürhét a falura, pedig azt fizetség fejében bízták gondjaira.

Ilyen és ehhez hasonló vélemények hangzottak el az emberek között, amelyeknek az volt lényege, hogy nem hittek a disznópásztornak. Még azt sem hinnék el, ha valamelyik *szent* megjelenését mondta volna, a *földönkívüliekét* pedig főleg nem.

Ilyen véleményeket hallva, azon sem lehetett csodálkozni, ha hátat fordítottak neki, amikor üdvözlésképpen kalapjához emelte az öregségére göcsörtössé vált újait.

Amikor ezt tapasztalta, nem próbálkozott tovább semmilyen köszönéssel, hanem beballagott az utcáról portájára, majd máskorinál korábban próbálta fejét álomra hajtani, de a jótékony álom nem akarta lezárni dús szemöldöke takarta szemhéjait.

Olyan zavaros álmai voltak, hogy valójában azt sem tudta aludt e valamicskét egyáltalán. Gondolatai egész éjszaka folyamán azoknál a titokzatos idegeneknél jártak, akik valóban megjelentek nála, még akkor is, ha most senki sem hitte el neki.

Még egyáltalán nem derengett a keleti domb fölött, amikor már kikelt ágyából. Az udvarra kilépve, koromsötét éjszakát tapasztalhatta, mert a keleti égbolt kivételével, felhők takarták az Égnek boltozatát. Itt is éppen csak annyi hely maradt, amennyi elég volt ahhoz, hogy ennek a végeláthatatlan levegőóceánnak kicsinyke darabját megpillanthatta. Még teljes fényükben ragyogtak azok az éjszakai csillagok, melyeket még nem takartak el az egyre jobban gyülekező esőfelhők.

—*Onnan jöttek az idegenek!*—suttogta és megbabonázva figyelte az egyik csillagot, amely az Univerzum többi csillagához képest, sokkal fényesebben ragyogott. Mondta ezt most teljes bizonyossággal, mert ő eddig is sejtette, az a lencse alakú repülő tárgy, amit tegnap látott, nem lehetett egyetlen földi hadsereg felderítő járműve sem.

Amikor így felidézte az elmúlt nap, számára soha el nem felejthető látomását, ismét félni kezdett. Félt a rá váró naptól, amelyről nem lehessen tudni, mit tartogathat neki és nyájának.

*

E napon azonban kiderült, hogy félelme alaptalan, mert az úrjármű nem jelent meg. Nem jelent meg a következő napokon sem, miután a bíró és a falu lakói furcsán mosolyogtak, amikor András apóval találkoztak a falu utcáin.

Az idős disznópásztor nagyon restellte az esetet, hiszen éreztették véle, hogy nem tartják szavahihető embernek. Több napon keresztül kellett várni, amikor ismét megjelent a csendben érkező, fényes, égi jármű. Sőt, nemcsak megjelent, le is szállt és az ablakaiban, foszforeszkáló, zöldes szemű, tájat kémlelő idegenek mohó kíváncsisággal figyeltek kifelé a kövekkel tarkított legelőre.

Most azonban több tanúja is akadt e rendkívüli eseménynek, miután már a disznópásztornak nem kellett bizonygatnia senkinek sem az igazát. Ekkor derült ki, hogy a mostanihoz hasonló jelenséget máskor is láttak már messzebből e rejtelmes dombnak tetején. Éppenséggel most a bíró is kint volt a szőlőjében. De a falu lakói közül is többen szintén ott kapálgattak a *Mácsalma* határrész kukoricásában, akik mindannyian kíváncsian figyelték e furcsa jelenséget.

A bíró még ezen az estén összehívta a falu esküdt embereit, hogy velük beszélje meg e szokatlan esemény miatti tennivalókat. Az egybegyűlt esküdtek közül senki előtt sem volt vitás, hogy e különös *jelenés* mellett nem lehet szó nélkül elmenni. Már csak azért sem, hogy a mostanában befejeződő második világháború végén, hallani lehetett csodafegyverekkel történő kísérletezésről. Talán éppen ez is a csodafegyverek

egyike, amellyel rövid idő alatt, észrevétlen ellehet foglalni egy egész országot.

Most érezték csak igazán, hogy a helyzet komolyságához mérten, mennyire tehetetlenek. De mit is tudnának tenni e rejtelmes idegenekkel szemben, akik már olyan repülőszerkezettel közlekednek hangtalanul, amelyet ők még soha nem láttak, amelyről soha sem hallottak?

A mezőkövesdi rendőrkapitányságtól kértek segítséget, ahol máris kiderült, ők sem képesek megfogni a betolakodó járművet, amely egyik pillanatról a másikra jelenik meg a Nagyvölgy tetőn. Amilyen gyorsan képes felbukkanni, olyan gyorsan el is tűnik. Ennél fogva semmilyen letartóztatása, mint betolakodónak, nem lehetséges.

A kapitányság vezetője megyei felettesét értesítette, aki aztán a nemzetbiztonsági hivatalt vonta be e kényes ügybe. Mint kiderült, mindezt helyesen cselekedte, hiszen itt már nem egy kis falu biztonságáról volt szó, hanem a nemzet, az ország biztonsága forgott kockán.

A Nagyvölgy tetőre érkező *Nemzetbiztonsági Hivatal* osztagai úgy döntöttek, teljes épségükben kell elfogni a betolakodókat, akik talán a népi demokrácia ellenségei lehetnek, amennyiben mégsem a világúrból érkeznek.

Ha valóban épségben szándékozták elfogni, akkor egyetlen lövésnek sem szabad eldőrdülnie.

Egy sereg műszaki zseni érkezett a helyszínre, akik közül a főnök, *Sasszem* ezredes, máris sorolta elképzeléseit:

—Bajtársak, kémelhárító munkatársak, tudós kollégák, mérnök urak! Az úrmű megjelenésének időpontjaiban nincsen semmi rendszeresség! Legalábbis e rövid idő alatt ilyesmit nem lehetett tapasztalni. Annyi azonban bizonyos, hogy két egymást követő napon még

soha sem jelent meg. Felsőjel nélküli, ismeretlen gyártmányú repülőszerkezet, amelyhez hasonlóról eddig még senki sem hallott.

Nincsen szüksége semmilyen kifutópályára! Képes helyből felszállni, bonyolultan manőverezni és mindezt teljesen csendben, mintha semmilyen gépi erőre nem lenne szüksége ahhoz, hogy a földi gravitáció ellenére a magasba emelkedjen. Ugyancsak elgondolkoztató az is, hogy a ma használatos, legmodernebb lokátoros rendszerek radarjai képtelenek jelezni érkezését, távozását. Mintha csak a Föld felszínét sűrűlva, alacsony magasságban közlekedne, holott az eddigi szemtanúk szerint minden esetben nagymagasságból érkezik, és oda távozik.

A tudomány mai ismerete szerint, ekkora nagyságú szerkezetnél, a gravitáció leküzdése, csak megfelelő gépi erővel lehetséges, amely minden esetben feltűnő zajjal jár. Márpedig a szemtanúk elmondása szerint, ez a jármű semmilyen hangot sem hallat a Földtől való elszakadása során.

Jól tudjuk, mostanság kísérleti stádiumban vannak ugyan már gázturbinás hajtóművek. Azonban ahhoz, hogy a gravitációt leküzdje, iszonyatos tolóerőt kell a turbinának létrehoznia. Ez talán még nagyobb zajjal jár, mint a robbanómotor hajtotta propelleres felszállás.

Mindez jelentheti azt is, hogy egy rendkívül fejlett technikával rendelkező földi hatalomról van szó, amelynek eddig sikerült eltitkolnia technikai fejlettségének igen magas színvonalát. Azt, hogy e járművet nagy titokzatosság övezi, mindenki előtt világos. Különösen titokzatos az ismeretlen összetételű üzemanyag és az a hajtómű, amelynek működtetésével könnyedén és hangtalanul emeli magasba ezt a lencse alakú járművet.

De sokkal inkább lehetséges az, hogy ez egy olyan úrjármű, amihez Földünk egyetlen országának sincsen semmi köze. Pusztán csak azért, mert magasabb tudománnyal bíró csillagközi lények lehetnek, akik ellátogatnak e titokzatos dombnak tetejére.

Mintahogyan titokzatos az is, miért éppen az András apó által őrzött disznónyájra kíváncsiak mindannyiszor? Hiszen mindenesetben akkor jelennek meg e térségben, amikor a nyáj legelészik e dombnak tetején!—tette fel kérdését Sasszem ezredes, a főnök, aki végre megadta másoknak is a lehetőséget, hogy véleményüket elmondják.

—Az, hogy mindenesetben a nyáj közelében landol ez az ismeretlen eredetű és felségjel nélküli *repülőcsoda*, semmiképpen sem utal hódító szándékra. Technikai fejlettsége viszont arra utal, hogy ennek irányítói nem tartoznak Földünk egyetlen országához sem!—szólt most az egyik elektromérnök zseni, *Amper* őrnagy, kinek véleményét már több, bonyolult ügyekben meghallgatták máskor is és bölcs szavai minden esetben használhatónak bizonyultak.

—Itt az lehetne a megoldás, ha elfoghatnánk, miáltal vallomásra kényszeríthetnénk!—szólt a gépészek vezetője, az elhárítás egyik szaktekintélye, *Diesel* alezredes.

—No, de kedves mérnök úr! Ezt mindenki tudja, hogy az lenne a legegyszerűbb, ha elfoghatnánk, és szóra bírhatnánk az irányítóit! Esetleg van valamilyen elképzelése arról, miképpen foghatnánk el? Hiszen teljességgel ismeretlen számunkra ez a repülőszerkezet.

Talán harckocsikkal vegyük körbe? De vajon megvárná-e azt, hogy egy egész hadsereggel körbezárjuk? Véleményem szerint már a támadásunk legelején levegőbe emelkedne, és mi nézhetnénk, amint pillanatokon belül eltűnne a magasban úszó bárányfelhőknek biztonságos takarásában. —mondta

izgatottan *Sasszem* ezredes, a főnök és fejtette ki véleményét e bonyolult elképzeléssel kapcsolatos aggodalmait.

—Természetesen nem a szokványos elfogási módszerekre gondoltam! Itt valami csellel tudnánk csak eredményt elérni, amiben nagy szerepe lehetne *Amper* őrnagy tudományának.—válaszolta sokatmondóan *Diesel* alezredes, elektromérnök kollégája felé fordulva.

—Kifejtené pontosabban, hogy mi lenne az én szerepem ebben az elfogásban?—kérdezte *Amper* őrnagy nem titkolt kíváncsisággal, miközben jól esett neki, hogy kollégája ilyen nagyra értékeli tudományát.

—Egy olyan elektromágneses emelőszerkezetre gondolok, amelyet manapság már igen széleskörűen használnak az ipar bizonyos ágazataiban, terhek mozgatására, emelésére. Nyilvánvalóan sokkal erősebbre kellene megépíteni, hiszen nem ismerjük e titokzatos jármű hajtóművének erejét, amellyel a földi gravitációt leküzdve képes levegőbe emelkedni.

Tekintettel arra, hogy mindig azonos helyen landol, egy mély gödröt kellene ásni a kérdéses helyre és ebbe rejteni a megerősített elektromágnezt.

A megerősítésnél konkrétan arra gondolok, hogy az elektromágnes vasmagjának tömegét jelentősen növelni kellene, mintahogyan a tekercsek meneteinek számát hasonlóképpen.

Nyilvánvalóan, zöld gyeptéglával befednénk az így megépített szerkezetet, miáltal rejtve maradna a gyanútlanul érkező irányító személyzet előtt.

A föld alá rejtett kábellel távolabbról megtáplálnánk tekercsét, miáltal aktivizálnánk pontosan abban a pillanatban, amikor gyanútlanul landol e helyen.—mondta izgatottan *Diesel* alezredes, aki annyira bízott a sikerben, hogy az utolsó szavakat már csak dadogta izgalmában.

Mindenki mélységesen eltöprengve, csendben maradt egy pillanatig, majd Amper órnagy törte meg ezt a csendet:

—Kétségtelenül zseniális elgondolás! De mi van akkor, ha az ismeretlen erejű hajtóműve, pehelyként ragadja magával az elektromágnest, minden vasmagostól és viszi magával az Univerzumba?

—Természetesen súlyos betonágyba helyeznénk, nehogy kiszakítsa a földből, és valóban magával vigye!— válaszolta máris Diesel alezredes.

—Sajnos, még egy komoly probléma mindig felmerülhet! Mi van akkor, ha ez az űrjármű nem mágnesezhető anyagból készül, miáltal bármilyen erősségű elektromágnes használata hatástalannak bizonyulhat?—kételkedett tovább Amper órnagy.

—Nem kell, hogy az egész tömegében mágnesezhető anyagból legyen! Ha tömegének csupán egyharmad része tartalmaz is ilyen anyagot, a siker nem maradhat el!—bizonygatta *Diesel* alezredes és arcát figyelve, bárki láthatta optimizmusa továbbra is rendíthetetlen.

Még egy ideig elvitáztak az idegenek elfogásának fent említett módszerén, ám végül annyiban egyetértettek, hogy valamit mégiscsak tenni kell. Ha nem próbálkoznak semmivel, akkor sikerre sem számíthatnak.

A következő napokban egy ilyen elektromágneses szerkezetek előállításával foglalkozó gyár, minden egyéb munkáját félretéve, azonnal hozzákezdett az idegenek elfogásához szükséges szerkezet legyártásához. A munkát éjjel-nappal egyfolytában végezték. Mindezt a nemzetbiztonsági érdekek így kívánták.

Amikor párnap múltán elkészült, azonnal hozzáfogtak a nagy teljesítményű elektromágnes földberezítéséhez. Ezt a munkát csakis éjjel végezhatték,

nehogy az Úrból idő előtt felfedezzék azok, akiknek elfogására készült. Arra nem is gondoltak, hogy azok talán éjjel is kitűnően láthatnak.

Hatalmas markológép jelent meg a Nagy völgy tetőn és ásott akkora gödröt, amelyhez két betonszállító gépkocsi hozta el rakományát, a legerősebb betont, gyorskötő anyaggal bekeverten. Miután az első betonszállító leengedte terhét, a darus gépkocsi beemelte a szerkezetet, majd a másik betonszállító ráengedte forgótartályából rakományát.

Nem látszott már semmi sem az így elrejtett elfogó szerkezetből, csak egy szigetelt kábel futott még egy negyvenméternyi távolságra levő csipkebokorig, de ezt a kábelt gypeszőnyeggel takarva tették láthatatlanná.

Gypeszőnyeggel takarták a frissen betonozott elektromágneset is, miáltal úgy nézett ki minden, mintha semmi sem történt volna ezen a környéken.

Éppen ideje volt, hogy a munkát befejezzék, mert a szemközti domb {Gyúrtető} teteje felé figyelve megszakadt a sötétség burka és halvány pír jelent meg az Ég alján, miután kivilágosodik a táj egy új nap hajnalán.

Miután pár nap multával, a gyorskötőanyaggal kevert beton kellő mértékben megkeményedett, következtetett az elfogó szerkezet főpróbája.

Mindez abból állt, hogy hatalmas, lánctalpas erőgép állt rá az elektromágnesre, amelyet megtápláltak kellő ampererősségű árammal.

Mindenki feszült figyelemmel figyelt a próbát irányító szakember vezénylő szavaira, aki nem váratott sokáig magára, hanem hallatta hangját:

—*Tolókapcsolót maximális áramerősségre!*

Ebben a pillanatban, a csipkebokorban rejtőzködő munkás, a tolókapcsolót véghelyzetébe nyomta, miután az elrejtett elektromágnes erősen morajló hangot

hallatott, ami jelentette az elfogó szerkezet aktivizálódását.

Ennek tapasztalása után, az irányítást végző szakember a lánctalpas vezetője felé fordulva kiáltott, hiszen a gép zajos motorja már működött, csak az erőátviteli szerkezet nem volt még bekapcsolva, nehogy a gép idő előtt elindulhasson:

—*Indulás!*

Feszült pillanatok következtek. Nem titkolt kíváncsiság volt tapasztalható a jelenlévőkön, akik közül némelyek akaratlanul is a körmüket rágták.

A hatalmas erővel bíró lánctalpas minden ízében recsegett-ropogott, de a helyéről való elmozdulásra képtelennek bizonyult.

A következő pillanatban lelkes nézők tapsvihara jelezte, hogy elégedettek, úgy a tervezőkkel, mint a kivitelezőkkel. Ezután már senki előtt sem volt kétséges, e dombnak tetején világszenzáció történik hamarosan, mert a világon először, egy úrjármű, úrlényekkel együtt kerül elfogásra.

Ám óvatosságból, nem verték nagydobra, nem közölték a médiával sem. Sőt még András apóval sem tudatták. Mindezt nagyon okosan tették. Mindig az a biztos, ami már megtörtént! Így meg kell várni az úrjármű valódi elfogását.

A próbát követő tapsvihár után minden gép, minden munkát végző ember elhagyta a dombot, csak a szerkezet távirányítását végző két ember rejtőzködött el a csipkebokorban, miután olyan csendes lett a legelő, mint más napokon lenni szokott. Legalábbis addig, amíg András apó disznócsürhéje nem ér ki a faluból.

*

A pásztor aggodalmasan készülődött már a falu völgyében, hogy más napokhoz hasonlóan, kihajtsa nyáját legelőre.

Az, hogy valami hamarosan történni fog, nem volt előtte kétséges. Hiszen minden ember, de még az állatok is megérik azt, ha a közeli időben valami csapás érheti őket.

Olyan ez, mint egy rossz álom. Csak a rossz álom után jön az ébredés, miután megszűnik szorongása. Az előző napokon tapasztalt esemény azonban nem egy rossz álom volt, hanem valóság, mindezek után érthető, ha a félelem szünet nélkül kínozza.

Néhol, felhős égboltot tapasztalhatott ugyan, azonban mindebből még ő sem volt képes az előtte álló nap időjárására következtetni. Hiszen meglévő felhőket kisöpörheti a szél, vagy talán még újabbakat hoz magával, miáltal esősre fordulhat az időjárás.

Talán ez utóbbit kívánta leginkább, hiszen akkor nem kellene kihajtani nyáját, miáltal nem kellene félnie a titokzatos idegenektől. Próbálta bátorítani magát minduntalan.

A korábbiakban nemcsak a falu bírója nem hitte az idegenek megjelenését, felesége sem hitte igazán, amikor az előző napok egyikén korábban hajtotta haza nyáját és elmondta neki, mindezt miért tette.

Amikor végül is felkészítette magát a hamarosan felvirradó, kivilágosodó napra, hiszen élelmet, vizet tett a folytonosan nyakában csüngő táskájába, megtömte dohányos zacskóját, a korábban összetört pipája helyett másikat keresett, nyakába akasztotta karikás ostorát, kezébe vette fokosát és ekképpen köszönt el a vele megöszült élete párjától:

—Pannikám! Kedves feleségem! Nem tudom, mi van velem, de valami rossz előérzet gyötörget. Úgy érzem, mintha sokáig nem láthatnálak viszont, miután e napnak hajnalán elköszönök tőled.

—Ugyan már édes párom, miért mondasz ilyesmi beszédeket nekem, amikor mindenki azt mondja, nem jelentenek azok az idegenek semmilyen veszélyt rátok! Sem a Nagy völgy tetején, sem pedig máshol. Mindenki csak azt mondja, nem kell félned ilyesmitől. Nem is biztos, hogy annyszor megjelentek, amennyiszor te gondolod. Bár az igaz, hogy mások is láttak néha valamit, de miért érdekelné őket éppen az általad őrzött disznónyáj?

Talán a fényesen sugárzó Nap okozhatta ezt a látomásodat legtöbbször, amikor a fejedet megvakarva, elfelejtetted feltenni kalapodat, miáltal egy kisebb fajta gutaütést kaphattál.—próbálta nyugtatni zaklatott férjeurát, aki nem próbált további magyarázkodással, hanem a kinyitott deszkakapuján kilépett az utcára és a falu felső vége irányába kezdte el szaporázni lépteit. Ideérve aztán éppen úgy fűjt kihajtást jelző kürtjébe, mint más napokon.

Minden hajnalon innen kezdte el összegyűjteni kihajtásra váró jószágokat, melyeket gazdáik örömmel engedtek ki most is az utcára, hiszen tapasztalhatták, a korábbi napok titokzatos eseményei ellenére, S. András ismételten bátorkodik kihajtani nyáját legelőre.

Mire felvégből az alvóba ért, az állandó visítozás mellett futkározó nyájával, már teljesen megpattant a sötétség burka és az eddig fényesen világító csillagok fénye elhalványodott, majd teljesen kialudt.

Nap már majdnem előbukkant, de az égbolt nagy részét eddig eltakaró felhők mostanra elborították az égboltnak ezt a részét is, miután teljesen beborult.

András apó legnagyobb öröme történt mindez, aki reménykedett abban, hogy teljes felhősödés után

talán majd csak elered az eső, és ő korábban beengedheti gondjaira bizott jóságokat a faluba.

Nem minden felhőből esik eső. Beborult ég ellenére most sem esett, bármennyire szerette volna. Mégis megnyugtatóbb volt ez számára, mert azt remélte, hogy felhők takarásában rejtve maradhat a korábbi látogatói elől. Úgy okoskodott, ha ő nem látja az Eget, onnan sem láthatja őt senki. Így gondolta, azonban az ilyesféle okoskodás egyáltalán nem állja meg a helyét.

Ebben a magabiztos nyugalomban legeltetett egészen délfeléig, amikor Bogáncs kutyája először nyugtalanul vakkantgatott, majd fogát vicsorgatva, felhők irányába emelte fejét és veszett csaholásba kezdett.

Az eddig békésen legelgető agyaras kan abbahagyta legelést és az első lábaival dühösen kaparta a talajt, majd agyarával veszettül turkálta a kövel tarkított füves földet, miközben egyre dühösebben rőfögött dörmögő hangján.

Ezt látva, András apón rögtön eluralkodott a korábbi félelem, amely valójában, *földönkívüliekkel* való találkozása óta, mindig is jelen volt gondolataiban, csak éppen szunnyadozott olykor egy rövidke időre.

Arrafelé figyelte az ég boltozatát, ahol a korábbi napok folyamán feltűntek a titokzatos idegenek, akik hosszúnak tűnő percekig figyelték őt, legelésző nyájával együtt. Hiába hitte eddig magát biztonságban az égboltozatát eltakaró felhőzet miatt, most mégiscsak rá kellett eszmélnie, titokzatos szándékú látogatói részére, a sűrű felhők nem jelentenek semmilyen akadályt.

Lencse alakú hatalmas repülőszerkezet ugyan olyan fényesen csillogott, mint más napok folyamán. Csak akkor szikrázóan sütött a Nap, míg mai napon, a felhős Égnek boltozatán, nem látni még csak azt sem, milyen magasan halad pályáján.

Amikor úgy egyméternyi távolságra megközelítette a talajt, lassú manőverezéssel leszállt pontosan arra a helyre, amely az elfogására már elő volt készítve. Mindezt az idős pásztorral nem tudatták, nehogy ideges viselkedésével elárulja az érkezőknek.

A csipkebokorban rejtőzködő, izgatottan figyelők egyikének keze remegve fogta a kapcsolót, hogy bármely pillanatban megtáplálja elektromos árammal a nagy teljesítményű elektromágnes tekercset. E kézmozdulatának következtében rabul ejti az Ūrből érkező titokzatos idegeneket.

Némi habozás után megtolta a csúszó kapcsoló szigetelt nyelét, hogy a feszültséget és áramerősséget növelve, maximális teljesítményre készítse a földberejtett szerkezetet.

Az árammal való megtáplálás után az elektromágnes moraját a csipkebokorban is hallhatták, miután joggal várhatták az űrjármű eredményes elfogását.

Akkor lettek csak igazán meglepődve, amikor az űrlények észlelték műszereikkel a nagy erejű, mesterségesen keltett elektromágneses teret, ám mindenek ellenére, gyorsan magasba emelkedtek.

Amikor a kudarc után végre magukhoz tértek, azonnal értesítették a nemzetbiztonsági szakembereket: *Sasszem ezredest, Amper őrnagyot és természetesen Diesel alezredest.*

Amper őrnagy volt az első, aki a kudarc után, Diesel alezredes felé fordulva, elcsüggedve a tapasztaltaktól, epésen megjegyezte:

—Ezt mondtam kolléga úr! Ezt mondtam, amikor az elektromágnes alkalmazásával kapcsolatban kétségeim támadtak!

—Bocsásson meg kolléga úr, de nem gondoltam volna, hogy egy ilyen komoly űrjármű, ami az Univerzum ismeretlen bolygójáról startol, ne talán több fényévnyi

távolságból, semmilyen mágnesezhető fémeket nem tartalmaz.—mondta letörten és mély hallgatásba merült, mint a többi kollégája is e kudarcot tapasztalván.

—Kolléga urak én azt hiszem, a titokzatos idegenek elfogásáról, egy ideig le kell mondanunk! Legalábbis addig, amíg valami hatásosabb eszközt nem találunk.

Miután e kudarcot elfogadták, az elektromágneket kivetették a föld alól. Az eredeti állapot visszaállítása után, elhagyták a helyszínt, átadva legelésző állatoknak. Legalábbis addig, amíg újabb módszerekkel próbálják majd az idegenek elfogását. Ha azok egyáltalán visszajönnek még e helyre valaha. Természetesen mindezt éjjel tették, amikor a nyáj a faluban éjszakázott.

*

Erre nem kellett olyan sokáig várni. Mindez azt bizonyította, hogy az öreg pásztorral és nyájával határozott céljuk van. Hogy mi céljuk van, azt most senki sem tudta volna megmondani.

Az egyik hajnalon gondtalanul pipázgatva terelgette nyáját kifelé a faluból és látszott rajta, hogy nem fél már annyira, mint korábban.

Legnagyobb meglepetésére, délelőtt ismét megjelent a fényes úrjármű, most is Mezőkövesd irányából érkezve. Bogáncs kutyája ismét csaholni kezdett, az agyaras kan idegesen túrta a talajt, míg a többi disznón szintén eluralkodott a feszült nyugtalanság, amire a pásztor rémülten reagálva, figyelte az érkezőket.

Az alsó részén lenyíló nagyméretű ajtó földet ért, hidat képezve az égi jármű és a Föld között. Ezen, bárki felsétálhatott volna, amennyiben kellő bátorsággal rendelkezik hozzá.

E jármű zajtalan motorja semmiképpen sem hasonlít az emberek által manapság használt sugárhajtású turbinákhoz, vagy semmilyen mostanság ismeretes rakétahajtóművekhez, melyek sok üzemanyag felhasználása mellett, iszonyatos robajjal és szédületes tolóerővel emelik magasba a repülőszerkezeteket. E hajtóművek már képesek arra, hogy gravitáció ellenében, áttörik magukat a Föld légkörén, kiszáguldanak a Föld vonzásköréből, egyenesen a határtalan Univerzumba.

Mindebből egyenesen következik, az érkező égi jármű és személyzete mindenképpen az Univerzumnak egy fejlettebb civilizációjából érkezhét, mindannak ellenére, hogy földi emberek előtt még létezésük sem ismeretes. Mégpedig onnan érkezhettek, ahol a technikai fejlődés sokkal magasabb szinten állhat a földinél.

Sokan vannak olyanok, akik az ilyesféle okoskodást képtelenségnek tartják, és nem látnak benne semmilyen realitást. Azt azonban el kell ismerni, hogy némely tudósok nem tagadják e titokzatos lények létezését, valahol a határtalan Univerzumban, ahol mi naprendszerünkhöz hasonló naprendszerek sokasága létezik. Ott, ahol esetleg van olyan kihűlt csillag, amelyen az élet magasabb fejlettségi szinten előfordulhat, mert feltételei korábban létrejöttek, mint Földünkön.

Most, hogy ennek az ismeretlen földönkívüli járműnek hidat képező ajtaja lenyílt előttük, tizenkét fénynyaláb—talán lézersugár—vetődött a nyájra. Egy András apóra, egy a Bogács kutyára, egy a dühös

kanra, és arra a kilenc anyakocára, amely legszebbnek nézett ki a sok disznót számláló nyájban.

Amint a fénynyaláb elérte őket, az agyaras kan megszelidülve abbahagyta a túrást, mintahogyan Bogáncs kutya sem csaholt már tovább. Valami szokatlan nyugalom szállta meg őket és András apón sem látszott a nyugtalanságnak, félelemnek semmi jele sem, amit előbb még tapasztalni lehetett.

Mintegy varázsszóra, a kijelölt állatok és András apó, legnagyobb nyugalommal, megbabonázottan, minden kényszerítés nélkül, indultak neki annak a feljáró ajtónak, amely egyenesen az égi jármű belsejébe vezetett.

Nyugalmukat minden valószínűség szerint, a titokzatos égi járműből kibocsátott lézersugarak okozhatták, amelyekkel a jövevények megjelölték, kiválasztották őket.

Igen, kiválasztották az állatokat és természetesen András apót, aki nemhogy nem félt most, hanem olyan természetes kíváncsisággal leskelődött az ismeretlen repülőszerkezet belsejében, mintha turistákat szállító repülőgép belsejében nézelődne, holott még abban sem ült soha életében.

Azt, hogy nagyon kíváncsi lett, teljesen meglehet érteni. Mert mit is láthatott ő eddig, erről a dombról, aminek *Nagyvölgy tető*, vagy *Kilátódomb* a neve? Tiszta időben láthatta távolban az Alföld falvait, láthatta távoli Bükk hegység felhőkbe törő hegyeit. Közelebb, Eger városának néhány házat, a Hajdúhegy északnyugati csücskén és láthatta faluját, lent a völgyben kigyózva.

Amint tekintetét körül hordozta az égi jármű belsejében, láthatta az idegeneket teljes nagyságukban. Hiszen korábban csak az ovális ablakokon kikukucskáló fejeiket láthatta, amint különös érdeklődéssel vizsgálgatták őket.

E lények rendkívüli módon hasonlítottak a régi várakban, sisakkal és különböző fémmel borított ruhákban pózoló élettelen, egykori harcosokhoz, akikkel egy letűnt kort kívánnak megidézni mostanság. Csak sokkal satnyábbaknak látta őket. Azonban nem voltak mozdulatlanok, hanem olyan esetlen, darabos mozdulatokkal változtatták helyeiket, mint azok a kezdetleges földi robotok, melyeknek megépítésével kísérleteket végeznek már egy idő óta a folytonosan okoskodó földi emberek.

Tizen voltak és mindegyikük serényen foglalkozott valamivel. Különböző kapcsolókat tologattak ide-oda, amelyek mellett zöld fényű lámpák világítottak. Pedig az egész jármű nappali fényárban úszott, nem úgy, mint kint a legelő, amelyet a folyton változó felhők miatt, továbbra sem pásztázhatott a rejtőzködő Nap sugara.

Figyelte volna még munkálkodásukat tovább, de billent egyet az égi jármű, majd Földtől nagy sebességgel elrugaszkodott. Az alsó ablakain kipillantva láthatta, amint magasba emelkedve, falu házai parányi mákszemekké zsugorodnak. Egy-két pillanat elteltével már az egész falu eltűnt szemei elől. Ezt követően, pedig a Föld zsugorodott össze annyira, mint egy futball labda, majd az is eltűnt a végeláthatatlan világűr csillag milliárdjainak útvesztőjében.

Amikor a Nap mellett elrepültek, a titokzatos jármű ablakain automatikusan működő fényszűrő lépett működésbe, amely káros fénysugarakat kiszűrte és így továbbra is szemlélhette annak felszínét, ahol naprobbanások voltak helyenként láthatók. Helyenként sötét foltokat láthatott, melyek lehetettek napfoltok, de lehetek némely bolygók árnyékai, hiszen ehhez ő nem igazán értett.

Tovább haladva már tejútrendszer milliárd csillagai kápráztatták szemeit mindaddig, amíg a kozmikus porfelhők nem gyérítették láthatóságukat.

Kozmikus sebességgel száguldottak az Univerzum sok-sok milliárd csillagai között, az elrabolt földi lényekkel, akiknek sejtelve sem lehetett arról, hogy mi célból viszik el őket e *földönkívüliek*.

Annyi bizonyos, a foglyokon félelemnek semmi jelét nem lehetett tapasztalni továbbra sem, hiszen olyan nyugodtan túrték sorsukat, mintha még e pillanatban is a falu legelőjén legelnének. Minden bizonnyal, az őket kiválasztó fénysugarak hatása alatt állhattak még most is, különben nem viselték volna ilyen békésen fogságukat.

András apó teljesen elkábult a látottak miatt, aztán mégiscsak eszébe jutott, hogy a Földön talán aggódnak eltűnésük miatt. Kérdés csupán az volt, hogy emlékezetében megmard-e a látottakból valami, ha egyszer esetleg visszatérhetnek a Föld nevű bolygóra.

*

Földre nem világítottak még a csillagok, hiszen az este jócskán odébb volt. Nap sugarai adhattak volna ugyan némi fényt, ha felhők nem takarják végtelen Égnek boltozatát. Most azonban egésznap felhők úsztak gyors tempóban a Földnek e tájéka felett, amelyek még közelebb hozták az esti szürkületet, hiszen a nap már végéhez közeledett.

Az őrzés nélkül maradt, el nem rabolt jószágok nem törődtek most azzal, mikor lesz vége a napnak és ezért nagy visítózások mellett, korábban csörtetettek be a faluba.

Falu lakói ismét értetlenül szemlélték disznónyájnak korai érkezését, különösen azt, hogy a

nyáj mögött nem jön pásztor, akit csaholó kuttyája mindenkor hűségesen követett.

Különösen azok a gazdák lettek nyugtalanok, akik hiába várták jószágaikat, mert legelőről még késő éjszakai órákban sem érkeztek meg.

De hogyan is érkeznének, amikor egy különleges égi jármű fedélzetén, kozmikus sebességgel száguldottak az Univerzum sok milliárd csillagai között, talán meg sem állva a *Feketelyuk* széléig. Talán éppen azért odáig, mert a titokzatos égi jármű irányítói, ennek közelében éltek életüket, egy korábban kihűlt bolygón.

Nemcsak az elveszett jószágok gazdái kezdtek el kutakodni, hanem András apó hű felesége, Panni asszony várta türelmetlenül véle megöszült párját. Ám hiába várta. Eltűnt, mintha Föld nyelte volna el. Márpedig a Föld nem nyelhetette el, hiszen olyan messze járt már a kiválasztott jószágaival, Bogáncs kuttyájával, hogy azt a távolságot emberi ész még felfogni is képtelen. Erről a távolságról csak fényévekben érdemes beszélni, ha egyáltalán van ennek is értelme, ha ép elmével akarja élni valaki további életét.

Amikor már a rejtelmes dolgokat megfejteni senki sem tudta, késő este idegesen rohantak a bíróhoz, talán majd ő szolgál e rendkívüli esetre megfelelő magyarázattal:

—Emberek! Ne veszítsük el nyugalmunkat, hiszen mindezzel egy fabatkányit sem juthatunk előbbre! — intette türelemre az izgatott embereket a falu vezetője, akik egyenesen András apót hibáztatták a történetek miatt, a korábbi jelenések ellenére.

—Bíró uram! Mi ez, ha nem lopás? Kilenc anyakocát, a legszebbeket, meg azt a páratlan, kapitális kant, amelyhez még a szomszédos falvakból is elhajtották kocáikat gazdáik, nem nyelhetette el a Föld, minden nyom nélkül! — mondta felhevülve egyik eltűnt kocának gazdája, az, kinek szavainak súlya volt a

faluban, ezért máris egy helyeslő moraj futott végig az erősen felizgatott embereken.

—Mi van akkor Bíró uram, ha ez a rejtelmes domb nyelte el András apót, a gondjaira bízott jószágokkal együtt? Hiszen mindenki előtt ismeretes, miszerint, olykor morajlás hallatszik belsejéből, ami aztán gyorsan megszűnik, ha valami tudós ember kezd el kutakodni ennek igazi okáról.

Az sem újdonság falunkban, hogy már elődeink felfigyeltek a domb belsejéből időnként hallható hangokra. Legtöbbször az ördög munkálkodásának hitték, miután buzgóbban kulcsolták imára munkától göcsörtös kezeiket.

Vagy, hogy mást ne mondjak; *olyan beszédek is elhangzottak, miszerint törökidőktől fogva, hallhatók e titokzatos hangok. Sőt, olyasmit is mondtak elődeink, hogy e dombnak belseje alagúttal van összeköttetésben az egrí várral, amely nincsen messzebbre hét kilométernél az erdön át. No, meg aztán, az egrí vár is ugyanazon a tufakő alapzaton nyugszik, mint a mi dombunk. Márpedig, ha ez így van, akkor nem volt nehéz hajdani időkben alagutat vágni őseinknek, ezen a hét-nyolc kilométeres távolságon!*

*Ennél fogva, akár janicsárok is bennrekedhettek, más rabszolganéppel együtt, akik aztán ott éldegélnek, szaporodnak, meg aztán dézsmálják határunkat éjszakánként. Azért van az a sok lopás errefelé! Mindezek után érthető, ha a tolvajokat nem tudjuk elkapni, hiába szaporítottuk meg pásztoraink számát!—*eresztette el fantáziáját az egyik elveszett jószág gazdája, aki szintén nem tudott belenyugodni az őt ért veszteségbe.

—Nyugalom emberek! Minden ki fog derülni, csak egy kis higgadtságot, türelmet kérek mindenkitől, hiszen a Nagyvölgy tetőn az utóbbi időkben sok rejtelmes dolog

történt!—könyörgött a bíró, de az elveszett jószágok gazdái továbbra sem nyugodtak.

Legtöbben úgy okoskodtak, az öreg pásztor a legszebb jószágokkal azért léphetett meg, mert közeleg az Egri vásár, és ott szeretne pénzt kapni értük.

Aztán egy újabb gazda fejtette ki érveit e rendkívüli módon szokatlan eseménnyel kapcsolatosan:

—Kendtek közül senki sem gondol arra, amit a korábbi napok folyamán András apó mondott titokzatos idegenekről, akik meglátogatták őt és nyáját, fényes repülőszerkezetükkel? Azzal a fényes koronggal, amelyet még a híres tudósok, nagy titoktartás mellett, nem tudtak elfogni, hiába próbálkoztak véle napokon át.

Márpedig nekünk erre is gondolni kellene, mert ott kapálgattam én is a szőlőmet, amikor Nagyvölgy teteje felé figyeltem, valami nagydarab, fényes tárgyat láttam egy pillanatig, de aztán gyorsan eltűnt szemem elől!— mutatott Vénhegy irányába K. János, akinek szőlője alig volt egy hajításnyira az egyre rejtelmesebbé váló dombhoz. Legalább is elég közel ahhoz, ami után valóban láthatott ott sok mindent, amit a disznópásztornak senki sem hitt el a korábbi napok folyamán.

K. János vallomására mindenki döbbenetben állt. Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen az előbbi gyanúsítgatások után, az öreg pásztor teljesen más színben tűnt fel az eddigi rágalmazói előtt. Ha ez így igaz, akkor egy ártatlan embert vádoltak meg, aki a most elhangzottak után egyáltalán nem tolvaj, nem bűnöző, hanem egy szerencsétlen áldozat, aki vagy látja viszont faluját még az életében, vagy sem.

Mindezek után nem történhetett más, mint az, miszerint a kiválasztott józágaival együtt mégiscsak elrabolták azok az idegenek, akikről már mások számára is kiderült korábban, hogy valóban megjelentek e rejtelmes dombnak tetején.

Falu bírója eddig is nagy gondban volt. Most pedig, amikor egyre többen hittek az idegenek vétkeességében, még nagyobb gondok ráncolták az amúgy is redős homlokát.

Mindezt bárki megértheti, hiszen ő felel ebben a faluban mindenért. Minden olyasmikért, amelyek miatt az egyszerű falusi embereket nem lehet felelősségre vonni.

Miután falu első embere, kellőképpen átvakargatta tarkóját, jobb oldalról baloldalra, baloldalról jobboldalra, így szólt szavait áhító lakókhöz:

—Azt mondom én kendteknek, ne szaporítsuk most még a szót András apó és az elveszett jószágok miatt, mert mégiscsak előfordulhat, mely szerint egy párnappal elmúltával azt látjuk, hogy a *Nagyvölgy tető* oldalán, nagy port kavarva, az elveszettek ereszkednek majd ismét a faluba, ahogyan ezt eddig is tették minden este!

Ha pedig ez nem történne meg, akkor bizony ezt a rejtelmes ügyet komolyabb helyeken is ki kell teregetni! Ismét jelenteni kell az illetékesek felé. Elsősorban a vármegyei vezetésre gondolok, de megtörténhet az, miszerint ennél még tovább kell lépni, és azokkal is tudatni kell, akik eddig sikertelenül próbálkoztak a titokzatos idegenek elfogásával.

Gondolok itt ismét a rendőrségre, nemzetbiztonsági hivatalra, hadseregére. Hiszen könnyen előfordulhat, hogy az idegeneknek, e sikeres rablást követően, újra kedvük szottyán az országban másfelé is portyáztatni.—fejezte be türelemre intő beszédét a falu bírója.

Mindezek után senki nem tudott annál okosabbat mondani, mint a bíró által mondott párnapot igenis ki kell várni és a falunak újból jelentkező problémáját addig senki előtt sem szabad kiteregetni. Hiszen

előfordulhat az, hogy pár nap elteltével megkerülnek az elveszettek, miáltal a probléma úgy megszűnik magától, hogy mások meg sem fogják tudni e fölöttébb gyanús esetet.

Ez a kivárás nem jelenthetett mást, mint azt, mely szerint jelenlévők mindegyike disznópásztor ártatlanságában nem bízott teljesen.

Mindegyiküknek ott motoszkált fejében az a nagy kérdés; *miért a legszebb állatok tűntek el?* Mi lehet a magyarázat erre más, mint; *az egri vásárban a legszebb disznókért adják a legtöbb pénzt!*

Mindebből az okoskodásból következhet; *igenis meg kell várni a vásár elmúlását, és csak azután lehet tovább vinni e rejtelmes ügynek folytatását.*

*

Párnap türelmi idő, amelyben a bíró megegyezett a falu lakóival, gyorsan eltelt. Az eltűnt állatok és András apó, mégsem jelentek meg a Nagyvölgy tetőn. A faluból hiába kísérték kutakodó tekintetek annak kopár oldalát.

Bíró és a jegyző, egy lovas szekérral indult Mezőkövesdre, hogy a faluban történt szokatlan eseményről tájékoztatást adjon járási vezetőknek, mert ennek az ügynek megoldása már magasabb hivatalokra tartozik. Talán még járási hivatalnál is magasabbra, mint például megyére, vagy talán még magasabbra, az ország vezetőire.

Azt még csak a későbbiekben lehet megmondani, hogy eme rejtélyes ügynek bonyodalmi, nem nyúlnak e túl az országunknak határain. Hiszen könnyen megeshet, a titokzatos látogatók az egész *Földgolyó*, a mi bolygónk lakosságának biztonságát veszélyeztetik.

—*Tisztelt Járásbíró uram! Ismét egy ugyancsak szokatlan esemény, rejtelmes ügy miatt kérünk most meghallgatást a mi kiváló járási vezetőinktől, akikre mindenkor felnézünk...*—kezde izgatottan a falu bírója, aki elsőnek hallatta rejtelmesnek tűnő szavait felettese előtt, melyeket egyszeriben elharapott, amikor a „*mindenkor felnézünk*” szavak csúsztak ki a dús bajusszal eltakart szájából.

Mindezt azért tette, mert eszébe jutott a tegnapi nap, amikor ő a *Nagyvölgy tetőn* állt, semmiképpen sem nézhetett fel feletteseire, hiszen azok a mezőkövesdi hivatalukban tartózkodva, jóval alacsonyabban ücsörögtek nálánál.

Járásbíró nem láthatott bele az előtte idegesen kalapját szorongató falusi bíró ravasz gondolataiba, ezért jobbnak látta gyorsabb beszédre ösztökélni, talán azért, mert e „*rejtelmes ügy*” iszonyúan furdalni kezdte oldalát.

—Mondja csak gyorsabban bíró uram, mi történt már ismét abban az istenverte falujában, amely olyan izgatottá tette, amilyennek eddig még sohasem láttam?

—Igen tisztelt Járásbíró uram, több már annak nyolc napjánál, amikor *titokzatos idegenek* ismételten megjelentek. Azok az *idegenek*, akiket korábban még a nemzetbiztonsági hivatal emberei sem tudtak elfogni. Valamilyen fényes repülőszerkezettel szálltak le a Nagyvölgy tetőnkön, a mi falunk egyik dombján, és onnan elrabolták a disznópásztort, legfájintosabb állatainkkal együtt!

Azóta sem kerültek elő, hiába vártuk... —sorolta mondókáját és még mondta volna tovább, amikor

felettese leintette, mert a hallottak miatt máris türelmét vesztette és a jegyző szavait is akarta hallani.

Jegyző sem mondott mást, ezért járásbíró ugyancsak elgondolkodott. Hiszen az, hogy elraboltak valamit, vagy valakit, máskor is előfordult már. Amikor azonban olyan repülőszerkezettel érkeztek a tolvajok, amelyet, a háborút megélt falusi bíró sem tudott megnevezni, több volt előtte, mint titokzatosság. Nem hitt ilyen szerkezetekben még korábban sem, amikor neves tudós emberek tettek kísérletet a rabul ejtésére.

Mindezek hallatán útjára engedte az izgatott bírót, jegyzőjével együtt és rajta volt a sor, hogy e furcsa ügyet tovább adja megyének. Bár előtte arra gondolt, vajon hihetőek-e a bíró szavai, de mivel a jegyző sem mondott mást, ezért jobbnak látta a megyét értesíteni.

Megyei vezetés sem tudott annál okosabbat kiagyalni, mint értesíteni feletteseit az országházban, ahol pedig jobbnak látták, ha mielőbb parlament elé viszik e nehéznek ígérkező ügy megoldását. Talán okosabb emberek jobban beleláthatnak a *Nagyvölgy* tető rejtelmeibe.

Úgy duzzadt fel naggyá a kis ügynek tűnő ügy, mint a falu Kánya patakjának csepp vize, amint egyszer majd eléri a Duna folyót.

Az összeülő parlament sem tudott annál jobbat kitalálni, mint nemcsak a rendőrséget, de még a nemzetbiztonsági hivatalt is értesíteni kell. Ekkora komolyságú ügy már bonyolultabb nyomozást igényelhet. Az igaz, hogy már korábbiakban is ők foglalkoztak e bonyolult üggyel.

Már csak azért is bonyolult, mert nemcsak a falura, hanem az egész országra meghatározó következményei lehetnek, ha az idelátogató csillagközi lények fokozzák az ilyen irányú tevékenységüket.

Nyomozó szervek azonban ez ügynek ismételt világgá kürtölése helyett jobbnak látták, ha előtte két olyan tudóstól várnak magyarázatot, akik az Univerzum rejtelseiben már korábban nagy jártasságot tanúsítottak.

Dr Galaxis és Dr Plútó, a két kiváló csillagász kapta azt a megbízást, hogy egymásközi tudományos vitáikon keresztül, adjanak valamilyen magyarázatot arra, hová tűnhetett el nyomtalanul András apó, a kiválasztott állataival együtt.

E két kiváló szaktekintélytől nem volt más elvárás, mint az, hogy egymásközi nyilvános vitáikon csillogtassák meg az eddig elsajátított tudományaikat, tapasztalataikat.

Már csak ezért is a nyilvánosság előtt, hogy mindenféle mellébeszélés elkerülhető legyen. Legelőször arra adjanak megbízható magyarázatot, hogy létezik ezen a Földön kívül élet és *léteznek e csillagközi lények egyáltalán?* Mert, ha nem, akkor mégiscsak Földön kell tovább keresni az eltűnteket.

Ha léteznek, akkor miképpen emelkedhettek a fejlettség oly magas fokára, hogy az Univerzumnak esetleg több fényévnyi távolságú bolygóyról is sikeres akciót tudtak végrehajtani egy kis falu ellen? Holott, a jelenlegi földi tudomány birtokában, a földön lakó emberek a közeli csillagokról is igen keveset tudnak.

Nyilvános vitáikon a média szakemberei megjelentek és soha nem tapasztalt buzgósággal jegyeztették, filmeztették az ott hallottakat, látottakat. Most éppenséggel azt a kérdést rögzítették, amit Galaxis doktor intézett kollégájához, Plútó doktorhoz:

—Kedves Kolléga úr! Ön szerint létezhet-e élet az *Univerzum* valamely bolygóján?

—Még hogy létezhet-e?

Ki tudja mennyi kihűlt bolygón volt már élet eddig is a *nagy ősrobbanás* óta, melyeken ez időre megszűnt minden élet, csak pusztán azért, mert a *Teremtő* a legegyszerűbb élet feltételeit is megszüntette.

Ehhez nem kellett mást tennie, mint a csillagok és bolygók keringési pályáját módosítani.

Talán mindezt azért tette, mert egy másik bolygót kívánt alkalmassá tenni az élet kialakulásához! Miután alkalmassá tette, élőlényekkel benépesítette, kikbe belétáplálta a szaporodás nyugtot nem hagyó ösztönét, hogy létezésüknek, küzdelmes életüknek valamilyen értelmet adjon!

—No, de kedves kolléga úr! Mi lehetett mindezzel a *Teremtő* célja, hogy egyik bolygón megszünteti az élet feltételeit, a másikon meg létrehozza?—tette fel újabb kíváncsiskodó kérdését Galaxis doktor, aki a nagy nyilvánosság előtt zavarba kívánta hozni buzgó kollégáját.

—Talán pontosan az, ami az embernek, aki egyik akváriumot megszünteti, másikat megalkotja a saját szórakoztatására.

Az embert is kellemes érzés tölti el, amikor biztosan tudja, hogy az akvárium élőlényeinek életébe bármikor, tetszése szerint beavatkozhat.

Mi, a Földön élők, nem tudhatjuk, mennyi időt kíván adni nekünk a *Teremtőnk*, sorsunk irányítója, aki korlátlan hatalommal bír fölöttünk!

Ezek után, mindent átgondolva, én azt mondom Önnek, egyáltalán nem lehet kizárni a Földön kívüli élet lehetőségét!

Nem lehet már csak azért sem, mert a tudomány jelenlegi ismeretei szerint nagyon kevés naprendszer létezéséről vannak csak sejtelmeink.

Minél többet tanul, gyarapítja tudását az emberfia, annál inkább szembesül azzal a ténnyel, hogy mennyire keveset tud a világmindenségről!

Márpedig attól, hogy az Univerzum más naprendszeiről nincsenek kellő ismereteink, még nem zárja ki annak lehetőségét, hogy valamelyik csillagnak egyik bolygóján ugyanúgy kialakulhatott az élet, mint a mi naprendszerünk egyik bolygóján, azaz a mi *Földünkön*.

—Kedves Plútó doktor! Ahhoz, hogy bárhol az Univerzumban a legegyszerűbb élet kialakulhasson vízre, oxigénre, és persze megfelelő hőmérsékletre van szükség. Nem is beszélve arról, hogy az élőlények túlnyomó többségének, mindemellett, még a fény sem nélkülözhetetlen.

—Nagyon sajnálnám, ha elkerülte volna figyelmét, hogy bizonyos kihűlt bolygókon előfordulhatnak az Ön által felsorolt feltételek, a kezdetleges élet kialakulásához.

Gondolok én most olyan kihűlt égitestekre, bolygókra, amelyeknek keringési pályája nem sokkal tér el a körtől, vagyis kevésbé ellipszis pályán keringenek napjuk körül. Ezért aztán nincsenek nagy hőmérsékletingadozások felszínén, ami kedvez a legegyszerűbb élet kialakulásához, amiből aztán az egysejtűeknél fejlettebb élőlények fejlődhetnek ki az evolúció során.

A hőmérsékletingadozás kérdése kulcsfontosságú az élet kialakulásához és annak fenntartásához!

Gondolja csak el kedves kollégám, mi lenne akkor, ha a plazma állapotú Napunkhoz túl közel kerülne Földünk? Nyilván felpörzsölné mindent, hiszen annak belső hőmérséklete akár a tizenötmillió fokot is elérheti.

Folytonos magfúzió során, olyan jelentős mennyiségű energia termelődik belsejében, amely miatt felszínén naprobbanások keletkeznek. A Nap belsejében lejátszódó magfúzió során felszabaduló energia nagysága több atombombánál is nagyobb lehet.

Talán e felszíni robbanások óvják meg Napunkat attól, hogy az aktív naptevékenységből származó óriási energia miatt széjjel ne robbanjon. Valószínűleg, ezek a felszíni robbanások, olyan biztonsági szelepei a Napnak, mint Földünknek a vulkánok.

Folytatva az előbbi gondolatmenetet, miáltal most a Nap távolabbra kerülését tételezzük fel, egy túlságosan ellipszis alakú földi keringési pálya miatt, kevésbé érvényesülhetne melegítő hatása, minek következtében minden élőlény kőkeménnyé fagyhatna.

De a Nap melegítő hatása megszűnhetne akkor is, ha a Teremtő valamely gigantikus vulkánt aktivizálna, ezért oly nagy mennyiségű vulkáni por, hamu kerülhetne Földünk légkörébe, hogy hónapokig csak éjszaka lenne, és minden megdermedne. Nagymennyiségű por kerülhetne Földünk légkörébe egy Aszteroida becsapódása esetén is.

Ami azt illeti, az Alfa-Centauri, Epszilon-Bridani, Ross 128, mind olyan kihűlt bolygók, melyeknek Napjuk körüli keringési pályája kevésbé tér el a körtől, miáltal hőmérsékletük minimuma és maximuma közötti különbség nem több száz foknál! —próbált tudományos szavaival érvelni Plútó doktor amellett, hogy a határtalan Univerzumban más bolygókon is lehetséges élet, létezhetnek olyan lények, amelyek fejlettebb technikájuk révén, igenis ellátogathatnak olykor még a Földünkre is.

Ha ez így van, akkor bizony a *Nagyvölgy* tetőn igenis leszállhattak *csillagközi lények*, akik aztán András apót, a kiválogatott állataival együtt, elrabolták azon a borús nappalon.

Kérdés már csak az, hogy mindezt miért tették? Ez volt a jelenlévők nagy dilemmája és Galaxis doktor is ebbe az irányba tette fel tudós kollégájának újabb kérdését:

—Tételezzük fel, hogy a mi bolygónkon kívül valóban van élet máshol is a nagy Univerzumban és az ott élő lények, ellátogattak hozzánk a Nagyvölgy tetőre. Azonban mi célból rabolták volna el a falu legnemesebb állatait, pásztorával együtt?

Vagy, miért nem jelezték létezésüket korábban, miáltal a kapcsolat létrejöhetett volna velünk e szomorú eseményt megelőzően?—próbált kötekedni Galaxis doktor ismét, mire a jelenlevő újságírók egyike, türelmetlenül kiáltotta:

—Igen tisztelt tudós urak! Nekem is ez lenne a leglényegesebb kérdésem, hiszen minden ok nélkül nem látogattak volna el e rejtelmes dombnak tetejére! Valami céllal történhetett mindez, amire nemcsak én, hanem mi itt valamennyien, ugyancsak kíváncsiak vagyunk!

Az újságíró szavaira helyeslő morajlás volt a válasz az ekkorára már ugyancsak megszaporodott tömeg részéről.

—Kedves kolléga úr, igen tisztelt szerkesztő úr és más hallgatóságom!

Az első kérdésekre válaszom a következő; elrabolhatták őket azért is, hogy tanulmányozzák a Földön élők szervezetét, testi felépítését és nem utolsó sorban a genetikai elkorcsosulásukat!

A másik kérdésére én kérdezném Önöktől azt, hogy helyesen cselekedtek volna-e akkor, ha már korábban hírt adnak magukról?

Okos dolog lenne e tudatni bárkivel is a nagy Univerzumban, hogy mi például, létezünk a világűrben, egy Föld nevű bolygón?

Mi történhetne akkor, ha egy agresszív, uralkodó típusú, emberhez hasonló lények léteznének valahol a tér és idő nélküli Univerzumban, majd gyarmatosítási szándékkal, elfoglalnák Földünket?

Talán ezek éppen olyan lények, amelyek bővebben rendelkeznek azzal az elítélendő tulajdonsággal, amivel

mi, a földi emberek. Hiszen a földi emberek mindig többet és többet akarnak birtokolni csak pusztán azért, mert sohasem elégedettek azzal, amit összeharácsoltak az életük során.

Gondoljanak csak azokra a gyarmatosítási időkre, amikor fejlettebb hajózási tudománnyal rendelkező, tenger mellett élő népek, elindultak kevésbé fejlett országokat leigázni, kifosztani a tengeren, illetve az óceánon túlra. Mindezt azért, hogy gazdagabbak legyenek korábbi állapotuknál, míg a kifosztottakat nyomorba döntötték, sőt rabszolgasorsra ítélték!

Talán az úrlények is ezt akarják tenni Földünk lakóival. Fejlettebbek nálunk, mert rendelkeznek olyan technikával, amivel mi még nem rendelkezünk. Hiszen nekünk most, a második világháború után, nem léteznek még olyan járműveink, amellyel a földi gravitációt leküzdhetnénk. Mindezért képtelenek vagyunk a Föld vonzóerejét leküzdve, kijutni a világűrbe és...

Mondta volna Plútó doktor véget nem érő érveit, de a falu lakói kezdték elveszíteni türelmüket. Hiszen ők is szerettek volna néhány kérdést feltenni, akik közül a legtürelmetlenebb máris közbekiáltott:

—Igen tisztelt tudós doktorok! Ne fecsegyenek nekünk itt össze-vissza holmiféle Univerzumról, magfúzióról, naprobbanásról, keringési pályáról, plazma állapotról, amelyekből egy fikarcnyit sem értünk!

Nem vagyunk mi kíváncsiak olyasmi dolgokra, amelyekkel talán kendtek sincsenek egészen tisztában. Hiszen egyiken sem járhattak még a magasságos égbolt csillagai között! Ennél fogva csak találgatnak, pufogatják frázisaikat, úgy, mint az a vadász, aki az éjszakai erdőben vaktában akar vadat löni!

Nem vagyunk mi kíváncsiak másra, csak arra, hová tűnhetett András apó a legfájintosabb állatainkkal együtt? Ezt mondják meg nekünk, mert erre várunk most

türelmetlenül!—hadarta idegesen, választ várva a tudós uraktól Gábor sógor. A többiek is egyetértettek vele, mert ismét helyeslő morajlás futott végig a tömegben, hiszen legnagyobb részük már ugyancsak megunta a véget nem érő tudományos érveléseket.

Ha eddig a két tudós vitázott is egymással, most mindketten érezték, össze kell fogniuk a morgó tömeg ellenében, akik semmit sem értenek a tudományokhoz, csak az elveszett állataikat akarják mihamarabb visszakapni. Mindezért most Galaxis doktor hallatta hangját:

—Tisztelt, jelenlévők, tisztelt lakosok, tisztelt kárvallottak! Nekünk is az a célunk, hogy mihamarabb előkerüljön András apó az elveszett állatokkal együtt. Éppen e célból van szüksége a nyomozószerveknek tudományos érveinkre, melyeknek birtokában eldönthetik, a bűncselekmény elkövetői az Univerzumból érkező csillagközi lények, avagy közönséges földi halandók, olyanok, mint mi vagyunk itt most...

—*Ha az Égből jöttek, akkor nem lehettek hozzánk hasonló közönséges emberek! Talán onnan jöhettek, mert én láttam azt a zajnélküli szerkezetet, amely csillogott a napsütésben! Ha hiszik ezt el nekem, ha nem, igen tisztelt tudós urak!*—kiáltott közbe K. János, aki az égi jármű első megjelenésekor Vénhegyen kapálgatott szülőjében.

—Kérek mindenkit, hogy legyen türelemmel, mert alapos tudományos munkát csak úgy vagyunk képesek végezni, ha nem szólnak közbe minduntalan és megszakítva ezzel a mi gondolatmenetünket! —próbálta csillapítani a felizgatott kedélyeket most Plútó doktor, aki vitapartnerének védelmére, erélyesebben közbeszólt.

Ez a csillapítás nem érte el célját, mert a felizgatott tömegből, több helyről is, dühös kiabálások hallatszottak. Közülük egyik hang, különösen

túlharsogta a többit és ez nem volt más, mint az erősen vallásos Epés Károly hangja, aki előre ugrott, mint akinek hangját sem lehetne másképpen hallani. Ám ezt csak ő gondolta így és rajta kívül senki más:

—Tisztelt tudós urak!

Önök mindenképpen el akarják hitetni velünk, Égből is jöhettek olyan gonosz emberek, akik képesek afféle aljas cselekedetre, hogy András apót elrabolják a legkitűnőbb állatainkkal együtt!

Ez egy súlyos tévedés! Az Égben csak a korlátlan hatalommal bíró Teremtő él, aki nem engedné meg, hogy ott gonosz lények éljenek, olyanok, akik meglopják a szegény földi embereket, szegény falunkat.

Mert a szegény embert úgy is lopja mindenki!

Neki kell eltartania a társadalom salakjait, akik egész életükben azt gondolják, nekik joguk van a más nyakán élni, minden munkavégzés nélkül. Ráadásul itt van még a beszolgáltatás iszonyú terhe is!

Én azt mondom maguknak, az Égben csak a jó lelkek létezhetnek! Olyanok, mint az angyalok, vagy olyan Földön élt embereknek lelkei, akik példás életükkel kiérdemelték, hogy földi porhüvelyük megsemmisülése után, lelkük a Mennyországba felszállhasson!

Kérdezem én, mi lesz most azokkal a gazdákkal, akiknek vállalniuk kellett, hogy a rájuk kiszabott sok adót és beszolgáltatást maradéktalanul teljesítik?

Vállalták, hogy több élő hizósertést adnak le a beszolgáltatásba, mint azt előző évben tettek. Hiszen ez a népi demokrácia mihamarabbi felépítésnek egyik legfontosabb záloga, amelyre Rákosi elvtárs különösképpen felhívta minden hazafias érzelmű gazdálkodó figyelmét. És most, ellopták azokat a legfájintosabb állatokat, amelyekkel talán felgyorsulhatna sertés állományunk szaporítása és a könyörtelen beszolgáltatás maradéktalan teljesítése!—

halkult el a nagyhangú Epés Károly panasza, mert ez időre kifogyott a szóból és persze a szuszából is.

—Kedves elvtársaim! Nem kell most tücsköt, bogarat összehordani itt a tudós uraknak, akiknek ilyesmivel akadályozzuk tudományos munkáikat! Márpedig az ő szavuk lesz perdöntő abban, hogy a bűnösöket mely irányban keressék nyomozószerveink, akiknek ez esetben ugyancsak felelősségteljes munka zúdult nyakukba.

Felelősségteljes már csak azért is, mert nem közömbös az, hogy a csillagok között, avagy a Földön kell keresni a tetteseket, akik aljas módon meglopták falunkat!

Nem lehessen még tudni, hogy ez a nyomozás hoz-e valamilyen eredményt, vagy tovább kell adni fölötteshatóságoknak, mivelhogy ez az ügy nemcsak a falura lehet veszélyes, hanem az országunkra is. Vagy talán még azon túl is, talán az egész világra. Hiszen könnyen lehet, garázdaságukat az egész Földgolyón folytatni akarják.

Mindezért nyugalmat kérek mindenkitől addig, amíg ez a titokzatos ügy teljesen ki lesz vizsgálva! — intette türelemre őket a falu bírója, akit nemsokára tanácselnök elvtársnak szólítanak, mert a politikai változás ezt így kívánja. Szavainak hatására az eddig morgó tömeg elcsendesedett valamicskét, talán mindez Rákosi elvtárs nevének említése miatt történt.

Azt azonban most még senki sem tudta volna megmondani, mikor jön el az idő, amikor ez az ügy igazán ki lesz vizsgálva.

Egyébként is zajosan viselkedő újságírók, rádiósok, csendben jegyeztették, filmeztették e két tudós szaktekintély minden nyilatkozatát, amelyből semmi konkrétum nem derülhetett ki az eltűntekkel kapcsolatban.

Nemcsak a tudósok vitáit rögzítették, hanem a zúgolódó lakosok minden ellenvetését és a bírónak őket nyugalomra intő beszédét.

A tudományos okfejtések ellenére, mind a rendőrség, mind a nemzetbiztonsági hivatal kutakodó emberei, nem lettek okosabbak a *Nagyvölgy tetőn* történt ember és állatrablással kapcsolatosan még a későbbiek során sem. Az ilyenkor a szokásos módon, bizonytalan ideig titkosították e kényes ügyet, melynek aktájára nagy betűkkel ráírták:

„SZÁZ ÉVIG TITKOSÍTVÁ!”

Fentiekből látható, a *Nagyvölgy tetőn* történt rejtélyes ügyről semmi érdemleges dolog nem került napvilágra. Legalábbis semmi olyan, ami magyarázatot adhatott volna arra, hová tűnt el András apó és a gondjaira bízott állatoknak színe-java.

*

Vannak dolgok, amelyekre csak a múltó idő, sok-sok év eltelte képes választ adni, amennyiben van lehetősége bárkinek arra, hogy az elmúlásával várjon legalább hatvan évet, a rendkívüli kíváncsiságának kielégítésére.

Úgy bizony, hatvan év telt el már azóta, hogy a dombon történt eseményekre nem jött semmilyen válasz sehonnan. A titokzatos esemény idején élő emberek elvitték mardosó kíváncsiságukat sirjukba, mert a

Teremtő nem adott számukra annyi évet, hogy kivárhassák azt, amikor az igazság kiderül.

Sokáig beszéltek még róla, de a múlt idővel úgy homályba borult ez is, mint téli időben a Nagyvölgy tető dombja ködbe borul, az Eged hegy felől érkező hidegebb széljárás hatására. Nem látható már ott semmiféle állati, emberi nyom, hiszen az eltelt idő óta ültetett és felnövekvő fenyőerdő lombja mindent eltakar.

Amikor már a feledés homálya mindent eltakar, még inkább meglepetés erejével hat az olyan esemény, amikor a domb déli oldalán, mostanság furcsának tűnő ruhába öltözött idős ember, néhány disznót terelgetve maga előtt, a hajdani időkben maga által készített fűzött bocskorában csoszog le a falu felé. Egy fekete puli örömeiben úgy csahol a disznók mellett, mint aki rég nem látott hazai tájra vetődött most éppenséggel vissza, valamilyen megmagyarázhatatlan csodának jóvoltából.

Emberi ésszel nem is lehet másra gondolni, mint valamilyen rejtelmes csodára, hiszen az a pásztor, aki nyáját terelgeti most a domboldalán befelé a faluba, nem más, mint András apó. Ő az, aki hatvan évvel ezelőtt, rejtélyes körülmények között, tűnt el néhány disznóval és a nyáj terelésében segédkező, Bogáncs névre hallgató kuttyájával.

Az öreg pásztornak ott füstölög szájában pipája és olyan békés nyugalomban, eregeti a füstkarikákat, mint aki fölött az eltűnése óta nem szállt volna el a hatvan év.

Csak akkor látszott némi nyugtalanság rajta, amikor körbehordozta tekintetét a tájon, amely most ugyancsak ismeretlennek tűnt előtte.

Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen az ő idejében még nem volt itt fenyőerdő. Most pedig annak lombjait ringatja az éppen feltámadó szél, amely most is az Eged hegy irányából érkezik legtöbbször, mint az akkori időkben.

Falu felé figyelve valamicskét megnyugszik, mert a templom égbenyülő tornyával, most is azon a helyen áll, ahol szerinte még ma reggel láthatta. Temető kőkeresztjei szintén ottan sorakoznak egymás mellett, csak úgy tűnik neki, mintha sokkal több lenne most belőlük.

Értetlenül szemléli a látottakat, hiszen teljességgel azt hiszi, hogy annak a májusi napnak késődelutánján terelgeti most is nyáját faluja felé, amelynek hajnalán azokat legelőre kihajtotta. A hatvan évről, amely eltelt azon bizonyos napon történt kihajtás óta, nem akar tudomást venni.

Szemközti Gyürtetőt figyelve, sűrű bajusszal takart szájával még csettint is egyet ámulatában, mert elhagyott, gazos gyümölcsösöket pillant meg. Holott szerinte ma reggel, a megművelt parcellákon még szépen sorjártak a cseresznyefák.

Nem érti sehogyan sem a történeteket, mire az a gyanú merül fel benne, miszerint nem Szomolya, hanem esetleg Novaj község felé terelgeti most jószágait.

Éppen kapóra jön egy fiatal férfi, aki érdeklődéssel figyeli a kurta nyáját terelgető idős pásztort, ki szokatlan ruházatában ekképpen szólítja őt:

—Édes öcsém! *Mondd csak nekem, ki ültette ezt a fenyőerdőt ide a legelőre? Hova lettek azok a kitaposott, keskeny utak a domboldalából, amelyeken jószágaim jártak még e nap reggelén? Hol találom a bírót?*

—*Ugyan már bácsikám, honnét tudjam én azt? Van annak már ötven éve is, amikor a fenyőerdőt ide ültették, én meg még a harmincadik évemet sem töltöttem be, hála legyen a Teremtőmnek!*

—*Ne mondjál már ilyen bolondokat édes fiam, hiszen miképpen ültették volna ötven évvel ezelőtt, amikor ma hajnalban, a nyájam kihajtásánál, még egyetlen fát sem láttam itt! Most meg, egy dús erdő lombjait ringatja a májusi szellő!*

Megszólított fiatalembernek már eddig is gyanús volt a furcsa ruházatú ember, ezért a második kérdésre már nem is válaszolt, hanem otthagya nyájával együtt, ahol éppen találkoztak az imént.

—Még ilyen buta vénembert sohasem láttam életemben! —morogta magában még akkor is, amikor már nem láthatta a töredék nyáját, hiszen ő rövidebb gyalogúton lépkedett befelé a faluba, a meredek dombnak oldalán.

Amint beért házak közé, akivel csak találkozott, mindenkinek elmondta, hogy egy eszét vesztett öregember közeledik néhány disznóval és kutyájával a falu felé.

Addig mondogatta, amíg végül őt nézték eszét vesztettnek, mert semmilyen kihajtható állat nem volt már évek óta a faluban.

Nem telt el még egy félórányi idő sem, amikor a kevés disznót számláló disznónyáj, visítózva rohant az utcákon, amelyeket már nem por, hanem aszfalt réteg borít mostanság. Visítózó disznók közül egyik máris egy kaput lökdösött ormányával, amelyről azt hitte, hogy ott lakik az ő gazdája, ott van az ő ólja, és ottan önti neki most a finom, meleg moslékot vacsorára gazdája.

—*No te bolond állat! Honnan vetődtél kapum elé, amelyet máris úgy lökdösöl, mintha világéletedben e portán lalnál? Talán az állatkertből szabadultál el?*—kiáltott rá bosszankodva a ház gazdája, aki értetlenül bámulta portájára befelé igyekvő jószágot.

Az éhes disznó nem rőfögött vissza semmit, hanem tovább erőlködött a vaskapuvál, amely azt a deszkakaput helyettesítette évek óta, amelyik a hatvanévnyi idő óta már korábban elkorhadt.

Gazda értetlenül csóválta fejét, miközben újabb korholásba kezdett, mivel az erőszakosan behatoló állat nem akart lemondani portára való bejutási szándékáról:

—Nem értesz a jó szóból, hogy továbbra is döngeted kapumat azzal a csúnya agyaraddal? Itt hiába kérsz bebocsátást, mert soha sem volt számodra ól építve! De még a faluban sem találnál már egyetlen disznóólat sem, hiszen mindenki büdösnek érzi fajtátokat, miután más országokból hozzák még a hússotokat is!—ekképpen morgott a betolakodóra, nem gondolva arra, hogy az elsőbbség jogán a disznónak igenis joga van kapujának döngetéséhez. Hatvan évvel korábban ő lakott e portához tartozó disznóólatban.

Ahány disznó bejött legelőről, annyi kapu előtt játszódtott le az előbbi eset, ami után voltak olyanok, akik komolyan elgondolkoztak e fura eseményen.

Különösen akkor néztek nagyot, amikor a falu egyik, ugyancsak idős lakója, kerek-perec kijelentette, hogy ez a furcsa öltözékű disznópásztor nem más, mint hatvan évvel ezelőtt, rejtélyes körülmények között eltűnt András apó.

Ha ő András apó, akkor ezek a jószágok csak az akkor eltűnt disznók lehetnek, amelyek ennyi év után már teljesen feledésbe merültek!

Az ekkorára megszorodott, kíváncsiskodó emberek sokasága egymásután adta jelét soha nem tapasztalt ámulatának, míg egy közülük homlokára csapva mondta:

„—Kedves honfitársaim! Vegyük már elő a józanabb eszünket, hiszen nagyszüleitől mindenki hallhatta korábban, hogy a rejtélyes eltűnés, a Nagyvölgy tetőről, hatvan évvel ezelőtt történt.

Márpedig az itt látható állatokon ennyi év sem hagyott semmi nyomot, hiszen semmit nem öregedtek! Mintahogyan András apó és a Bogáncs kutya is pontosan olyan, mint amilyennek nagyszüleink elmesélték nekünk ezt hajdanán!”—izgatott szavaival hadarta tovább, eléggé hihetően, hiszen szavainak tekintélye közismert volt a faluban.

Ha eddig ámuldoztak az emberek, akkor ezután még inkább ezt tették. Majd egyikük kitalálta, szólni kellene a polgármesternek, hiszen ők az öreg által követelt bíróról csak szóbeszédből hallhattak. Úgy gondolták, hogy az ügy rejtélyessége a falu első emberére tartozik. Amint ezt mondta, elindult a polgármesteri hivatal felé, többiek azonban nem mozdultak.

Amikor a polgármester szóba került, András apó lett türelmetlen és ekképpen kiáltott fel zaklatott állapotában:

—Mi van itt emberek? Örültek faluja, ahonnan a mai nap hajnalán kihajtottam jószágaimat legelőre, mikor, pedig este behajtanám, akkor egy sereg értetlen embert találok, akik átépítették reggel óta még a falut is annyira, hogy alig ismerek fel belőle valamit.

De még ez sem elég, mert a bíró helyett polgármestert emlegetnek, akiről én e nap hajnalán még semmit sem halottam! Hiszen velem még a bíró hajtatta ki az állatokat, hiába nem akartam!

Arról nem is beszélve, hogy egyiketeket sem ismerem fel, ami után joggal gondolhatom azt, hogy elbitangoltátok ezt a falut a korábbi lakóiktól, és ezért betyárok vagytok valamennyien! Ne talán még gyilkosok is, mert a falu lakóit leöltétek csak pusztán azért, hogy értékeiket elbitoroljátok!

*—Ugyan már nagyapa, hogy vádolhat bennünket ilyen súlyos bűnökkel, amikor eddig itt csak magát emlegette mindenki bűnösnek, mivel annak idején elhajtotta a legnemesebb állatokat! Nem hagyva maga után semmi nyomot, amiből az igazság akkoriban kiderülhetett volna, miután a mai napig nem kellett volna szégyenkezni unokáinak, nagyapjuk akkori tette miatt!—*szólt most ingerlékenyen egyik unokája, akinek szintén pirulnia kellett mind a mai napig, nagyapó akkori tette miatt.

—Csak nem te vagy a Jancsi unokám, aki nem mindig volt szófogadó gyerek az akkori időkben?

—Nem tudom én már azt sem, hogy én vagyok-e a maga unokája, vagy egyenesen a nagyapja vagyok. Maga felett megállott az idő még hatvan évesen, míg én velem úgy elszáguldott, hogy hetvenöt évet írnak nevem mellé a hivatalokban.

Meg aztán, a ráncaim is sokkal mélyebbek a magáénál, miután szólíthatnálak édes öcsémnek, ha tetszik ez neked, édes öcsém, ha nem!

Ezzel aztán senki sem volt tisztában, hogy ilyen helyzetekben mit követel az illendőség, ezért mindenki megtartotta magának saját véleményét.

Éppen a vita legnagyobb hevében idegesen érkezett meg a polgármester, aki a korabeli titkos leírásokból mégiscsak megtudhatott valamit, mert megékezkéskor rögtön türelemre intette falujának izgága polgárait:

—Emberek! Figyeljenek rám!

Nincsen értelme olyan dolgokon vitázgatni, amire még tanultabb emberek is nehezen tudnának választ adni, ha egyáltalán ők is képesek lennének ilyesmire!

Értesítem a járást, megyét, rendőrséget, de még a nemzetbiztonsági hivatalt is, mert András apó előkerülése sokkal rejtelmesebb ügy annál, hogy mi, egyszerű emberek ezt képesek lennénk megérteni.

Mert az, hogy ez az ügy ugyancsak rejtelmes, senki előtt sem lehet kérdéses. Hatvan év úgy szállt el falunk egykori pásztora, a kilenc anyakoca, az agyaras kan és Bogács felett, hogy *semmit sem öregedtek!*

Vajon hol tölthették el a hatvan évet, ahol az idő múlását már képesek megállítani? Ráadásul, András apó makacsul állítja, ő a minap hajnalán hajtotta ki állatait legelőre, holott mindannyian tudjuk, ez az állítása nem fedheti a valóságot.

Ezt kell kivizsgálni olyan embereknek, akik jártasak az űrtudományokban és képesek valamilyen elfogadható magyarázatot adni arra, meglehet-e állítani az idő múlását? Ha meg lehet, akkor kik képesek mindezt és hol? Hogyan lehetséges mindez?

Ennek vizsgálata nem tarozik miránk, egyszerű emberekre, hanem olyanokra, akik az Univerzum titkait kutatgatják és nem is sikertelenül. Mert a hatvan év előtti időkhöz képest sokat fejlődött az űrkutatás tudománya, hiszen az ember feljutott már a Holdra is! — fejezte be a polgármester és még András apóval próbált néhány szót váltani, meggyőzni arról, hogy az a nap, amelynek hajnalán kihajtotta nyáját legelőre, nem e napnak hajnala, hanem egy sokkal korábbié, mégpedig egy hatvan év előttié.

Mindez azonban hiábavaló fáradozás volt, mert a makacs disznópásztort senki sem tudta erről meggyőzni.

*

Miután a polgármester minden illetékes szervet gyorsan értesített, falu olyan lett, mint a darázs-fészek. Jöttek az illetékesek és jöttek olyanok is, akiket senki sem hívott.

Ezen nem is lehet csodálkozni, mert az utóbbiaknak szimata annyira kifinomult, hogy a szenzációt minden értesítés nélkül megérik. Ez utóbbiak az újságírók, televíziósok, akik sokkal, komolyabb technikával jelentek meg most, mint évtizedekkel előbb, amikor *rejtélyes eltűnés* történt a *Nagyvölgy tetőről*.

Vizsgálat során elsőnek András apót hallgatták ki, aki továbbra is makacsul ragaszkodott az előbbi állításához, miszerint igenis a minap hajnalán hajtotta ki állatait a legelőre, és nem egy jóval korábbi, májusi hajnalon.

Elmondta ő azt is, hogy az úrhajójukkal megjelenő úrlények, több fénynyalábot bocsátottak ki rájuk, minek hatására valami ismeretlen nyugalom szállta meg őket. Mégpedig olyan, hogy a Bogáncs sem csaholt tovább és az agyaras kan sem túrta a köves talajt dühében.

Még a beszállás utáni percekre is jól emlékezett, hiszen elmondta, kik ültek a hangtalan, égi jármű belsejében, merrefelé haladtak a nagy Univerzumban, majd elhomályosult előtte minden.

Többre azonban egyáltalán nem emlékezik az eltelt hatvan évből, mintahogyan nem is telt el abból egyetlen nap sem, hiszen e nap hajnalán hajtotta ki állatait legelőre, ehhez továbbra is körömszakadtáig ragaszkodott.

Falu lakói azonban makacsul állították ennek ellenkezőjét! Sőt kitartóan bizonygatták, van annak már ötven éve is, amikor a faluban annyi disznó volt, amit nyájnak lehetne nevezni. Így a ma hajnali kihajtásból egyetlen szó sem lehet igaz.

Legtöbben azt bizonygatták, ők bizony nem túrnének semmilyen disznónyáját, semmilyen más állatot, mert annak büztét képtelenek lennének elviselni. Inkább megveszik a hústermékeket a nagy áruházakban, ahová külföldről szállítják, ahol még nem élnek ennyire finnyás orrú emberek.

Nyomozószervek a sok kutakodás után, arra az álláspontra jutottak, hogy ugyanúgy ki kell kérniük úrtudományokban jártas szakemberek véleményét, mint hatvan évvel előbb, a rejtélyes eltűnéskor, amikor száz

évre kellett titkosítani az ügyet, mivel a nyomozással semmire sem haladtak.

Vizsgálat főiránya nem volt más, mint az, miképpen telhetett úgy el ennyi évtized, hogy a visszatérők nem öregedtek semmit. Pásztor sem akar semmilyen hatvan év elteltéről tudomást venni. Sőt, makacsul ragaszkodik a ma hajnali kihajtáshoz, holott a falu lakói ezt kifejezetten cáfolják.

Mai tudomány sokkal magasabb fokon áll, mint a régi időkben, amikor a nyomozószerveknek Galaxis és Plútó doktorok véleményét kellett igénybe venniük, amivel persze nem sokra mentek.

Hiszen az eltelt idő óta kijutott az ember a világűrbe, sétált a Holdon, űrszondák kutatják a Mars csillagot, a nagy Univerzumot és lassacskán menetrend szerint, közlekednek az űrhajók a Föld és az Űrállomások, vagy a Hold között. Talán hamarosan divattá válik az űrturizmus.

Mivel a fentebb megnevezett csillagászok már csak az emlékekben élnek, ezért két ma élő űrtudóst kértek fel arra, szakismeretükkel legyenek segítségükre kutakodó nyomozószerveknek.

E két tekintélyes tudósember egyikét *Mars* doktor, másikat *Vénusz* doktor néven ismeri ma az egész világ.

Mindketten elkötelezett hívei a legmodernebb űrkutatási tudományoknak. Most is az volt az elvárás, mint a régi időkben, mely szerint nyilvános eszmecserén keresztül választ lehessen kapni arra, miképpen lehetséges ennyi esztendő elteltével visszaérkezni úgy a Földre, hogy a visszaérkezők semmit sem öregedtek.

—Kedves Vénusz doktor! Nekem az a véleményem, hogy valójában nem is az egykor eltűntek érkeztek most vissza, hanem a klónozott változatuk!—

jelentette ki határozottan *Mars* doktor, aki kevésbé hitt az idő megállíthatóságában, mert szerinte az idő kereke egy irányban és előre forgott mindig, mintahogyan a jövőben is ezt teszi.

Ennél fogva, minden élőlény felett eljár az idő, miután földi pályafutását befejezve, az enyészet útjára lép mindenki, aki megszületett valaha.

—*Kedves kolléga úr! Ezt nem lehet ilyen határozottan állítani! A klónozás helyett én igenis kitartok az eredeti változatuk mellett. Kitartok már csak azért is, mert András apó vallomásában említést tesz bizonyos sugárnyalábokról. Minden valószínűség szerint e sugaraknak hatására szállta meg őket olyan nyugalom, hogy minden kényszerítő eszköz nélkül, megnyugodva, besétáltak az őket elszállító űrjárműbe.*—érvelt Vénusz doktor miszerint a most visszaérkezők semmiképpen sem az egykori elraboltak klónozott változatai, hanem ők, maguk az akkori elraboltak.

—Akkor mivel magyarázza kedves kolléga úr azt a tényt, hogy a pásztor és nyája ugyan olyan állapotban kerültek elő, mint az eltűnésük idején voltak? Hiszen mindenki láthatja, semmit sem öregedtek!

—Minden bizonnyal elkerülhette tudós kollégám figyelmét András apónak vallomása, hogy a sugárnyaláb után egyszerűen, csak úgy, besétáltak az űrjármű belsejébe.

Márpedig e rejtelmes fénysugarak nemcsak megnyugtatták őket, hanem minden bizonnyal hibernációt is okozhattak. Azt tudjuk, hogy hibernációval az élőszervezeteket konzerválni lehet, tetszés szerinti ideig.

De a nagy Univerzum szintén képes hasonló hatást gyakorolni az élőszervezetekre, megállítani számukra az időt.

E bonyolultan nagykiterjedésű Univerzumnak nem ismerjük nagyságát, keletkezésének idejét. Ha pedig ez

így van, akkor nincsen mihez viszonyítani saját helyzetünket sem a határtalanul nagy világmindenségben belül! Vagyis, hol vagyunk mi benne, ha a világűrnek nincsen se széle, se hossza? Vagyunk-e egyáltalán valahol? Ha vagyunk, akkor hol és mikor vagyunk?

Az emberiség igyekszik ugyan behatárolni a történéseket térben és a végtelen időóceánban, de ezek csak haszontalan játszadozások. Legtöbb helyen, más és más időszámítást alkalmaznak, ami szintén az idő és tér keletkezésének, kiterjedésének bizonytalanságára utal.

Tér és idő nélküli Univerzumban, ahol a csillagok közötti távolságok is sok-sok millió fényévben mérhetők, megtörténhet, hogy az ott tartózkodók számára igenis megállhat az idő! Mindezért nincsen öregedés, és ezért felelősséggel kijelenthetjük; *a Nagyvölgy tetőre most visszaérkezők, minden bizonnyal azonosak a hatvan év előtti eltűntekkel.*

Sajnos az már a mi tragédiánk, hogy az öreg pásztor meglehetősen kevés mozzanatra emlékezik az eltűnésük körülményeiből. Ez számukra szintén az időkerének megállását jelentheti, amely talán a hibernálás következménye.

Az idő kerének megállítása, számukra egy el nem telt időt jelenthet. Egy el nem telt időnek nincsenek történései, emlékei, és ezért csak meglehetősen kevés dologra képes visszaemlékezni!—érvelt fáradhatatlanul Vénusz doktor és sorolta további megalapozott állításait mindaddig, amíg kollégája újabb kérdésével elő nem állt.

—Csak azt nem értem miképpen fordulhat olyasmi elő, hogy András apó kiválóan emlékezik azokra a percekre, amikor másodszor jelentek meg előtte *űrlények*, hangtalanul érkező járművükkel. Sőt még arra is, hogy milyen alakok ültek az ablakoknál. A csillagközi utazás néhány mozzanatára ugyancsak emlékezik. Viszont arra már egyáltalán nem, hogy merrefelé járt ennyi éven keresztül, a fogságban tartott

állataival, e határtalan kiterjedésű Univerzumban.— próbált kötekedni Mars doktor ismét, azonban Vénusz doktornak erre is volt egy magyarázata:

—Igen tisztelt Kolléga úr!

Minden biztonnyal hallhatta a disznópásztor elbeszéléséből, hogy valami fénycsóvával vették őket célba. Ez lehetett egy lézer sugárnyaláb, de lehetett egyéb, általunk még nem ismert, irányított, kábító fénysugár. Mindez olyan emlékezetkiesést, sőt az előbb már említett hibernációt okozhatott, egy kis idő elteltével, ami az elmúlt évtizedek teljes történéseit semmissé tette számukra!

Nem hiszem azt, hogy András apó szándékosan elhallgatna valamit csak pusztán azért, mert esetleg az elrablói megfenyegették!

—Kedves Vénusz doktor! Egy kérdésem azonban mégis lenne még. Miért rabolhatták el őket több évtizeddel ezelőtt, ha most ugyanolyan állapotban vissza is hozták őket? Mi céljuk lehetett mindezzel?

—Kedves Galaxis doktor! Abban most senki sem lehet bizonyos, hogy a visszaérkezők, minden tulajdonságaikban megegyeznek a valaha elraboltakkal. Talán éppen ebben van a megoldás kulcsa. *Valaki*, vagy *Valakik*, vigyázzák a Földünkön élő embereket, akik manapság már testben és lélekben egyaránt elkorcsosultak.

A kapzsi életmódjukból eredően, minden földi jót, minden fényes holmit, mindenki saját maga akar birtokolni még akkor is, ha ez csak az embertársának könyörtelen eltapasásával lehetséges.

Talán itt lehet a megoldás kulcsa. A visszaérkező sertésállomány genetikailag talán már nem teljesen azonos az elraboltakkal. Lehet, hogy a megváltoztatott génállomány teljesen más értékű hűstermelésre képes, melynek fogyasztása révén az emberi kapzsiság lassacskán kihál az emberekből. Nem lesznek

ellenségeik egymásnak, talán az is bekövetkezhet, hogy viselkedés kultúrát tanulnak a visszakerült állatoktól. Hiszen az állatok saját fajtájuk pusztítására, csak kivételes esetekben képesek.—fejezte be érveit Vénusz doktor, amelyeket hallva Galaxis doktor kisé elmélázott. Titokban talán egyetértett kollégájával, még akkor is, ha ezt most nem mutatta.

A két tudós érvei, ellenérvei megállíthatatlanul követték egymást mindaddig, amíg a nyomozószervek és a hallgatóság idegei a pattanásig feszültek, miután a nyilvános eszmecsserét, leállították.

*

Miután a csillagtudósok véleményét megelégtették, afelé hajlottak, hogy egy szellemtudós szakembernek kellene András apót valamiképpen szóra bírni, mert neki talán megvallja, mit tud az eltelt hatvan évről.

Elképzelésük szerint megtörténhet az, hogy igenis emlékszik az eltelt idő minden mozzanatára csak elrablói megfélemlítették, ezért nem meri most az igazat mondani.

Ilyen kétségek végére csak egy olyan szakember tehet pontot, aki kiválóan ismeri a láthatatlan emberi szellem titkait, amiket közönséges halandó ember soha sem lenne képes kifürkészni.

Ez az ember nem más, mint *Agyfűró* doktor, aki legkiválóbb ismerője az emberfaj rejtett gondolatainak. Ő az, aki mindig álcázottan teszi fel kutakodó kérdéseit. Legtöbbször hipnózis alkalmazása közben. Tőle várható el mindaz, hogy a ravaszul megfogalmazott, csavaros kérdéseivel, belenéz András apó agytekervényeibe.

Takargat-e még valamit, vagy valóban nem emlékszik az eltelt évtizedek alatt történt dolgokból semmire.

Agyfúró dokinak az volt a módszere, hogy kezdeti, semmitmondó kérdései után tért igazán lényeges dologra. Akkor, amikor páciensének bizalmát szinte észrevétlenül megnyerte:

—András apó, legelnek-e állatai, találnak e még jó legelőt a falu domboldalain?

—*Ami azt illeti, egyre kisebb lesz a legelőterület, miáltal kevesebb lesz a legelnivaló fű is! Azt mondom magának, nézze meg a Nagyvölgy tetőnk oldalát! Amikor hajnalban kihajtottam állataimat, még az egész terület legelnivaló fű borította. Most pedig már fenyőerdő lombjait suhogtatja az Eged hegy felől feltámadó szél.*—mondta az öreg pásztor panaszosan és ezt komolyan gondolta.

Ez utóbbi megnyilatkozásában sem akart tudomást venni arról, hogy az állatok kihajtása óta, sok év telt el. Nem tudhatta, éppenséggel nagyon is sok legelő van a falu határában manapság, és valamennyi parlagon hever. De mivel is legeltetnék le a domboldalakat, amikor nincsenek már állatok.

Agyfúró doki elengedte füle mellett az öreg pásztornak a legelők állapotáról vallott nézeteit, amire nem is volt őszintén kíváncsi. Azonban a „*ma hajnali kihajtás*” szavai úgy tapadtak meg fülének zugaiban, mint sártócsában dagonyázó disznók szőrén a *Nagyvölgy tetőnek* agyagos sara, amelyet sáros disznók sem tudnak egykönnyen lerázni bozontos szőrükről.

Azon, hogy e szavak megtapadtak, nem is lehet csodálkozni, hiszen terápiás kihallgatásának lényege kifejezetten afelé irányult, az öreg pásztor füllenteni akar-e a jószágok *ma hajnali* kihajtásának eddigi makacs állításával, vagy őszintén hiszi mindazt, amit mond.

—Kedves András apó! Melyik hajnalon hajtotta ki disznónyáját utoljára?

—Hogy-hogy melyiken? Hát a mai hajnalon!
Ugyan melyiken hajthattam volna?

—Nem egy Hatvan esztendő előtti hajnalon?

—Ejnye, ejnye, doktor úr, hát maga is kételkedik szavaimban? Még maga sem hisz nekem? Pedig nekem azt mondták, magának olyan nagy tudománya van, amivel nemcsak az agyvelőmbé lát, hanem még a vesémbé is.

—*Hiszek én magának, csak gondolkodjon, törje fejét egy kicsit jobban, valóban mai napon hajtotta-e ki jószágait legelőre, vagy esetleg egy jóval korábbi napon! Netalán egy pár évtizeddel ezelőtt!*—adta szájába a hallani kívánt szavakat és próbálta elmélyült gondolkodásra bírni, egyre türelmetlenebbül, miközben szemei vibrálni kezdtek, amit mindenképpen megviselt idegrendszerének fáradtságára utaló jelnek lehetett tekinteni.

Ezen sem lehet csodálkozni, hiszen nagyon sok idegbeteg emberrel találkozott eddigi munkája során. Némely esetben úgy tűnt, mintha betegebb lenne a megvizsgált pacienseinél, kiknek bajai, a hiedelem ellenére, mégiscsak fertőzőek lehettek.

Ahogy a bűzát őrlő molnár lisztes lesz munkája során, vagy András apó disznószagú lett, úgy őrá is átragadhatott egy kis ütődöttség, és ezen nincsen semmi csodálkozni való.

Egy-két perc sikertelen kérdezősködés után már nemcsak szemei vibráltak, hanem remegett hangja és reszketett a keze annyira, hogy András apó jobbnak látta őt megnyugtatni:

—*Ne nyugtalankodjon doktor úr! Azon nem kell gyötörgetnie magát, hogy én ma hajnalban hajtottam ki állataimat legelőre, vagy több évtizeddel előbb!*

Megnyugtathatom, én olyan messzire visszamenőleg, már nemigen emlékeznék semmire! Azonban a mai kihajtásra határozottan jól emlékszem!—

próbálta vigasztalni ismételten az emberi elmék kiváló szakértőjét, ám doktor annyira ideges lett, hogy dührohamban először az íróasztalt lökte fel, majd ingerülten kiáltott az öreg pásztorra:

—Mars kifelé a disznóihoz! Ott van magának a helye!

Most lejátszódó eseményekből látható, az idegspecialista vizsgálatai sem hoztak különösebb eredményt. András apó a továbbiakban is mai nap hajnalát jelölte meg, nyája kihajtásának időpontjául. Márpedig ez teljesen lehetetlen, hiszen rajta kívül mindenki egy korábbi időponttal értett egyet.

Sok tanakodás után nem volt mit tenni, mint nyomozást végző szervekre bízni mindent. Ám ők megunták a sok kutakodást, és azt mondták, manapság minden megtörténhet. Hiszen a Hold elérésében sem reménykedett korábban senki, és mégis megtörtént. Mars szondák visszaérkezésében sem hittek sokan és mégis visszaérkeztek, miáltal jelentősen gazdagodtak az űrkutatási ismereteink. Ennél fogva, megtörténhetett, a most visszaérkezők azonosak a hatvan év előtti eltűntekkel. Azzal pedig, hogy András apó kisé meszesedő agyában mit tárol, az állatok kihajtásának idejével kapcsolatban, nem kell tovább törődni.

A múltó idő és a rohanóléptekkel fejlődő űrkutatási tudomány egyszer még erre is megadhatja pontos válaszát. Amire pedig válasz úgymint meglesz, az időmúlásával, arra nem érdemes most további időt pazarolni, mert vannak annál fontosabb teendők is. Ez nem más, mint az Ūrból visszaérkező sertések elhelyezése, melyek egyre nagyobb igyekezettel szándékoztak bejutni a vélt, vagy nagyon is valós régi helyükre, de mindenütt bezárt kapukra találtak.

Nem akart már senki sem haszonállatokat tartani. Inkább tartottak teknősöket, kígyókat, hörcsögöket, és minden olyan állatot, ami nem honos ezen a tájon. A gazdagabbak nagyobb állatokkal, mint például vízilovakkal, telepítették be úszómedencéjüket, hogy mégsem hasonlítanak az előbbi közönséges, kis igényű, jelentéktelen emberekre.

Mindezért nem lehet csodálkozni azon, ha makacsul tiltakoztak az évtizedekkel előbb eltűnt jószágok befogadásától, amelynek tartása ma már nem különbség, nem úri passzió és nem úri flanc kategóriába tartozik.

Az igaz, egyetlen portán sem található ez idő táján semmilyen ól, ahol megfelelő hely lenne számukra.

—Márpedig nekem nem kell ez a koszos állat, amelynek bűze miatt, rózsafáim illatát sem élvezhetném. Pedig én minden reggel az illatozásukra szoktam felébredni!—mondta az egyik lakos, mire a másik is tiltakozásba kezdett:

—Hogy én ilyen állatokat befogadjak, arról szó sem lehet! Éjfél után szoktam kikapcsolni a televíziót és ezért nyolc óra előtt nem is kelek ki az ágyamból! Már pedig ezek az agyarasok türelmetlenül visítoznak, követelve maguknak a meleg moslékot korahajnalon. Erről bizony szó sem lehet!

Egy sereg hasonló vélemény hangzott el a falu lakói részéről, amelyben mindannyian az állatok befogadása ellen tiltakoztak.

Az állatvédő egyesület nem jó szemmel nézte a falu lakóinak kitartó ellenállását, ezért pert helyezett kilátásba az érdekében.

Mindenki előtt ismeretes, hogy a bírósági perek elnyújtásában hazánk a világvonalban jár. Amíg hosszadalmas pereskedés nem kötelezi jobb belátásra bírni e makacsul ellenálló lakosokat, addig a

polgármesteri hivatal udvarán, sebtében összetákolt ólakban, találtak ideiglenes otthont a rőfögő állatok számára. Így aztán András apó odajárt vigyázni rájuk, ahová minden esetben követte őt fekete szőrű puli, Bogáncs is.

Nem telt el egy hét sem, amikor idegen nyelvet beszélő emberek érkeztek a lassacskán megnyugvó faluba, akik egy tolmács segítségével adták a polgármesteri hivatal tudtára, felvásárolnák a hivatal udvarán tartott állatokat. A világ minden tájáról érkeztek, amin nem is lehet csodálkozni, hiszen az elektronikus média, az elektronikus világháló, csodákra képes manapság.

Az ár igen kecsegtetően hangzott. Anyakocákért darabonként negyvenezer euró, az agyaras kanért még ennél is többet, ötvenezret ajánlottak.

Nagy volt a megdöbbenés. Ilyen magas árat még sohasem kínáltak sertésekért. Ha egy kicsit gondolkodik valaki, akkor mindezt könnyen megértheti. Hiszen olyan eredeti génállományú, *mangalica* sertésekkel jött vissza a pásztor, melyeknek fajtája legfeljebb csak elkorcsosulva maradhatott meg ez idő tájára e Földnek nevezett sárgolyón.

Az eredeti génállományú sertések igazi értékét az adta, hogy a tudomány nagyléptékű fejlődése miatt, napjainkban már megismerhettük a koleszterint. Ez a mai ismeretek szerint, az emberi egészség legnagyobb ellensége. Legalábbis addig, amíg ennek ellenkezőjét nem állítják majd újabb kutatási eredményeikkel a neves és nem neves tudósaink, vagy nem találnak még ennél is nagyobb ellenséget.

Márpedig a visszaérkező, eredeti génállományú, *mangalica* sertésekből készült ételek nem tartalmaznak káros koleszterint. Legalábbis mostanság ez került megállapításra.

Nem is beszélve Vénusz doktor elképzeléséről, mely szerint az átalakított génállományú állatok húsának fogyasztása révén, az emberek közötti gyűlölet és kapzsiság ismeretlen fogalom lehet a jövőben. Helyébe a szeretet költözik, miáltal az emberek mindannyian szoros barátságban élnek. Puszipajtásokká válnak valamennyien, akik az ilyen sertésekből készített táplálékkal tömögetik kívánós bendőiket.

Mindezek után érthető, ha minden nagyüzemi állattartó az ilyen állatok tartására törekszik, mert ezt lehet legjobb áron és legnagyobb mennyiségben eladni. Különösen tisztában vannak ezzel a külföldiek, akik a nagyhaszon reményében mindig előbb cselekszenek, ezért akarták ők most az eddig nem kapós állatokat felvásárolni.

Jöttek a faluba a földkerekség minden tájáról, hogy legalább egy anyakocát vehessenek, amiért persze ugyancsak megfizetnének. Szinte licitáltak a visszaérkező állatokra, melyeknek értéke egyre nagyobb lett.

Az erős érdeklődés hatására a polgármesteri hivatal emberei ugyancsak gondolkodóba estek. Ha a külföldi állattartók ilyen sok pénzt sem sajnálnak érte, akkor az állatok szaporítása falunak is jól jönne.

—*Ne adjuk el, bármennyit adnak érte!* —mondta a polgármester és izgalmában úgy gesztikulált kitért kezeivel, hogy a legszebb virágvázáat lelökte az asztról, de a jegyző még időben elkapta, miután megmenekült a megsemmisüléstől.

Amint visszahelyezte helyére, e szavakkal állt ki a tovább mutogató polgármester mellett:

—*Az aranytojást, tojó tyúkokat semmiképpen sem szabad eladni! Márpedig ezek az állatok nekünk fogják tojni az aranytojásokat, ha eléggé okosak vagyunk!*

—Mire gondol a jegyző úr?—fordult érdeklődéssel a jegyző felé egyik képviselő, aki úgy tett, mintha nem

értette volna az elhangzott szavak lényegét, ám nagyon is értette.

—Mire? Arra, ha most van elég eszünk, és nem adjuk el az ősgénekkel bíró mangalicákat, akkor minden évben szép kis summa ütheti markunkat, mert a szaporulatukat minden évben pénzzé tehetjük!

Jegyzőnek ezt a bölcs megállapítását nagy ováció követte a képviselőtestület részéről, amely kihallatszott az utcára, oda, ahol néhány lakos fülelni kezdett.

Nagy haszon reménye felkeltette érdeklődésüket. Közülük olyan is hallgatódzott, aki korábban nem engedte portájára a most már nagy haszonnal kecsegtető állatokat. A testületi ülésre berohanva, követelte magának azt az anyakocát, amelyik az ő kapuján kérte bebocsátását korábban:

—*Márpedig az én portámhoz tartozó mangalicát nem adom senkinek! Nevelje mindenki azt a jószágot, amely az ő udvarára kérte bebocsátását.* —kiabálta magából kikelve Okos Károly és szavainak nyomatékául pörge kalapját a polgármester asztalára dobta, aki megdöbbenve tapasztalhatta, hogy a külföldiek érdeklődése miatt, ugyancsak megnőtt a mangalicák utáni kereslet a faluban.

—Az, hogy kendnek most mihez szottyant kedve, minket egyáltalán nem érdekel! A bíróság majd el fogja dönteni, kiket illetnek azok a jószágok, amelyeket maguk elzavartak a portájuk elől, mi pedig befogadtuk valamennyit! —emelte fel hangját a polgármester, aki most tapasztalhatta, azok, akik korábban büdösnek mondták az Űrből visszaérkező állatokat, most, nagyhaszon reményében, képesek lennének némi büzt elviselni.

Falu lakói közül mások is kedvet kaptak jószágok gondozásához, ezért egyre többen osztották Okos Károly előbbi véleményét, és ezt tele torokkal kiabálták.

Mindenki nagy várakozással tekintett az eljövendő bírósági tárgyalás elé, ahol a döntését meghozó bíró csendre intette az alpereseket, felpereseket, majd kihirdette ítéletét:

—Jelen tárgyalás folyamán megállapítást nyert, hogy az Űrből visszaérkező állatokat gazdáik nem fogadták be, mindezért a polgármesteri hivatal jogosult azoknak tartására és tartásukból származó jövedelemre! —hirdette ki a bíró ítéletét, amely ellen reménytelennek látták fellebbezni, így párnap multával jogerőre emelkedett.

Az agyaras kan jóvoltából szépen szaporodtak kis mangalicák, melyeket változatlanul magas áron vásároltak fel a külföldiek. De nemcsak a külföldiek, hanem azok a falusi polgárok is, akik időközben rájöttek, sok pénzért még a disznók bűze is elviselhető.

Így gazdagodott meg a falu, amelyről már messze földön is sokat beszélnek. Mindezek után az itt élők számára nincsen már annak sem jelentősége, hogy az állatok honnan kerültek elő. Mintahogyan annak sem, hogy melyik napnak hajnalán hajtotta ki legelőre őket András apó. De annak sem, hogy az idő múlása megállítható-e, vagy sem. Pénz fontos csak. Az, ami a koleszterintől mentes, mangalica sertések tartásával szaporodhat leginkább.

A méhecske küldetése

Egy gyönyörű almásderes kanca volt a kishintó elé fogva, amely sebesen gördült a poros földúton. A gondozott ló állapota arról tanúskodott, hogy gazdájának igazi kedvence lehet. Az enyhe ívben megfeszített testének nem volt nehéz a tartós vágta, mert minden erőlködés nélkül röpitette a bakon ülő gazdáját. Meg is kímélte őt minden nehezebb munkától, ami közönséges szekérbe, vagy ekébe fogva várt volna rá.

Ezek után nem lehet csodálkozni azon, ha könnyű pehelyként vágta azon a határba vezető úton, amely a gazda egyik birtokára vezetett. Most sem használta ostorát, amit csak megszokásból vett magához reggelente. Talán csak azért, hogy megmutassa az embereknek, neki még az ostora is különb a másénál. Nem sajnálta érte a pénzt, amikor az egri vásárban meglátta és megvette. Színes sallangokkal font és díszített ostort nagyon ritkán használta. A sebes iramban most is kihasználatlanul, kígyóként kúszott a bricska után, ide-oda csapkodva.

A deres mellett még öt pár ló volt az istállóba kötve. Velük vontatták béresei az üres, vagy rakott szekereket, húzták a szántóekéket, ha a sokholdnyi földeket művelték. Nagy táblákban lévő földjei terültek el a falu határában, olyan helyeken, ahol legjobb termőréteg borította valamennyit.

Zsiros Zsiga nyugtalanul ült most a bakon. Szerette volna, ha mielőbb odaér. Idegesen tekintgetett a hintó mellett kígyózó ostorra és már azon volt, hogy használja. Bár erre nem volt most sem szüksége, hiszen a lova e nélkül is úgy vágta azon, mintha neki lenne fontosabb mielőbb odaérnie, nem a gazdájának.

Nem az izgatta, hogy napszámosai lopják-e a napot, hanem a szerelem, ami még ennél is gyorsabb

tempóra ösztökélte. Hajtotta a vére. Éveinek száma alig haladta meg a negyvenet. Különösen az a fekete hajú, fiatalasszony izgatta, akinek egészségesen telt alakja, egyre gyakrabban korbácsolta fel vérét, hozta izgalomba. Talán annál jobban izgatta, minél inkább nem akart övé lenni. Nagyon szerette férjét még akkor is, ha ezért szegénységgel fizetett neki a sorsa.

Az asszony elérhetetlensége egyre inkább fokozta vágyát, amely régóta nem tudott beteljesülni. Hiába próbálkozott annyiszor, ismételten kudarc következett. Legtöbb napszámos fiatalasszonynál könnyebben sikerült vágyának kielégítése, akiknek egy heti bérüket adta az alkalmi szerelmükért cserébe, amikor elégedett volt az általuk nyújtott szerelemmel. A szegénység nagyúr, amely sok esetben kényszeríti mellőzésre az erkölcsöt. Bárhogy undorodtak munkaadójuktól, előbb-utóbb rákényszerültek vágyának kielégítésére.

Ám az ilyen kényszerű együttlétek után, mindegyikük ezt suttogetta keserűségében: „—*Zsíros Zsiga! Verjen meg az Isten, amiért a szegénységemet kihasználod!*” Ám Isten még nem látta érkezettnek idejét kívánságuk teljesítésére. Böven rászorgált az isteni büntetésre. A pénz utáni kapzsisága miatt is régen kiérdemelte. Nagy kamatokra adott kölcsönt a rászorulóknak, akik ilyen feltételek mellett is kénytelenek voltak kölcsönkérni.

Ha szép férfi lett volna, legtöbbjük akkor is ellenáll csábításának. Márpedig a természet nem adott szépséget földjei mellé, miután felesége is csak vagyona miatt mondott igent hajdanán. Két gyerekük született ugyan, de asszonya még ekkor sem szerette meg, pedig sokan vigasztalták egybekelésük előtt:

„*gyerekek majd összehoznak, megszokod őt és még gazdag is, leszel!*”

Közel volt már a föld. A deres háta habosan verejtékezett a hosszantartó vágásban. Közel volt a kapálgató asszony, akinek olyan csapdát állított most, ami után sikerre számított.

—Jó napot asszonyok! —köszönt magabiztosan, mikor a Deressel megállt répaöldjének végében.

Köszönésének fogadásaként, egy halk morajlás volt a válasz:

—Jó napot gazduram!

Halk köszönésükkel adták tudtára, félnek tőle. Félnék, mert nem tudhatták kit választ ezúttal, ki lesz az, akinek mennie kell a vadászházát takarítani. Nem a takarítástól féltek ők, hanem az utána következő kívánságának teljesítésétől.

Mint egy pasa a háremében, olyan szabadon rendelkezett velük, ha megkívánta valamelyiküket. Megtehetette, hiszen a törvény mellette állt. Esténként a bíróval kártyázgatott. A szegények mindig is tudták, igazsága annak van, akinek törvény a barátja, akinek sok pénze van.

A takarítás után senki nem panaszkodott, mert a munkátlanságtól mindannyian nagyon féltek. Mi lesz akkor, ha nem ad munkát? És mi lesz, ha a napszámos kereseti lehetőség sem lesz? Ez volt a nagy kérdés, amire mindannyian tudták a választ: *Éhezni fognak ők és a gyerekeik!* Ezt semmiképpen sem akarták. Mindezért, mindenki tagadta a takarítás után következő eseményt, mert nem lett volna jó, ha férjük tudomására jut.

Aki teherbe esett, titkát akkor sem árulta el. Próbálta elhitetni mindenkivel, gyerekének apja a férje, ha még nem is hasonlít rá. Így ment ez pár évig. Suttogtak az emberek, hogy a megszületett gyerekek közül, sokan Zsíros Zsigára hasonlítanak.

A köszönés után a feketehajú asszony elé lépett, aki eddig még mindenesetben bevehetetlen várnak bizonyult:

—Marcsa! Hagyd abba a munkát, mert a vadászházat kell kitakarítani!

Azok, akik eddig még a köszönés idejére sem mertek felállni a görnyedező kapálásból, most megkönnyebbülten sóhajtottak. Megtörtént a kiválasztás, ezért már megnyugodhattak.

Kellemes meleg volt ezen a május elei napon, amikor K. Marcsa elfoglalta helyét a könnyű kishintő párnázott ülésén, gazdájának baloldalán. A madarak közül leginkább vadgalambok turbékoló hangját lehetett hallani, amint beértek az erdőbe.

A nemrég lombba borult erdő fáit kellemes szellő ringatta, melyekről sokféle madár éneke hallatszott, amint egyre beljebb értek az erdőbe. Talán ilyenkor legszebb az erdő. A frissen kihajtott, zsengén zöld levelek, igazi nyugalmat sugároztak. A fekete hajú, pirospozsgás asszonyka mégis nyugtalanul ült a párnázott ülésen. Nem látott semmit az alig párnapja lombba boruló erdőből, mintahogyan a madarak énekét sem hallotta. Gondolatai már a vadászházban történő események körül kavarogtak, mert jól tudta, nehéz lesz kitérni a gazda óhaja elől. Ha mégis ellenáll, akkor a béresként dolgozó párjával együtt, nem kapnak munkát, miután a család élelem nélkül marad.

Zs. Zsiga egyik szemével a vágózó Derest vigyázta a mély árkokkal övezett veszélyes erdei úton, míg másikkal a nyugtalan asszonyt, akit próbált most nyugtatni:

—Mért kell úgy félned, mintha egyenesen a vágóhídra mennél? Nem történik ott semmi baj, csak egy kicsit udvarolgatok neked. Ha mégis visszautasítasz, akkor sem történhet semmi bajod!

—Gazduram azt mondja, akkor is kapunk munkát az urammal együtt, ha én nem akarok a magáé lenni? Hiszen legutóbb azt mondta, ha legközelebb sem leszek a magáé, akkor mindkettőnket elbocsát.

A gazda hallgatott egy pillanatig, húzta az időt, keresgette válaszának szavait. Majd átkarolta a remegő asszonyt és magához húzta. Ám ő kibontakozott öleléséből és majdnem leugrott a robogó hintóról. Ezután még nagyobb félelem ült az arcára, mint eddig, ezért gazdája próbálta tovább nyugtatgatni:

—Okosan kell viselkedned és minden rendben lesz!

—Úgy viselkedjek okosan, hogy a tisztességemet elveszítsem?

—Nem tudja meg senki! Te se mond el még az uradnak sem. Bárki kérdezi, azt mondd, a takarításon kívül semmi sem történt.

—Nem hiszik el, mert mindenki tudja, miért viszi a fiatalasszonyokat a vadászházába. Mintahogyan azt is tudják, hogy a faluban sok gyereknek maga az apja.

—Ezek csak pletyka beszédek, amit még meghallgatni sem szabad!—tiltakozott hevesen.

Közben, egyik pillanatról a másikra, odaértek a vadászházhoz, amit az utolsó méterekig elrejtett a sűrű erdő, melynek frissen zöldült fáai eddig eltakarták szemük elől.

Miután bementek, Marcsa hozzáfogott a takarításhoz, de gazda nem tágitott mellőle. Mohón figyelte a hajladozó asszony fenekét, ahol a feszülő szoknya alatt, kirajzolódott fenekének izgató gömbölyűsége. A régóta felfokozott vágya még türelmetlenebbé tette:

—Hagyd abba a takarítást, ráér az máskor is! — dadogta izgalmában és a szoknyán keresztül megpaskolta.

A sértett asszony, mint egy nőstény tigris, felegyenesedett a görnyedéséből és egy hatalmas pofont csattantott szereleméhes gazdájának arcára.

—Az én fenekemet senki ne veregesse az uramon kívül, még akkor sem, ha az illető, olyan gazdag és olyan nagyhatalmú úr is, mint maga!

Zs. Zsigát még soha nem vágta pofon egyik asszony sem. Nem volt ő efféle sérelmekhez szokva. A váratlan pofon még durvábbra torzította egyébként is darabos arcát, amely úgy nézett ki eddig is, mintha baltával faragta volna ki Teremtője. Most, a pofon után, bevörösödött, sőt a dühtől teljesen belilult.

—Mebánod te még ezt, amikor uraddal együtt munka nélkül lesitek, amint mások, az én földemről esznek kenyeret! Ti, pedig éheztek! Mars kifelé a házból! Oda mész, ahová akarsz, az uraddal együtt, mert nekem nem kellett egyiken sem!

Indulj gyalog hazafelé, mert nem ülhetsz fel a hintómra!—kiáltotta dühösen, teljesen kikelve magából.

—Nem is mennék magával, ha száz kilométert kellene gyalogolnom, akkor sem! *Remélem, az Isten büntető keze utoléri egyszer! Még akkor is, ha most úgy gondolja, hatalma felette áll.*

A gyalog hazafelé induló asszony egész úton szórta átkait a nagyhatalmú emberre, aki hárembasának érezte magát napszamosai között. Bizonyos volt, megbűnhődik azokért a bűnökért, amelyeket kiszolgáltató nők ellen követett el. És azokért a ki nem fizetett bérekért, melyekkel örökre adósa maradt napszamosainak. Megfizet azokért az uzsorakölcsönökért is, amelyekkel szegény embereket tesz teljesen tönkre.

Egész úton azon gondolkozott, hazaérve miképpen mondja meg urának, holnaptól kezdve egyiken sem kellenek. Ez volt most a legnagyobb dilemmája. Pedig kár volt aggódnia, mert ura a tisztességét mindennél többre értékelte, amikor hazaérve, mindent elmondott neki.

Azt, hogy az elkövetett bűnökre, mikor, hol és mely formában érkezik büntetés, nem tudhatja senki sem előre.

A dombokon hajladozó akácerdő fái illatozó, fürtös virágban pompáztak. A virágok émelyítő illatát, vitte magával a májusvégi langyos szellő. A fákról tömör fürtökben csüngtek alá. Kelyheikben szorgos méhecskék gyűjtögették az édes nektárt. Virágról-virágra röpködtek, hogy minél több nektárral és virággal induljanak vissza a kaptárjukba.

A kaptárnál őrt álló méhecskék szabadon hagyták most a kijáratot, hogy a családjukhoz tartozó dolgozó méheket ne akadályozzák a ki-be járásban. Ilyen nektározó időben egyébként sem kell rabló méhektől tartani. A sok-sok méhecskétől zsongott a kaptár. Hatvanezernyi méhecske, zümmögve végezte a szorgalmas gyűjtögetést. Mindannyian tudták feladatukat, amit szorgalmasan végeztek.

Benti méhek is olyan lázasan munkálkodtak, mint a kijáró méhek. Egy részük a lépek sejtjeibe hordott nektárt mézzé érlelte, míg a többiek fiasításukat takarták, és a mézet érlelték. Nagy szükség van a fiatal méhekre! Kell az utánpótlás, hiszen a nyáron élő méhecskék agyon dolgozzák magukat, ezért hathétnél tovább nem élnek.

Az embereknél sokkal igazságosabb társadalomban élnek. Itt mindenki tudja mi a dolga, amit ösztönszerűen végez. Eszébe se jut egyiküknek sem, hogy munka nélkül éljen. De nemcsak, hogy munka nélkül éljen más nyakán, hanem még jobban is éljen annál, aki dolgozik.

Ám ritka kivételek itt is vannak. *Zümmike*, aki már elmúlt kéthetes, nem akart a kaptár belsejében munkálkodni. Nem akarta érlelni a kijáró méhek által hozott nektárt és nem akarta gondozni a fiasítást sem. A

hasonló korú társai már a kaptárkijáró deszkán próbálgatták, rezegtették hártvás szárnyaikat. Gyakorolták a repülést, hogy igazi kijáró méhecskévé váljanak. Ők már hamarosan nektárt hoznak potrohukban, míg lábukon a fiasítást tápláló, különböző színű virágpорок csomói fognak virítani.

A méhek tanácsa nem kis aggodalommal figyelte a dolgozni nem akaró méhecskét, Zümmikét, aki lehajtott fővel ült most szorgalmas társai között. Sem a kaptáron belül, sem azon kívül nem volt kedve munkálkodni. A méhkirálynő, aki egyben a petéző anya szerepét is betölti, összehívta a rendkívüli tanácskozást, hogy e szokatlan eseményt megtárgyalják. Szokatlan, mert ez a kis méhecske még soha nem repült ki a kaptárból és mégis némely élősködő emberhez hasonló életmódot akar élni. Honnan tanulta hát mindezt a munkakerülést, az élősködést, ha ki sem repült még a kaptárból? És mi lesz véle, ha nem változik meg? Az anyakirálynő nyitotta meg azt a tanácskozást, amelyen ő volt a legfőbb téma:

—Kedves kijáró méhecskék, kedves benti méhecskék, és kedves herék, akik pillanatnyilag félre tettétek henyélési szokásokat. Szorgalmasan dolgoztok mindannyian, hogy minél több mézecske érlelődjön kaptárunk lépeiben, a hosszú téli áttelelés idejére!

Közülünk csak Zümmike az, aki nem akar dolgozni. Életének már harmadik hetét éli és nem akarja etetni, takarni a fiasítást. Amióta néhanapján kirepül a kaptárból, alig hoz magával nektárt és virágpört. A kaptárkijáró nyílásának őrei elmondták, potroha soha nincsen telve begyűjtött nektárral. Amikor a kaptár röpdeszkájára libben, lábain nincsenek virágpör csomócskák. Nem hoz haza semmit, nem tanul a többi kijáró méhecskétől. Mondjátok meg nekem, mi legyen hát a sorsa? Elűzzük e kaptárunkból, úgy, mint augusztusban a heréket elűzzük?

—Én azt mondom, adjunk neki még egy kis időt! Talán társainál későbben érik jelleme! Később tudatosul benne, hogy a tisztességes méhecske, saját munkájából akar megélni és nem a máséból. Talán nem szándékos nála e lustálkodás! Ő is egy teremtménye az Istennek. Létezésének mégiscsak van valami értelme, hiszen ő is valamilyen céllal teremtődött erre a világra. Mindenképpen van valami *küldetése* ezen a világon. Úgy látszik, ez a *küldetés* nem áll kapcsolatban a munkával!—mondta az egyik szorgalmas kijárásméhecske, aki már most is inkább nektárért indult volna virágzó növényekre, mint a gyűlésen lopja ezt a szép, napsütéses napot.

A többi méhecskék helyeslően rezegették meg szárnyaikat, és egyetértésük jeléül hangosan zümmögtek. Az anyakirálynő azonban ismét szólni kezdett:

—Kedves, szorgalmas társaim! Én már nem hiszek abban, hogy Zümmike hozzátok hasonló szorgalmas méhecskévé válik. Azt hogy létének lesz-e még értelme, nem tudhatom. Már nagyon bánom, hogy petéjét a lép sejtjébe leraktam korábban. Mentségemre szolgáljon, akkor még nem tudhattam, hogy ennyire lusta méhecske válik majd belőle.

A lusta kisméhecske eddig csak hallgatott. Túrta a sok kritikát, mert nemcsak az anyakirálynő volt elégedetlen véle, hanem a későbbiekben felszólaló méhtársai is. Elmondták véleményüket, amely nagyon közel állt az anyakirálynőéhez; *ebben a méhcsaládban dolgozni kell minden méhecskének*. A lustákat azonnal, el kell űzni úgy, mint a heréket augusztusban szokás.

Ezt már képtelen volt elviselni, ezért megrezentette szárnyait, felröppent az egyik mézes lép tetejére és zümmögni kezdte ellenvéleményét:

—Kedves, korlátolt gondolkodású társaim! Ti csak az ösztöneitekre hallgattok! Dolgoztok ész nélkül,

pirkadattól napnyugtáig, azért, hogy életetek minél rövidebb legyen. Elgondolkodtatok már azon, hogy a szeptemberben születő társaitok, akik egész télen át csak pihengetnek, hat hónapig is élnek? Ti pedig, akik éjjel-nappal dolgoztok nyári napokon, hathétnél tovább nem éltek! Mindez azért van, mert agyon dolgozzátok magatokat! Nappal hordjátok a nektárt és a virágport, éjjel érlelitek a mézet és gondozzátok a fiasítást!—állapította meg a lázongó méhecske.

A sok méhecske még soha nem gondolkodott el ilyen dolgokon. Nem volt rá ideje. A sok munka nem engedte őket bölcselkedni. Ámulva hallgatták sok munka ellen lázadó Zümmikét, aki gondolatait sorolta tovább:

—Ha okosan élnétek, kevesebbet dolgoznátok, és jobban vigyáznátok arra a mézecske-re, amit keserves munkával megtermeltek! A kaptár elején behordjátok nektárt és a virágport, a kaptár hátulján settenkedő, rabló méhészt mind ellopja tőletek. Nemcsak ellopja, hanem a méhek betelelésénél korábban el nem lopott mézesebb lépeket, átrakja olyan családokhoz, akik egész nyáron át nem gyűjtötték be a téli élelmüket, mert jobbnak találták a lustálkodást!

Így aztán ők is annyit esznek az általatok begyűjtött mézecske-ből, mint ti! Csak ti sokat dolgoztatok érte, míg ők kacagva, henyélve figyelték, amint szorgalmasan munkálkodtatok, egész nyáron át!—fejezte be véleményét Zümmike. Az utolsó szavakat szinte kiabálta, majd dühösen elindult a kaptár kijárónyílása felé, hogy otthagyja az ösztöneik által hajtott társait. Vagy talán azért indult el, hogy teljesítse küldetését, amit *Teremtője* szánt neki.

Dühében sokkal gyorsabban repült, mint eddig bármikor. Elrepült a virágzó mezők felett, egyenesen az illatozó akácerdő fölé. Az akácvirág bódító illatát nem

érezkelte, mert csak repült, repült és rezegtette hárttyás szárnyait, egyre gyorsabban.

Időközben langyos szellő támadt. Nehezebbé vált repülése, ezért lejjebb ereszkedett, hogy a széltől óvó akácerdő fáinak takarásában könnyebben repülhessen. Talán már a feltámadó enyhe szellő sem volt *véletlen*. Egy ismeretlen *Rendező* rendezte úgy, hogy éppen akkor kezdett el lengedezni, amikor egy szakadék mellett sebesen gördült egy hintó. A hintó bakján egy dölyfös ember elégedetten paskolgatta almásderes lovának hátát, gyeplője szárával. Így ösztökélve a gyorsabb tempóra.

Zümmike útját akadályozta, aki a hintó véletlen felbukkanását személye elleni támadásnak vélte. Ha eddig dühös volt, most még dühösebb lett. Nekirepült a hintót hajtó ember vörös orrának és fullánkját orrába szúrta. Szegény méhecskének ez pusztulását jelentette. Ugyanúgy, mint minden házi méhnek, hiszen fullánkjával kiszakadtak belső szervei és ebbe ő belehalt.

A nagy *Rendező* így írta meg az ő forgatókönyvét. Ez a szúrás volt az ő *küldetése, egy büntetés végrehajtása*.

A hintónak hajtója, Zsíros Zsiga, felordított fájdalomában és akaratlanul megrántotta a kezében tartott gyeplőt. A *Deres*, aki mindig szófogadó állat volt, a gyeplő gyors mozdítására megrántotta a hintót, amiknek következtében gazdája kirepült az ülésből, egyenesen az útmelletti szakadékba.

A hintó és a ló épségben ottmaradt a szekérúton, de a gazda a mély szakadékban fájdalmasan jajgatott. Zsíros Zsiga hörgött még egy ideig, majd örökre elcsendesült. Az elkövetett bűneiért felelni kellett életével. Remélhetőleg lelki szenvedésével is felelni fog a túlvilági bírāja előtt.

M. Sándor göröngyös élete

1933 táján, Miskolc melletti Hámor községben egy susztersegéd és két suszterinas furcsa zajra lettek figyelmesek, amely műhellyel szomszédos szobából kihallatszott. Ez a szoba mesterüknek volt lakószobája, ahová nekik még csak bekukkantaniuk sem volt szabad.

Először segéd vett bátorságot arra, hogy sikolyokkal tarkított hangok forrásának utánanézzon, mely hasonlított egy haldokló ember utolsó sikolyához, de hasonlíthatott annál kellemesebb dologhoz is.

Segéd szinte rálapult a szoba ajtajára és annak kulcslyukán keresztül bekémlelt, hogy sikolyok igazi okát felderítse. Szerencséjére, zárban nem volt kulcs, csak riglivel volt bezárva. E picinyke lyuk elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy egyértelműen megállapítsa; *a suszter és felesége paráználkodnak egy rozoga ágyikón.* Az ágyikó szúrágta lábai recsegnek-ropognak minden mozdulatukra, miután attól lehet tartani, hogy összerogyan alattuk.

Két inas szintén szerette volna már látni, mi történik odabent, de a segéd nem akarta átengedni kukucskaló helyét, hiába rángatták kabátjának sarkát türelmetlen inasok.

—Engedjél már minket is, had lássuk, mi történik odabent!—szóltak egyre türelmetlenebbül, majd Lackó inas olyat rántott a segéden, hogy az elpenderült a kulcslyuktól, miáltal szabaddá vált számára is a betekintés.

—*Az anyját! A mindenségit! A mester öli feleségét!*
— sziszegte izgatottan, mire a segéd, aki már tapasztaltabb volt nála, nem állhatta szó nélkül az inas ekkora balgaságát, ezért röhögése közben odasűgta:

—*Öli az eszed tokját! Nem öli az, hanem szeretgeti, és nem is akárhogyan!*

Segédnek e megjegyzésére, Sándor névre hallgató szerényebb inas türelme is elfogyott és elrántva inas társát, ő kukucskált tovább. Alig pislogott befelé, amikor látottaktól elámulva, segéd felé suttogott:

—*Karcsikám, jó dolog lehet az, amit ezek csinálnak odabent?*

—*Nyugodjál csak bele, ez nagyon jó dolog! Ha nem lenne jó, egészen biztosan nekünk kellene ezt is csinálni!*

Segéd megjegyzésére röhögés tört ki az eljövendő idők suszterei között, és Sándor inas már röhögő pofával tapadt vissza az előbbi kulcslyukra, hogy ott folytathassa kukucskálását, ahol röhögés előtt abbahagyta.

Amint rátápászkodott az ajtóra, az eddig zárt ajtó hirtelen megnyílt előtte, és ő bezuhant a mester szobájába. Mester már felgyűrt ujjú ingében várta kíváncsiskodó inasát, akinek kezét elkapva, legvastagabb nadrágszójával mérte ütéseit vékonyka fenekére.

Mindezt tapasztalván, másik inas és segéd, menekült volna műhely utcára nyíló ajtaján, ha erre van lehetőségük, mert a mester ott termett az ajtó mellett.

Először ez egyik, majd a másik gyerek fenekét ostorozta nadrágszójával annyira, hogy jajveszékelésük még az utcára is kihallatszott.

Miután kielégítőnek találta e három arcátlanul pimasz természetű kölyök tehénnek is beillő bögését, abbahagyta verésüket. De az is lehet, csak a szuszából fogyott ki és nem az irántuk érzett haragjából. Mégiscsak szemtelen dolog az, ha rakoncátlan inasai és segédje, szerelmeskedését kifigyelik, azon felhőtlenül úgy hahotáznak, mintha nem lenne elegendő foglalatosságuk a teleszemetelt műhelyben.

Azt eddig sem tagadhatta senki, hogy a suszter ugyancsak veri őket. Bármitől származó haragjának csillapítására fenekükön suhogtatta meg azt a mogyorófa botot, amelyet kizárólag az ő nevelésük céljából vágott ki a Bükk hegység sűrű erdejéből.

Ha eddig rajtuk koppant a bot mindenért, ezután még inkább így történt. Mindezek után azon sem lehet csodálkozni, hogy Karcsi segéd, a soron következő verés után, így szólt lógóorrú inas társaihoz:

—Elégnek találjátok-e a verést, vagy van kedvetek várni soron következőre, amelyre szerintem nem sokáig kell várnunk?

—Én már ezt is soknak találom, nemhogy még a következőt bevárjam! —jelentette ki határozottan a Lackó inas, amivel Sándor inas egyetértett, mert többször is konokul biccentette fejét Lackó szavaira.

Karcsi segéd, tapasztalva az egyetértést a verés dolgában, szája elé téve kezét jelezte, halkabban beszéljenek e fontos ügyről, hiszen még a falnak is füle lehet ebben az istenverte házban.

—Meg tudunk mi élni saját munkánkból is és nincsen arra semmi szükségünk, hogy egy ilyen gonosz mester kegyelemkenyerén tengődjünk! —folytatta.

Éppen ezért összeszedjük a legszükségesebb szerszámokat, és egy alkalmas pillanatban itt hagyjuk ezt a gonosz mestert, akitől már csak verés különböző fajtáit tanulhatjuk meg és semmi mást!

Két inas némán biccentett egyetértésének jeléül, mire a segéd egy üres zsákot tett eléjük, amibe különböző szerszámokat raktak. Különböző kalapácsok, fogók, kaptafák, szögek, szurok, csiriz, kenőcs, ragasztók és minden olyan dolog, ami lábbelik javításához elengedhetetlenül szükségük lesz közeljövőben.

Amikor minden együtt volt csak az estére vártak, hogy az alvó suszter házát észrevétlen otthagyják, nem várva következő verésre.

Már közel járt az idő az éjfélhez, amikor gyalogosan miskolci *Tiszai pályaudvarra* értek, amelynek pénztárnál Mezőkövesdig megváltották jegyüket. Nem tudták még azt sem hová utazzanak pontosan, csak minél messzebb akartak kerülni mesterüktől, nehogy megtalálja őket.

Azon az április végi korareggelen, amikor leszálltak vonatról, nép tolongott a településen, ahol éppenséggel országos kirakodó vásárt tartottak. Elvegyültek ők is a vásári forgatagban és nézték az új lábbeliket, amelyeknek készítésével, javításával szándékoztak jövőben enni kenyerüket.

Amikor vásárnak vége lett, falusi emberek szekereikkel indultak hazafelé falujukba, hiszen Szíhalom irányába figyelve láthatták vöröses színben elköszönni készülődő Napot.

—Hová indul a bácsi?—kérdezte a segéd azt a bogácsi embert, aki már felszerszámozta lovait és már indult volna, de még reggeli utasaira várt.

—Bogácsra mennék, ha ideérnek a reggeli utasaim!

—Nem vinne el bennünket? Nem kívánjuk ingyen, ha lenne egy kis hely számunkra.

—Nem fértek el, mert reggel is tele volt a kocsiderék emberekkel! —mondta és mutatta szekér rakterét, amelyben terített szénával várta kényelmes utazásra reggeli utasait.

Nem volt mit tenniük, mint újabb szekér hajtójától érdeklődni, elviszi-e őket amerre menni készül. Ugyanis teljesen mindegy volt számukra, melyik faluban telepednek le, csak minél távolabbra akartak kerülni mesterüktől, Miskolc városától.

Bácsi, hová indul szekerével?

—Szomolyára készülök, ha az Isten is úgy akarja!—mondta a megszólított, sűrű bajuszát pödörgetve, kinek lábát még téli csizmája takarta, pedig már kellemes tavaszi idő járta, hiszen közeledett május hónapja.

—Nem vinne el bennünket is, mert ott akarnánk letelepedni?

—Hát aztán mit akartok ott csinálni, vagy értetek-e valamihez, van-e valamilyen szakmátok?

—Suszterok vagyunk, abból szeretnénk megélni!

Miután elfoglalták helyüket szekérderekában, elindultak az új lakóhelyük felé, ahová másfélórányi idő múltán megérkeztek.

Mivel késő volt már, kocsis megengedte, hogy az istállóban leterített szénán pihenjenek reggelig.

Másnap reggel aztán béreltek egy pinceházat {barlanglakást} és ez lett továbbiakban lakhelyük.

Mivel nem ismerte őket senki, munkájuk sem került. Ezek után lakásbérletet sem tudták fizetni. Egyik este Lackó inas és Karcsi segéd összebeszéltek és korahajnalban otthagyták társukat, magukkal hozott szerszámokkal és kifizetetlen albérlettel együtt.

Most ijedt meg csak igazán M. Sándor, társai által otthagytott inas. Az alacsony termetű, sovány emberpalántát a pinceház gazdája kitette albérletből, miután közeli utcák házai között úgy kóborgott, mintha valamilyen elűzött kóbor kutya lenne.

Ami azt illeti, nem is volt kettő között nagy különbség.

Kóborolt még egy ideig, majd egy merészet gondolva, szomszédos portára beköszönt, ahol remélte, kaphat valami munkát, hiszen sok állatot látott, melyek pinceistállóban voltak elhelyezve.

V. László, tehetősebb gazdálkodó, Matild nevű feleségével és családjával lakott e portán. Jólelkű

embereknek ismerte őket mindenki. Ez volt a magára maradt inas szerencséje:

—Jó napot bátyám! Nem kaphatnék valamilyen munkát portáján? Nem vagyok válogatós, minden munkát elvállalnék, ha lenne számomra valami.

—Nincsen annyi munka, hogy valakit alkalmazni tudjak, mert ami van, azt családommal el tudjuk végezni.

De azt mondd már meg nekem, Sándor fiam, hogyan kerültetek Szomolyára?—mondta a gazda, miután bemutatkoztak egymásnak.

—Tudja Laci bátyám... —sorolta faluba kerülésének történetét, amit szájalommal hallgatott a gazda és miután meghallgatta, ezt mondta:

—Sándor fiam én még egy kutyát sem hagynék az utcán, ezért befogadlak addig, amíg nem rendeződik sorsod. Mert én azt tartanám helyesnek, ha visszamennél mesteredhez, aki talán megbocsátana. Mégiscsak ki kellene tanulnod suszter szakmát, hogy könnyebb legyen az életed.

—Laci bátyám, én már soha nem megyek vissza mesteremhez, mert az egy nagyon durva ember! Kevés olyan nap telt el, amikor az inasait nem verte meg.—mondta siránkozó arccal annak a jószívű embernek, aki csak nyolc évvel volt nála idősebb és ő mégis bátyámnak szólította, míg feleségét Matild nénémnek. Minden bizonnyal tiszteletét akarta így kifejezni irántuk.

—Akkor Hámorba, szüleidhez kellene visszamenned és elmondani nekik, otthagytad mesteredet! Azt sem tudják merre vagy és idegeskednek miattad.

Tudjuk, hogy nincsen pénzed visszautazáshoz, de ez ne okozzon neked gondot, mert mi megvesszük a vonatjegyet.

—Én bizony oda sem mehetek, mert az anyám még pici koromban meghalt. Mostoha meg nagyon

rosszul bánt velem. Apám mindig neki adott igazat, ezért aztán ő is gyakran megvert. Meg aztán, mostohámtól van már két közös lányuk, ezért azokat szeretgetik, nem engem!

Ezért azt mondom én magának, hogy inkább fogok egy kötelet és felakasztom magamat az erdőben, minthogy oda visszamenjek!—mondta sirással küszködve az elüldözött inas, mire a gazda megsajnálta:

—Jól van fiam, ezért még nem kell elszomorodnod. Az ilyen bajokra legjobb gyógyszer az idő! Mert hidd el nekem, hogy az idő sok olyasmit begyógyított már, amire nem került másféle orvosság.

—Az Isten áldja meg magukat jóságukért, hiszen ha maguk nem fogadnak be, akkor nem tudom lenne-e értelme még az életemnek.

—Sándor fiam! Ne felejtsd el, az életnek mindig van értelme. Ha becsületesen élsz, még te is megtalálhatod. Most pedig hozd csomagodat, és a pinceistállóba foglald el helyedet addig, amíg sorsod nem fordul jobbra. Van ott egy kis ágyikó is, takarókkal és azon elalhatsz.

Azzal se törődj, hogy ruháid nagyon elhasználódtak, mert mi veszünk neked ruhákat, lábadra lábbeliket, hiszen ilyen ruházatban nem indulhatsz a télnek. —vigasztalta a ház ura, aki közismert volt jóságáról, feleségével együtt.

Az előbb még szomorú inasnak, mosoly derült arcán. Alig volt valamije, amit el kellett raknia az új szálláshelyén, melyet máris nagyon megszeretett. Bár az igaz, lovaktól, tehenektől nagyon félt, hiszen eddig még alig látott belőlük egyet-kettőt. Nem is értett hozzájuk. Most pedig gondozásukat vállalta, ellátásáért cserébe.

Az évek gyorsan teltek egymásután, de bátorsága múltó idővel sem akart gyarapodni. Megismerte a mezőgazdasági munkát, falu határát és megbízhatóan elvégezte soron következő munkákat. Csak a női személyek irányában maradt nagyon bártortalan. Hiába biztatták szállásadói, fogjon magának valakit, nem merte megszólítani őket. Talán kis termete miatti kisebbség érzése okozta mindezt.

Ház asszonya, Matild néni, hiába biztatta, nem volt bátorsága próbálkozni. Mindezért, falusi szokás szerint, megpróbáltak keríteni számára valakit. Beszéltek egy szép cigányasszonnyal, akinek már két gyereke volt, azonban nemet mondott.

Sándor egyedül is próbálkozott több nőnek kezét megkérni, de mindannyiszor elutasítást kapott.

Ahogy szaporodtak az elutasítások, úgy vált egyre jobban hallgataggá és nem akart már beszélni senkivel.

Szállásadói aggódva figyelték azt az emberkét, aki bizony már hosszú éveket töltött portájukon. Annak ellenére, hogy munkáját mindig tisztességgel elvégezte és megbízható családtaggá vált az évek folyamán, szerették volna, ha talál magának valakit, miután saját családot alapíthatna. Azonban erre hiába vártak.

Karácsony előtt járt már az idő. Barátságtalan csípős szelek hoztak az Eged hegy felől hóval terhelt felhőket, mintha nem takarná falu házait legalább félméternyi fagyos hó már most is.

Kora hajnalon ház ura arra ébredt, valaki kopogtat az ablakon, és sírós hangon szólítja őt:

—Laci bácsi! Engedjen be, mert nagy bajban vagyok!

—Mi bajod van Sándor, hogy éjnek idején, ebben a cudar időben, zavarod meg álmunkat?—kérdezte ijedten, majd az ajtót nyitott gyorsan, mivel sejtette, komoly baj lehet, ha az utóbbi időben szótlanná vált lakójuk, szokatlan időben kopogtat ablakukon.

—Laci bátyám! Segítsenek, az Istenre kérem magukat, mert hamarosan elvérzek!—panaszolta kétségbeesetten, miközben meggörnyedve, két kezével hasaalját szorította, ahonnan gatyáján keresztül, erősen csepegett a vér testéből.

Ekkorára család többi tagja is felébredt és Matild néni is tapasztalhatta, hogy nem kis baj történt portájukon.

—Mit csináltál magaddal? Mi ez a sok vér? — kérdezte most már igazán kétségbeesve Laci bácsi, akinek ennyi vér láttán jogosan ült félelem arcára.

—Felhasítottam zacskómat borotvámmal! Ki akartam herélni magamat! Csak azt nem tudom, hogy el kell-e vágni mindkét zsinórt, vagy csak egyiket?

—Te jóságos Isten! Ki akarod magadat herélni?! Miért akarod ezt a szörnyű bajt csinálni magadnak?

—Laci bátyám ne haragudjanak rám, amiért maguknak ilyen kellemetlenséget okoztam, de úgy gondoltam, ha már nem kellek egy nőnek sem, akkor kiherélem magamat, hogy ne is kívánjam őket!

Láttam én, hogy kan malacuk is milyen nyugodttá vált, amióta kiheréltették. Én is nyugodt akartam lenni, mert az utóbbi időben nagyon sok idegességem támadt a válogatós nők miatt. Hiába vágyakoztam utánuk, mégsem teljesülhetett kívánságom.—mondta ki tettének igazi indítékát, saját csonkolásába kezdő vénlegény.

Vér látványától megijedve, most mégis azt várta, segítsen rajta valaki, mert mégiscsak élni szeretne. Élni szeretne még akkor is, ha már a nők nem jelentenek számára semmit.

A vér azonban csepegett tovább, még akkor is, ha az öncsonkítónak nők kívánása nélkül is élni támadt kedve. Csepegő vér fehér hóban jelezte azt az utat, amelyet az istállótól megtett a tornácós házig, ahol most házasszonya éppen egy fehér lepedőjét tépte széjjel azért, hogy őt bekötözzék, miután csillapodna majd vérzése, és talán nem fertőződne el sebe.

Amikor a vérző testrészt bekötötték, V. László szomszédjának csinált korai ébresztőt:

—Kedves szomszéd! Ne haragudjál, amiért hajnalok-hajnalán felkeltelek ebben a cudar időben, de nagy baj történt Sándorral, ezért kórházba kell vinnünk, mert elvérzik, amit nem vehetne lelkére senki.

—Hát, mi baja lett ilyen hirtelen, mert este még láttam, amint szénát vitte az istállóba?

—Ki akarta magát herélni, de most erről nem akarok többet beszélni, hiszen nagy baj van.

Arra kérnék, gyere el velünk Király Béla kórházába, Mezőkövesdre, mert ebben a cudar hideg időben nem merek neki vágni az útnak. Még elakadhatunk ebben a nagy hóban.

—Mindjárt felöltözök és elkísérlek benneteket, mert ezen az úton nem való beteg emberrel segítség nélkül elindulni. —mondta a szomszéd, és amíg ő készülődött, szekeret készítettek fel az útra, amelyet vastagan borított a hó, tele volt hófűvásokkal.

Szekér rakterébe sok szénát pakoltak. Részben azért, hogy lovaknak eleségük legyen ezen a nehéz úton, részben meg azért, mert jó puha helyre volt szüksége a sérült embernek.

Nagy hó tetejét fagyos szél csikargatta, hordta szerte széjjel, majd egyre vastagabb torlaszokat emelt belőle.

Két ló istrángja megfeszült, amint elindultak azzal a szekérral, amelynek rakterében egy vérző ember

jajgatott és tett szemrehányást magának, végig az úton, meggondolatlan tette miatt. De ezt már hiába tette.

Reggel közeledését, a keleti égbolt alján, még csak bíbor színű felhőfoszlányok jelezték. Egy kis idő múltán azonban már láthatóvá vált a Nap véres korongja, amely fagyos havat már halvány pírral vonta be, mire leértek Király Béla kórházába.

Laci bácsi szekérről gyorsan lelépett és beszaladt a kórházba, ahol röviden elhadarta, mi célból érkeztek ők most a faluból, ebben az istenverte téli időben.

Amikor elmondta, az orvos és ápolók akaratuk ellenére mosolyogtak e szokatlan eseten, hiszen ilyen bajjal beteget még nem hoztak kórházukba, pedig hosszú évek eseményei elevenen élnek emlékezetükben.

Az első döbbenet után hordágyra tették betegüket, akinek egyre nagyobb fájdalma és halálfélelme folyamatossá tette jajgatását.

Az orvos, miután megvizsgálta most érkező betegét, ismét mosoly jelent meg arcán és így szólt hozzá:

—Ejnye, ejnye barátom, hogyan tehetett ilyesmit? Maga helyében sokan vagyonokat áldoznának arra, hogy valamilyen vonzalmat érezhessenek a nők irányában! Maga meg, a Teremtés bőkezű adományát, meggondolatlanul képes lenne elvetni magától, azért mert nem omolnak azonnal karjaiba szebbnél-szebb női személyek!

Ne felejtse el barátom, meg kell óértük küzdeni! Nem visszahúzódó félénkséggel várni arra, hogy ők valljanak szerelmet magának. El kell csavarni fejüket, udvarolgatni nekik türelmesen és akkor szüksége lehet még arra a testrésztére, amelytől majdnem sikerült magát megszabadítani! De szerencséjére, *csak majdnem*.

Akik ezt hallották, most kissé megnyugodhattak, mert az orvos szavaiból gyógyulás reménysége csendült ki.

—Most nem lehet megműteni, mivel be van dagadva, gyulladva, de hétfőn megműtöm, és aztán majd meglátjuk mi lesz magával!—mondta a doktor, egyenesen Sándor szemébe nézve.

Sándor az orvos intelmei alatt lehajtotta bűnbánóan fejét és hallgatott, mint a sír. Ha tehetne volna, kórházi ágy alá bújnik szégyenében. Azonban már kezelésbe vették, gyógyítgatása elkezdődött. Szombat reggel volt ekkor és még két napot kellett várnia arra, hogy a doktor helyre hozza azt az önvagdalását, amit meggondolatlanul tett magával.

Miután az orvos intelmeit, tanácsát elmondta betegének, gazdája felé fordult:

—Szerencsére nincsen nagyobb baj, de lehetett volna. Hétfőn tehát megműtöm, szerdán lehet érte jönni!

—Köszönöm szépen doktor úr!

—Ne köszönje, mert gyógyításért úgysis fizetnie kell!

V. László, suttogott magában valamit, majd érthető szavakkal elköszönt az orvostól:

—Isten áldja meg doktor úr, akkor majd jövök a betegért.

*

Miután elköszöntek a betegtől, az orvostól, elindultak azon a behavazott úton, amelyen korareggel érkeztek.

Otthon már várták őket. Várta a család, ahol lakott és várták a szomszédok, akik mosolyogtak először e fura eseten, de később mégiscsak sajnálkoztak.

Amikor megtudták, hogy nincsen nagyobb baj, mindenki megkönnyebbült, hiszen régóta élt már a faluban és viselkedésével rászolgált erre az együttérzésre.

Szerdán egyedül ment Sándorért gazdája, mert nem esett újabb hó és a letaposott havon nem kellett félni szekér elakadástól.

Doktor bátorítólag szólt a gyógyultnak mondható paciensehez mielőtt hazaengedte, aki meglehetősen savanyú ábrázattal nézett vissza rá:

—Fel a fejjel barátom! Nem kell ilyen bánatos arccal lesnie a nagyvilágba, hiszen ott az ilyen fiataloknak még rózsaszínben ragyog minden a szemük előtt. Különben sem károsodott semmije, ami szomorúságára okot adhatna. Sőt, amit gyógyítottunk, jobb lett, mint eddig volt! Nyugodtan udvarolgathat lányoknak, asszonyoknak, mert nem vall kudarcot, csak legyen hozzájuk egy kis önbizalma, merjen nekik udvarolni.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a jövőben ismét műtési kísérleteket végezzen saját testén! Most is az a szerencséje, hogy gyorsan idehozták.

Az orvos szavai miatt, mintha máris némi önbizalmat öntöttek volna beléje, saját lábán igyekezett elhagyni a kórtermet.

Gazdája azonban mégiscsak segített neki szekérülésén helyet foglalni, majd egy pokróccal becsavarta, nehogy megfázzon ebben a zimankós téli időben, hiszen már csak egy párnap hiányzott Karácsonyig.

Az bizony igaz, nem kevés pénzébe került neki az ő gyógyítása, ezért nem szerette volna, ha ismét megbetegszik, és ismét fizetni kellene érte.

Amikor hazaértek, gazdája leemelte az ülésről, mert úgy látszott nagyon megviselte a hazáig tartó szekérutazás.

Ház asszonya jó meleg helyet készített számára az ágyikón. A kályhában hasábfá pattogott, miután még melegebb lett a szobába, mint eddig volt.

Alig helyezkedett el az érkező beteg, kíváncsiskodó szomszédok jöttek érdeklődni hogyléte felől. Többek között az is, aki elkísérte őt kórházba és most tudni akarta, kórházi ápolás után, miképpen érzi magát.

—No, hogy vagy Sándor? Hogyan érzed magadat itthon?

—Köszönöm kérdését, már sokkal jobban. Meg aztán már itthon vagyok és itt még a levegő is másabb, mint ottan volt.

—No és, rendbe tették-e a szerszámot?

—Rendbe.—válaszolta röviden miközben elpirult és úgy sütötte le szemeit, mintha a szoba padlóján keresne valamit, pedig valójában nem keresett ott semmit.

—Jól megijesztetted gazdádat, no meg aztán engemet is. Szerencse, hogy nem akadtunk el azon a havas úton, ahol a szél akkora kupacokat emelt, hogy e két fájintos ló alig bírt átmenni rajtuk.

Nagyon szégyellte tettét, mert jól tudta, egy kis faluban ez már nem titok senki előtt. Mindez azonban nem késleltette gyógyulását és Karácsonyra már teljesen meggyógyult.

Még ki sem tavaszodott teljesen már nézegette az asszonyokat, mert azzal tisztában volt, a lányok válogatósabbak náluk.

Ház asszonya biztatgatta:

—Ne félj udvarolni! Hidd el nekem, végül mindenki tud magának párt keríteni. Még a közmondás is azt mondja; *minden zsák megtalálja a maga foltját.*

Csak keresni kell és meg találod! Egyszer majd eljön az is, aki neked van rendelve.

Sándornak jól esett ez a biztatás, mire nagy szüksége is volt.

*

A világ dolgai sokszor szólnak bele a kis ember életébe. Nem volt ezzel másképpen Sándor sem. A második világháború zajlik a világban, sőt már vége felé közeledik, amikor katonai behívót kap miskolci katonai parancsnokságra. Behívóban 1944 októberének egyik péntekén tíz órára volt kötelező megjelennie.

Szállásadói rögtön arra gondoltak, mi lenne, ha lakójuk valamilyen kapcsolatot létesítene rokonaival. Hiszen Miskolcra nagyon közel van Hámor és a hivatalos kötelezettségének teljesítése után, meglátogathatná rokonait.

Az kétségtelen, hogy hosszú évek teltek el amióta nem látta őket. Igaz, nem is akarta. Gazda és felesége most ismét lehetőségét látta annak, hogy rokonaival kapcsolatot felvegye. Nem azért, mert terhesnek érezték ottlétét, hanem inkább azért, mert szerették volna, ha itt rekedt lakójuk önálló életet élne, netalán megnősülne. Mindennek megvalósulásában jobban bíztak, ha a régi családi környezetében éli életét, ezért ekképpen szolt most hozzá a ház asszonya:

—Gyere csak Sándor fiam, üljél le egy kicsit, mert mondani akarok neked valami fontosat.

Én arra gondoltam, ha Miskolcra kell menned, akkor ez legjobb alkalom arra, hogy megkeressed családot, megnézzed élnek-e, halnak-e. Az apád és

testvéreid nagyon megörülnének neked, hiszen olyan régen nem találkoztatok!

Én feltarisznyáználak élelemmel, ajándékkal, amiket elvinnél magaddal. Sütök pogácsát, megfőzök egy darab sonkát, viszel magaddal kolbászt, szalonnát, meg aztán jó puha házikenyeret és megkínálok őket egy kis hazaival. Vinnél még egy üveg bort is. Már tizenegy éve nem láttad őket. Holnap úgy is péntek lesz, utána meg szombat, tehát nem kell sietned haza, mert hét végén nem dolgozunk a határban. Az a fontos, hogy te meglátogasd őket.

Sándor semmi lelkesedést nem mutatott a hasznos tanácsok elfogadására. Nem ígért semmit, így aztán nem lehetett tudni mit forgat fejében. Nagyon bölcsen csak ennyit mondott:

—Majd meglátom, miért hívnak Miskolcra és mire lesz időm hivatalos ügyem elintézése után!

Gazdaasszonya azonban mégis úgy készítette fel erre az útra, mintha lakójuk ígéretet tett volna hámosi rokonainak meglátogatására.

Másnap korahajnalban, egy pénteki napon, az idézéssel kezében gyalogosan indult a mezőkövesdi vasútállomásra és onnan már gőzmozdony pöfögött véle Miskolc városáig.

Beidézett időpontra megjelent a kiegészítő parancsnokságon, ahol általa még soha nem látott rangjelzésekkel feldíszített, dőlyfős katonatisztek és vizitáló orvosok vizsgálgatták, nézegették, fintorogtak, majd egyikük ekképpen szól hozzá:

—Honnan szalajtották magát, jó ember?

—Nem szalajtottak engemet sehonnan, hanem Szomolyáról—Mezőkövesdig két lábam hozott. Onnan meg gőzösre szálltam és azzal érkeztem a parancsnok urak elébe!—jelentette ki a beidézett regruta, mire egy másik tiszt durvább hangon adta nemtetszését kisemberke megjelenésének:

—Ki volt az a barom, aki ilyen aprótermetű embernek besorozására idézést, bátorkodott kiküldeni?

Az hiányozik csak, hogy a sereget ilyen liliputi emberekkel toborozzuk tele, kiknek már a pusztá látványa fél győzelmet jelentene az imperialistáknak!— mondta a vizsgáló tiszt, aki dühös volt, amiért időt kell fecsérelnie ilyen eszetlen vizsgálatokra.

Mindezek után mindenki számára teljesen érthető, Sándorból nem lett katona, miután máris utazhatott vissza falujába. Azt azonban nem lehet mondani, hogy mindezek miatt elszomorodott volna. Sőt, tőle soha nem tapasztalt derűvel, szórakozottan lépett az utcára, olyan figyelmetlenül, hogy egy járókelőt majdnem fellökött.

Nyakában csüngő, súlyos tarisznyájáról jutott eszébe, neki tulajdonképpen Hámor felé kellene indulnia. Már-már hajlott afelé, hogy célba vegye a város melletti kistelepülést, ám mégis úgy döntött, ennyi év távollét után sem akarja látni rokonait, ezért a Tiszai pályaudvart vette célba.

Amikor zakatoló vonatról leszállt mezőkövesdi vasútállomáson, betért a Murányi kocsmába. Kibontotta az otthon telerakott tarisznyáját. Lerakta az asztalra a sonkát, kolbászt, szalonnát, pogácsát és vendégül hívta az ott mulatozó embereket, akik nem szabódtak elfogadni szíves invitálását egy kis hazai kóstolóra.

Természetesen, bort is kivette tarisznyájából, miután alkalmi vendégei, jó falatok után, nagyokat kortyoltak.

Talán pontosan ekkor közölte gondolatát Matild néni, párjával, Laci bácsival:

—Hát Sándor azóta, hogy érzi magát rokonai között? Megismerték-e egymást? Ugyan él-e még az apja?

Majd meglásd, csak elköszönni jön vissza hozzánk! Rokonsága egészen biztosan ott tartja, hiszen ennyi év óta nem láthatták egymást.

—Talán neki is így lenne legjobb, mert mégiscsak lenne igazi családja, akikhez vér szerint tartozik. — mondta Laci bácsi és ezzel mindketten egyetértettek, hiszen szerették volna, ha végre családjára talál, vagy megnősül, miáltal önálló életet kezdene.

Amikor megunták Sándorról történő diskurálásukat, Matild néni indult szomszédasszonyával néhány szót váltani. Vele szemben jött mosolyogva egy helybéli fiatalember, aki éppen Mezőkövesdről érkezett:

—Adjon Isten Matild néném! Tudja-e, hogy Sándor a Murányi kocsmájában mulatozik?

Tele van rakva az asztal előtte mindenféle földi jóval és mindenki az ő vendége, mindenkit meghívott asztalához! Még engem is hívott, de én nem értem rá, mert csak benéztem, hogy akit kerestem nem látom-e a kocsmában.

Matild néni csak hallgatott egy pillanatig, majd Sándor védelmére kelt:

—Tudod kedves, ilyenkor így szokták ezt, mert Sándort sorozásra hívták! Katona lesz belőle. De jöhetne már hazafelé, mert nemsokára besötétedik és még valami baj, történhet véle az úton.

Erre aztán a hírhezó nem tudott mondani semmit és tovább ballagott útján.

Ami azt illeti, teljesen besötétedett, amikor a regruta, széles jókedvében, füttyörészve portára belépett:

—Adjon Isten Matild néném! De jó, hogy hazaértem. Mindenhol jó, de legjobb itthon!

—Igazad van fiam, mert ezt nemcsak te mondod, hanem még a közmondás is.

De mondjad csak nekem, besoroztak-e katonának?

—Nem soroztak engem! Nem voltak megelégedve természetemmel. Mintha én puska ravaszát sem lennék képes meghúzni.

—Nem baj fiam, mások is vannak olyanok, akiket vagy ezért, vagy azért, de kiszuperálták a seregből.

Azt mondd már meg nekem, hogy fogadtak rokonaid?

—Nem fogadtak azok sehogy, mert el se mentem hozzájuk!

—Jóságos Isten! Ilyen közel jártál, mégsem mentél el hozzájuk! Nem szép dolog ez tőled, mert mégiscsak ők neveltek fel, amit nem lenne szabad elfelejtened!

Egész biztosan bánkódnak eltűnésed miatt és nagyon megörültek volna, ha viszont láthatnának. Ráértél volna, hiszen holnap szombat és nem megyünk a határba dolgozni.

—Dehogy értem volna, jövő héten szüretelünk, és szüretre elő kell készíteni sok mindent.

—Ez bizony nem kifogás, ettől még elmehettél volna. Meg aztán, jól feltarisznyáztalak az útra, és most visszahoztad a sok ennivalót, amit ajándéknak szántam rokonaidnak.

—Nem hoztam én semmit, hanem megettem mindent.

—Azt a sok mindent megetted?

—Meg én! Megettem mindent!

—Hát akkor, adj' Isten egészségedre, csak meg ne rontsad gyomrodat!—fejezte be párbeszédet Matild néni és nem szólt arról, hogy ő már tudja az igazságot.

Jólesne neki, ha Sándor elmondja az igazságot. Elmondja azt, hogy kocsmában vendégül látott mindenkit, ha ismerte őket, ha nem.

Telt, múlt az idő. Háború átviharzott a falun, hozva nyomort, félelmet, szegénységet, bánatot. Sándor

élte tovább életét magányosan még akkor is, ha a család továbbra is befogadta őt.

Továbbra sem volt mersze közeledni az asszonyokhoz, hiszen bátorsága semmit sem változott. Éppen ezért gazdaasszonya jól tudta, segítségük nélkül pár nélkül marad egész életére, és ők ezt nem akarták.

Már elmúlt a háború, hiszen 1947-tet írtak ekkoriban, amikor Cs. Margittal találkozott Matild néni, akinek egy apanélküli fia van, és magányosan neveli.

—Tudod-e Margit, milyen jóra való ember ez a Sándor? Olyan asszony kellene neki, mint te vagy! Megcsinál ő mindent, hallgat a jó szóra, csak irányítani kellene valakinek.

Magányos asszonymak láthatóan jólestek ezek a szavak és úgy mosolygott, amiből bárki észrevehette, nem lenne ellenére egy közelebbi ismeretség ezzel az agyondicsért vénlegénnyel.

Egy kínálkozó alkalommal bement az istállóba Sándorhoz, miután hosszan elbeszélgettek. Ezután egyre gyakrabban találkoztak, majd egyik napon bátortalan ember így szólt gazdaasszonyához:

—Matild néném! Margit hívott hozzájuk, látogatóba. Mit szól hozzá?

—Úgy illő, hogy eleget tegyél meghívásának! — mondta olyan meglepetést színelve, mint akinek még semmiről sincsen tudomása.

Két szerelmes pár, már lehet így nevezni őket, egyre gyakrabban találkozott ezután. Ennek következtében egyre kevesebbet tojtak a tyúkok, fogyott a szalonna, zsír, kolbász, liszt, kukorica és minden, ami csak ehető volt szállásadói portáján.

Mindez érthető, hiszen nem illik ajándék nélkül menni vendégségbe. Ha mindez udvarlási szándékkal történik, akkor főleg nem illik.

Mindezt bocsánatos bűnnek tartották gazdái, akik azt a következtetést vonták le, hogy részükről régen óhajtott házasság van küszöbön. Majd Laci bácsi behívta beszélgetésre és így kezdte mondanivalóját:

—Sanyi fiam! Úgy látom, komolyan udvarolsz ennek az asszonynak! Ha szeretitek egymást, akkor költözzetek össze, mert jobban megismerhetnétek egymást. Szép, nagy fia van, és később még nektek is lehet közös gyereketek. Csak jobb lenne, ha neked is saját családod lehetne, és nem magányosan élnéd életed.

—Köszönöm jóindulatát Laci bátyám, de majd megkérdezem Margittól, hogy ő mit szólna hozzá. Ha Margit igent mondana, nem haragudnának meg érte, amiért itt hagynám magukat?

—Dehogy haragudnánk Sanyi fiam! Mindketten örülnénk, ha ti megértenétek egymást, és boldog házasságban élnétek.

E beszélgetés után alig telt el egy hónap, amikor Sándor és Margit összeköltöztek. Egy pincelakást béreltek ki, hogy ott éljenek, együtt, boldog házasságban.

Férj nélkül élő asszonynak fiát is magára íratta, majd suszterszámokat szerzett be, hogy cipőjavítást vállaljon a faluban. Ez az elfoglaltság jól is jött neki, mert beköszöntött a tél, miután határban nem volt már munka és ez az elfoglaltság hozott egy kis jövedelmet a konyhára.

Nagy egyetértésben élték életüket és szerette az eddig magányos asszonynak házasságba hozott fiát, akinek nem lehetett tudni, ki az apja. Nyári időkben, az állami gazdaságban vállalt éjjeliőri munkát és kéthetenként járt haza családjához.

Megbecsülte helyét, szerették munkaadói. Rendszeres jövedelme lett, amire nagy szüksége is volt,

mert az évek során még született két lányuk és egy fiúgyermek. Miután elmondhatták, hogy népes családban élnek, hiszen nevelt fiával együtt már négy gyereket neveltek.

Amikor megnőttek lányaik, férjhez adták őket. Majd a nagyobb fiú is megnősült és vettek neki egy barlanglakást a faluban.

*

Szállásadói csak eddig tudták figyelemmel kísérni Sándor életét, mert el kellett költözniük Egerbe. A háborúutáni politikai vezetés kuláknak nyilvánította őket. Majd egy tanácsházi hivatalnok jóindulatúan megsúgta nekik, hagyják el a falut, mert internálótáborba kerülhetnek. Ekkoriban volt az, amikor könnyen találtak okot arra, hogy koholt vádak alapján, munkatáborba vigyék az olyanokat, akiket kuláknak kiáltottak ki.

Márpedig ekkoriban kulák az is, akinek nincsen semmije, de sejtik róla, hogy a fennálló hatalommal nem ért egyet teljesen. Ez az ember politikai kulák, ami minden bűnnél sokkal nagyobb, és elkövetője mindenkinél vétkesebb.

V. Laci bácsiéknak 1952-ben el kellett költözniük Egerbe, gyerekeikkel. Egy lányukkal és egy fiukkal költöztek el abból a faluból, ahol születtek, és ahol szerették élni életüket.

Csak egy kis lakást hagytak maguknak Szomolyán, az alvégen, és Gyep gyümölcsösében egy kis

földet, ahová visszajártak akkor, ha már az örökös honvágyuk nem hagyta nyugtukat.

Ide jártak ki időnként dolgoztatni, amíg bírták erővel, egészséggel, hiszen már mindketten betöltötték nyolcvan évüket.

Telnek az évek egymásután. Az idő kereke mindig egyformán gyorsan forog. Csak a türelmetlen ember hajlamos arra, hogy kételkedjen annak az egyformán gyorsan történő forgásában.

Már 1989 körül jár az idő, amikor az egyik hazalátogatáskor, szomolyai kislakásuk szomszédjai fontos üzenettel várják őket:

—Matild néném! Sándor felesége és gyerekei voltak itt már többször is és kértek, mondjuk meg maguknak, Sándor nagyon beteg és még egyszer az életében szeretné látni magukat.—mondta az egyik szomszéd, és mondta azt is, nem sok van már hátra életéből.

—Szegény Sándor!—sóhajtott fel sajnálkozása közben régi gazdaasszonya és máris falu boltja felé indult, hogy vásároljon többféle élelmet a súlyosan beteg embernek.

Csak akkor szembesült súlyos állapotával, amikor megállt az ágya mellett. Az amúgy sem természetes emberke, most még kisebbnek tűnt, mint annak előtte.

—Hogy vagy Sándor? Hogy érzed magad?

—Rosszul, gyengén és mindenem fáj, sajog az egész testem.

—Majd jobban leszel, csak legyél türelemmel, mert a gyógyuláshoz nagy türelem kell!

Viaszszínűvé változó, erőtlen, sipító hangú ember így szólt látogatójához:

—Nem leszek én már jobban, mert érzem én azt.

De miért nem jött el Laci bátyám, hiszen én már régen üzentem maguknak?

—Nem tudta, hogy beteg vagy! Csak most kaptuk meg az üzenetedet, amikor én egyedül kijöttem Szomolyára. De nyugodjál meg, mert holnap reggel egészen biztosan kijön hozzád Egerből.

—Holnap! Holnap! Ki tudja lesz-e még holnapom! Nagyon betegnek érzem magamat. Még egyszer látni szerettem volna magukat és megköszönni mindent, amit értem tettek.

Mert nagyon sokáig otthont adtak nekem és nagyon jók voltak hozzám, amíg maguknál laktam, de még utána is. Az Isten áldja meg ezért mindkettőjüket. Ezt mondja meg Laci bátyámnak is!

—Laci bátyádnak majd megmondod te, mert reggel egészen biztosan kijön hozzád!—mondta a beteglátogató.

—Az isten áldja meg magukat jószágukért!—mondta még egyszer, majd a fal felé fordult fekvőhelyzetében és úgy tűnt, mintha csak elszundítana.

—Az Isten áldjon meg téged is és adja, hogy jobban legyél, Sándor! —mondta a halkán szuszogó betegnek, aki ezt már nem igen hallhatta. Ezután látogatója kilépett az utcára.

Miután az utcán ballagott Szomolyai kisházuk felé, egy régi szomszédasszonyával találkozott, akivel elbeszélgettek Sándorról és a régi dolgokról.

Beszélgetés után elindult házukhoz, amikor csendítettek a templom tornyában.

—Kinek csendítenek?—kérdezte Matild néni amint a templomhoz ért és találkozott egy másik ismerősével.

—M. Sándor halt meg, neki kondul most a lélekharang!

—Sándor halt meg? Hiszen nincsen egy félórája, hogy beszéltem vele. —mondta, közben eleredtek könnyei, siratta az elhunytat.

—Szegény Sándor! Csak azt várta, hogy megköszönhesse a véle való törődést és máris elköszönt ettől a világtól.—suttogta magában elgondolkodva azon, hogy milyen is az emberi lélek, amely még kiszállni sem képes a testből, amíg egy köszönettel tartozik valakinek.

M. Sándor, a hajdani suszterinas, a Miskolc melletti Hámorból, 75 évet élt.

17 évet lakott V. Laci bácsiéknál. 35 éves volt, amikor megnősült és még 40 évet élt feleségével.

Fogadott fiúgyermeke mellé még egy saját fiuk és két lányuk született, akiket szegényes körülmények között, de becsületesen felneveltek.

A kutya meg a tejesfazék.

Sz. Matild fáradtan, de mégis jóleső érzéssel ballagott hazafelé, végre ez a földje is be van kapálva.

Az elköszönni készülő, júniusi Nap sugarai, bíbor színűre festették az égelját, amikor visszatekintett Ostoros község irányába, amerre már rendben, bekapálva, hagyta szőlőjét az imént.

Gondolatai már a holnapi nap tengernyi sok teendői között kavarogtak, amikor kiabálást hallott a falu irányából, ahová éppen igyekezett.

Ami azt illeti, nem olyan nagyon meglepő az ilyen hangoskodás ezen a földúton. Sok gyalogos, de még szekerek is bőven járnak errefelé, hiszen ez a legrövidebb földút Eger városa és a falu között.

Ez a kiabálás azonban most eltért a szokványos kiabálástól, legalábbis az első hallásra úgy tűnt:

—*Betyár! Betyár!*

A Deber akácosában hazafelé ballagó asszonynak máris remegni kezdett a lába és remegett is mindaddig, amíg a következő kiabálást nem hallotta:

—Betyár! Betyár! Hol vagy most? Gyere elő azonnal, mert nem kapsz vacsorára semmit, ha most tüstént nem gyössz elő! Ne legyen a nevem B. Panni, ha nem tartom be a szavamot!

A két asszony, közeledett közben egymás felé és a földút következő kanyarulatában már láthatták is egymást:

—Kinek kiabál Panni mama? Mert én nem látok semmilyen betyárt, vagy tolvajt, akármerre figyelgetek!

—A kutyámnak kiabálok, annak a bitang állattyának, amelyik nem restellte elvinni a háromliteres tejesfazekamat. Pedig nem régen vettem én azt az egri vásárban és nem volt azon még csak egy

karcolás, egy lyuk, vagy egy főt se. Nem láttad-e valamerre a zúton, amerrű gyötté?

—Nem láttam én semmilyen kutyát!
Tán elszökött otthonrű?

—Jaj, jaj, képzeld hogy jártam. Mielőtt leültem ennyi, hát kitettem a tejesfazekamat az udvarra, hogy aggyig a Betyár majd kinyajja. Én meg bementem, hogy egyek valamicskét, mert ugyancsak éhes vótam.

Nemsokára kigyöttem én, hogy végzett-e mán a nyalással, de nem találtam se kutyát, se fazekat. Összejártam a zegész udvart, de még a kertet is, mégsem tanátam a cudar fajzattyát.

Ha hiszed el nekem Kedves, ha nem, de én még egész délután csak a Betyárt kerestem! Kiballagtam én a domb tetejéig, Eger felé, de nem tanátam sehol se.

Osztán kérdezgettem mindenkit, akik a város felől gyöttek, de senki sem látta azt a mocskos kutyát, amelyik a legjobb fazekamat vitte el.

—Ne keseredjen el Panni mama, maj meláttya, előkerül a kutya is, meg aztán a fazeka is.

Nagy kutya-e a Betyár?

—Hát olyan közepes lehet, mert már szépen növekszik minden, így a feji is.

Míg kicsi vót, olyan rendesen viselkedett, amióta meg nagyobb lett, egyre huncutabbá kezd ványi. Hogy a nyavalya ott törné ki a piszkos fajtáját, ahol éppen van!

—Ne nyugtalankodjék, mert estére majd hazahozza a hasa! Ezt mondom én magának, ha hiszi el nekem, ha nem.

—Nem is aza baj, hogy ő nem gyön haza, hanem az, hogy a tejesfazék nélkül csámborog be majd úgy a portára, mintha minden a legnagyobb rendben lenne. Hogy enné meg a fene az ilyen neveletlen jószágot.

—Hát aztán mijé vihette el a legújabb tejesfazekát?

—Tudod Kedves, ő szokta mindég kinyalni, amikor hazahozom az egri piacról. Úgy vagyok vele, hogy én nem tudnám azt olyan tisztára kimosni, amilyenre ő kinyalja.

Megosztán, ő is jójár, meg én is. Ő azé, mer jókat lefetyel, én meg azé, mert nem nekem kell a mosogatásával kínlódnom, csak egy kicsit kiöblítem még utána és kész a zegész.

Mert tudod Kedves, tisztának kell annak lennyi. Különben ezek a finnyás, városi urak, nem vennék meg tülem a tejfelt, meg a túrót, vagy más tejterméket, amit a piacra viszek, ha nem lenne tiszta a zedény. Félnek ezek

nagyon a bacilusoktól, de nemcsak félnek, hanem egyenesen rettegnek!

—Nagy feji van-e a Betyárnak, amijé beszorulhatott a fazékba nyalogatás közben és ijedtébe nekiment a zerdőnek?

—Fene se tudná memondanyi, hogy milyen vót csak aszt, hogy a zutóbbi időben szépen nagyobbodott a zamúgy is tuskónyi feji.

—Ne aggógyon Panni mama, reggelre egészen biztosan hazagyön! De most már ballagjon hazafelé, mert magára setétegyik a zerdő.

Isten áldja meg magát!—vigasztalta Panni mamát Sz. Matild és elindult hazafelé.

—Isten ágyyon tégedet is, Kedves. —szólt utána Panni mama, majd ő is hazafelé igyekezett.

Amikor kivirradt, Sz. Matild a másik szőlője felé igyekeztében, amely a Gyep szőlőhegyen volt, Panni mama kapuja felé közeledett, ahol az idős asszony már a kapu előtt állt.

Amint közelebb ért láthatta, a Betyár az udvarban ugrándozik vidáman, majd ugatni kezdte a járókelő embereket, a portán belülről.

—Látom mán hazagyött a kutyája. Mikor gyött haza?

—Nem tudom, mikor gyött, csak aszt, hogy amikor a házból kigyöttem, mán a kapu előtt vót és ott vakkangatott.

A fene ette vóna meg ezt a бүdös kutyát, mert ő ott volt, de a fazekat nem tanátam!

Mán mindenütt kerestem az udvarban, kertben, de sehol sem tanátam. Csak azt sajnálom, hogy nagyon jó fazék vót. Nem vót azon még csak egy lyuk se, és most mán mégis oda van!

—Hát mán ne bánkódjék rajta kedves Panni mama. Legalább a kutya megkerűt.

—Inkább a fazék kerűt volna meg, mert most vehetek másik fazekat, ha a zegri uraknak piacon akarok eladni valamit.—mondta lehangoltan és indult a szomszédja felé.

—Hova ballag most Panni mama?

—Benézek mán ide Lajosékho, hogy vissza gyött-e mán a fiatalasszony, mert itthatta ezt a szegény Lajost és hazament. Peggyig milyen jó vót hozzá ez a Lajos, aszt csak én tudnám memondanyi.

Nem jó annak sehogyse! Peggyig, ha tunnád kedves Matilkám, hoz ez a Lajos gyerek mindent neki Egerbű.

Legutóbb is sok rekszet{keksz} hozott, meg osztán egy nadarab camádlit {szalámi}, no meg sok cukolládét{csokoládé}, ha hiszed el, ha nem. Így vót ez, ahogy mondom! Ne tuggyak innen elmennyi, ha nincsen most igazságom.

Hoz neki mindent, mégse jó neki semmi. Mert mindég morog, veszekegyik erre a szegény Lajosra, mert azt osztán nagyon értyi. —állapította meg Panni mama bölcsen, mire Sz, Matild próbálta nyugtatni:

—Nyugodjon meg, hiszen fiatalok még és maj megszokják egymást, van még idejik bőven. Aza fontos, hogy most sem tanát jobb helyet és visszagyött Lajosho.

—Én is annak örülök, hogy visszagyött. Nagyon sajnáltam eszt a szegény gyereket, hogy olyan magányos vót.

Azé menek má, megnézem őket, hogy vannak, turbékolnak e mán.

—No, Isten álgya meg Panni mama, ballagok hazafele.

—Isten álgyon meg téged is Kedves, ha mán annyira menőkéd van, pedig még tunnék neked ezekről, a fiatalokról egy-két dógot. No, de majd máskor, hátha akkorára még többet tudok mondanyi.

Kőfaragók Pesten

Késő őszire járt már az idő. Jeges szelek támadtak az Eged hegy felől, a színes leveleiket elhullajtották a lombhullató fák. Ez idő tájára a falu határában már minden munka elfogyott, amit a faluban élő kőfaragók {*kőszobrászok*} mellékesen végeznek. Jó időben, olyan parasztemberek ők, mint a falu többi lakosai. Nem tud munka nélkül meglenni, ezért igyekeznek keresni újabb munkát még akkor is, ha távolabb kell érte utaznia. Igazi paraszt specialisták, akik közül kevesen tanulták e mesterség fogásait, mégis kitűnő munkát végeztek, hiszen még a hortobágyi kilenclyükúhídnál is dolgoztak akkoriban.

Nem is lehet rajta csodálkozni, ha az egri templomoknál végzett jó munkájuk híre eljutott az Országházhoz is, ahol felfigyeltek munkájukra és meghívást kaptak, hogy az épületkolosszus felújítási munkáiban vegyenek részt. Így kerültek fel a fővárosba az 1940-es években, ahol jól megfizették szaktudásukat.

Az egyik kőfaragó, B. Lukács, szélesre tárta vesszőből font kiskaput és úgy nyitott be V. Laci szabómesterhez, kezében egy szakadt nadrággal. Mint mindig, most is jókedvűen köszönt neki, aki varrógépe fölé hajolva, egy szoknya varrásával volt elfoglalva. Varrt ő nemcsak a férfiaknak, hanem a nőknek is, hiszen mindenhez értett:

—Adjon Isten Laci sógor! No, miképpen megy az iparod?

—Nem megy az, ha nem csinálják szívesen!— válaszolta a kérdezett, miközben tovább varrogatott,

hogy kihasználja napnak minden percét, mint szorgalmas embereknek legtöbbje.

—Felfogadhatná mán engemet inasodnak, mert én is szívesen megmértem volna annak a szoknyának gazdáját, amelyiket most varrogatsz.

De tudnám, hogy hol kell méregetni a szoknya bőségét, meg aztán hol kell elhuzigálni mérőszalagot a lába között.

Erre már a mester is abbahagyta munkát, és mosolyogva mondta:

—Semmi se lehetetlen Lukács sógor! Majd mondom Borcsa mamának, hogy következő szoknyájának elkészítéséhez te akarod levenni róla méretet! Jövőre úgy is varrat magának egyet, mert akkor lesz nyolcvan éves és akkorra egészen biztosan varrat egy másikat is.

Kőfaragómester bevörösödött erre az ajánlatra egy pillanatig, de következő percben már kivágta magát zavarából:

—Fene enné meg! Hát bizonyisten mondom neked, nem gondoltam volna, hogy egy ilyen vénasszony, ilyen tarkavirágos szoknyát varrat magának!

—Már pedig ez a szoknya Borcsa mamáé lesz, ha hiszed el nekem, ha nem. Ha jön érte, majd mondom neki, hogy te szeretnél méricskélni lába között.

—Nehogy mondjad mán neki, mert ha rám mosolyogna, és közben meglátnám az egyetlen fogát, kitorne a nyavalya ijedtemben! Ha hiszed el nekem, ha nem. Inkább ott maradok Pesten még hétvégeken is, és havonta se járok haza, csak ne találkozzak ezzel a seprős boszorkánnyal.

No, de felejtsük el, mit mondtam előbb, mert sürgős varrnivalót hoztam. Nem bánnam, ha félre tennéd ennek a nyavalyás vénasszonynak, lagzi sátor nagyságú bő szoknyáját és ezt a nadrágot vennéd

pártfogásod alá, mert hét elején elvinném magammal Pestre.

—Ha annyira sürgős, akkor meg is várhatod! Legalább addig elbeszélgetünk arról, hogy mi újság van az Országházban, van e még sok naplopó ottan. Vagy beszéljél már arról, hogy telnek napjaitok, annyi okos ember közelibe.

—Hát, ami azt illeti, tudnak ezek a pesti urak élni, a mán aztán szent igaz. Olyan futkározással rohangálnak ide-oda, mintha falusi ember sorsa intézésébe kopna lábuk csonkára.

—Ott egye meg őket a fene, ahol vannak. Azzal a nagy tuskónyi fejükkel nem tudnak mást tenni, mint újabb adókat kitalálni. Azt mondom én neked, inkább arról beszéljél mán, mint megy sorotok odafenn. —kérte a Pesten dolgozó Lukácsot a munkájába temetkező szabómester.

—Hát, ami azt illeti, nem megy rosszul. Jó szállásunk van, kéthetente járunk haza, akkor aztán felpakolunk egy kis hazai ennivalóval. Tudod, amit Pesten adnak, attól felkopna az álla egy igazi dolgos embernek, ha hiszed el ezt nekem, ha nem, kedves sógor.

Van ottan konyha is, lehet főzögetni olyat, ami leginkább jó mi gyomrunknak. Viszünk itthonról egy kis jó kolbászt, szalonnát, zsírt, tojást, meg aztán még más olyasfélét, ami egy tisztességes ember gyomrába való.

Hétköznapokon eléggé kifáradunk, mert estig dolgozunk. De azon hétvégén, amikor nem jövünk haza, akkor bizony a közeli kiskocsmában, a szivattyúházban, elsörözgetünk, elbeszélgetünk. No meg aztán kártyázgatunk is, mert úgy jobban telik az idő.

Szállásunkon meg van rádió, annak hazugságait hallgatjuk, amíg bírjuk türelemmel. Vagy újságot olvasunk, de az is hazudozik, összevissza.

—Akkor azé nem unatkoztok hétféteken se.

—Azt azé nem mondanám, hogy unatkoznánk.
Elmondanám neked, hogy jártam egy hónappal ezelőtt,
amikor azt mondtuk, hétvégét Pesten töltjük el.

—Mondd el mán, hogy halljak én is valamit, mert,
aki nem mozdul ki a falubü, a bizony nem sok újságot
hall, szívesen meghallgat mindent.

Erre a különkérésre nem tehetett mást, a Pesten
dolgozó kőfaragó, mint belekezdett mondókájába:

—Tudod Laci sógor, úgy kezdődött az egész, hogy
sörözgettünk a kocsmába, amikor szemem annak falára
vetődött, ahol egy plakát valami cirkuszt hirdetett
pontosan azon hét végén, amikor azt mondtuk, nem
jövünk haza egyiken se.

Amikor elolvastuk, mindenkinek oda hajlott a
szava, hogy el kéne mennyi ebbe a cirkuszba. Lesz ott
minden olyan, amelyet a mi falunkba sohase láthatunk.

Lesznek tornászok, zsonglőrök, bohócok,
bűvészek. De most, kivételesen lesz még ott egy
világhírű hip...hipo...hipozőr{ hipnotizőr} is, akinek
olyan ereje van, hogy a zegész közönséget egyszerre el
tudja hipotizányi, mulyítanyi.

Hogy ezt elolvastuk, azt mondtuk, ott van a mi
helyünk. Meg is vettük a jegyet, ami egy szombati napra
szót.

Izgatottan vártunk mán a napot, ami aztán el is
jött. Délután három órára szót jegyünk és még volt egy
kis időnk, ezé bementünk a kocsmába és úgy
istenigazából beszítettünk, amennyire csak lehetett.

No aztán, mikor így az italtól megerősödtünk,
elindultunk a kiscirkuszba, amit azért neveztek így,
mert délelőttön játszották, többnyire gyerekeknek.

Nem volt messze hozzánk, ezé is volt kedve
mindenkinek a bolondsághoz, mert ott aztán van
bolondság, ha hiszed el nekem, ha nem, kedves sógor.

Amikorra odaballagtunk, mán eresztették befelé szórakozni vágyókat, így minket is gyorsan beengedtek, pedig látták, hogy ugyancsak jókedvünk van, jó be vagyunk szíva.

Mink úgy középtájékra ütünk a nagy sátorban, ami meg is telt hamarosan emberekkel.

Először zsonglőrök labdáztak boszorkányosan, majd az akrobaták mutatták be, hogy ők mit tudnak. Utánuk meg bűvészek léptek porondra, akiket már előre nagyon megtapsoltak. Jaj de ügyesek voltak, hogy a fene enné meg őket, mert ilyet én még nem láttam, ha hiszed el nekem, ha nem, kedves sógor! Ne tudjak innen elmenni, ha nincsen igazságom, ha egy szem hazugság is van a mondókámban!

Nagyon sok érdekeset mutattak. Egyikük egy nyulat varázsolt semmiből. Sőt, még kártyával is nyulat húzott ki a kalapjából, hogy az ördög vinné el az ilyen boszorkányos gazembert.

Nagyon jó szórakoztunk, de mink mán a világhírű hip...hipo...hipozórt vártuk mégis, mert arra voltunk ugyancsak kíváncsiak.

Hát következett is ő nem soká. Amúgy, kinézetre nem volt őse másforma ember, mint mink vagyunk. Csak tán nem volt annyira beszíva, amennyire mink be voltunk. Ezé bizony egy pillanatig sem hittem tudományában, ha hiszed el nekem, ha nem, kedves sógor.

Azzal kezdte, hogy bemutatkozott, nagy hajlongások közbe. Még mondtam is magamban; *nocsak hajlongjál eb fajzatja, engemet nem csapsz, mert attól én sokkal okosabb vagyok! Nem ismersz még te engem! Nem ismered te, milyen ember a szomolyai kőfaragó!*

Ez aztán mán szent igaz, ezt aztán elhiheted nekem, kedves sógor.

Mikor aztán bemutatkozott rendesen, olyan gőgösen állott ott, mint Panni nene kendermagos kakasa

a trágyadomb tetején és keményen nézett mindenkire. Miután megnézett mindenkit, önként jelentkezőket kért fel magához az emelvényre.

Mán ekkor is buzgott a vér bennem, hogy felmenjek hozzá, de mondom magamban, megnézem előtte, mit csinál másokkal, nehogy még valami meglepetés érjen a nagyközönség előtt, mert voltak ám bőven! Ha hiszed el nekem, ha nem, kedves sógor.

No aztán, hogy mégiscsak felment öt férfi, meg aztán három nőszemély a színpadra, kérdezte tőlük, mi a kedvenc állatjuk. Aztán, ki mit mondott, annak varázsolta őket. Utána kérte, mutatkozzanak be a közönségnek.

Aki kacsát választott, az bizony elkezdett hápogni. Ha hiszed el nekem, ha nem. Mert így történt ez! Ne tudjak innen elmenni, ha most nincsen igazságom!

V. Laci sógor, varrógépe már eddig is egyre lassabban kezdett berregni, mikor elbeszélésével a hipnotizőr fellépéséhez ért, teljesen elcsendesedett, miközben eltátotta száját a nagy álmélgodásában.

Pestet járt kőfaragó ezt észrevette, ezért a történet elmesélését egyre lassabban folytatta, miután nem lehet azon sem csodálkozni, ha a szabómester ingerülten kiáltotta:

—Igyekezzél már gyorsabban mondani, mert a frázt hozod rám kíváncsiságom miatt!

—Jó van no, jó van. Nem lehet ezt gyorsabban elmondani, hiszen sora van ennek is, minta szomolyai rétesnek!—válaszolt, majd így folytatta:

—No! Hol is hagytam abba, a fene enné meg, nem érdemes már engem megállítani, mert aztán nem tudok visszakanyarítani mondókámhoz. Hogy a zíz enné meg ezt az egész világot.

No, szóval, ott hagytam abba, hogy az egyik hápogott, aki kacsát választott. Aki pedig libát

választotta kedvenc állatának, az bizony olyan szépen gágogott jérce liba hangján, hogy Borcsa mama gúnár libájának pezsgett volna a véri, ha ezt meghallja. Ha hiszed el nekem, ha nem, kedves sógor.

Aki meg kutyát választott, az meg körbe ugatta a termet, sőt még vicsorgott is az emberekre. Különösen pedig a hip...hipo...hipozőre acsarkodott, ugyancsak.

No szóval, elég abból annyi, hogy aki kakast választott, a kukorékolt, aki pedig lovat, az meg hosszasan nyerített.

Aztán, kérte valamennyit, hogy egyszerre üdvözljék a közönséget. No, erre aztán lett olyan hangzavar a terembe, hogy nem lehetett egymás hangját megérteni.

Szabómester már olyan zavarban volt, hogy a kőfaragó nadrágjához fogott ismét, bár ne tette volna. A nadrág száraít összegépelte egymással, ami csak később derült ki. De a kőfaragó megállás nélkül folytatta tovább:

—No, ez aztán már nekem is sok volt. Mindjárt rájöttem, hogy ezek a mocskos emberek összebeszéltek ezzel az ördögfajzattal, aki bizony sok pénzt ad ezé a disznóságé nekik.

No, megálljatok csak sunyi gazemberek, egy szomolyai kőfaragót akartok tik becsapni? Akkor keljetek fel máskor korábban, de még tán akkor se sikerülne! Ne mennyek innen el, ha nincsen most igazságom. Hogy a zíz enné meg valahol egy ilyen hazug ember van a világon, mint ez a hipotizőr!

Nem tehettem mást, mint közbekiátottam:

—*Nem úgy van az, hé! Engem hipozájjon el kegyelmed, ha tud! Ne csapja itt be a hiszékeny embereket!*

No, szóval, hogy ezt felkiáltottam a színpadra, ebbe a mocskos, hazug gazemberbe még a vér is rögtön megállt. Nem volt ő ilyesmikhez szokva.

—Nem hiszi el? No akkor jöjjön fel hozzám!—szólt le sunyi módon ez az ördögfejű, mire indultam is fel hozzá.

—*Fel ne mennyé mán hozzá! Még valami bajod eshet, majd meglátod.* —szóltak társaim, aggódom.

—*Még, hogy én ne mennek fel! Olyan Isten mán nincsen még ezen a világon se!*—kiáltottam nekik és szaporáztam léptemet színpad felé, kicsit ugyan ingadozva, mert bevoltam szíva rendesen, hiszen kocsmából jöttünk.

A történet ideget borzoló feszültsége miatt, a szabómester félre dobta az összegubancolt nadrágot és úgy várta a folytatást.

—Amikor felértem, a szemi közé kiáltottam:

„*Engemet hipozzájjon el, ha tud!* „

Nézőtéren nem hallaccott még csak egy pissenés se. Közben ez az ördögfejű leültette egy hosszú padra az előbbi állatsereget, aztán felém fordult:

—*Nézzen a szemembe!*

No a fene enné meg ezt a mocskos gazembert, még azt gondolja, nem merek a szemibe nézni. Hogy megmutassam bátorságomat, egyenesen a szemi közé néztem, de úgy istenigazából.

Ha hiszed el nekem, ha nem, kedves sógor, én bizony a többire mán nem emlékszek!

Arra emlékszek még, amikor azt mondta:

„*Köszönöm, a helyire mehet!* „

—No, de mi történt aközben, *amikor szemibe néztél*, meg amikor azt mondta; *köszönöm, helyire mehet!*—kérdezte türelmetlenül a szabómester, akinek már hosszú percek óta nem berregett a varrógépe.

—Hát, ezt mán aztán én sem tudom! Csak azt tudom, hogy mindenki nevetett és tapsolt a nézőtéren,

amikor jöttem lefele a színpadról, én meg köpködtem a szénát, de rendesen.

Borzasztóan szégyelltem magam, mert mindenki engem nevetett.

Amikor végre a helyemre értem, mondtam társaimnak, mennyünk innen kifelé, mert engemet itt kinevetnek.

Mikor aztán szállásunkra értünk, mán nem állhattam tovább, ezé dühösen kiáltottam rájuk:

—Most aztán mondjátok meg, miért nevettek ki engemet a cirkuszba az emberek? Mit csinált velem ez az ördögfajzat?

Ők aztán elmondták, szépen sorjában, mi történt velem:

—Amikor a szemibe néztél, rögvest ezt mondta neked:

„Te egy tehén vagy! Mutatkozzál be a közönségnek!”

Ekkor te a közönség felé fordultál és meghajoltál illedelmesen, majd olyan hosszút bögtél, hogy bármelyik tehénnek becsületére vált volna, még a mi falunk csordájában is.

Majd azt mondta; *„most böggél ennél még hosszabbat, mert ez a közönség megérdemli.”*

Erre aztán olyan hosszú, fájdalmas bögsbe kezdtél, hogy a közönség nem akarta abba hagyni a nevetést meg a tapsolást, amit mindenki felállva csinált.

Mindenki nagyon tapsolt és nagyon nevetett, mert nagyon meg voltak veled elégedve. Ha hiszed el, ha nem, ne tudjak innen elmenni, ha nincsen most igazságom.

Mikor aztán kitapsolták magukat az emberek, feléd fordulva ezt mondta:

„Nagyon jól viselkedtél! Minden parancsomat teljesítetted, ezért megérdemelsz egy kis szénát.”

Ezután a kíséző személyzet felé fordulva mondta, hozzanak egy kis szénát, amit te nagyon megérdemeltél.

Még egyikük megkérdezte, elég lesz-e egy öllel, de a mester azt mondta, ne pocsékolják, mert a cirkusz többi állatainak is kell, nemcsak ennek a tehénnek, ezért csak egy dobozzal hozzanak.

Majd ismét hozzád fordult, hogy szóljál a szénahozóknak, siessenek.

Erre aztán abba az irányba fordultál, ahonnan a szénát vártad és megint olyat bőgtél, hogy megmozdultak a cirkusz ponyvái. Ha hiszed el nekem, ha nem.

Szabómester, aki eddig száját tátva hallgatott, most elkezdett nevetni olyan jóízűen, hogy még a könnye is kicsordult. Pórus járt kőfaragó azonban nem volt tekintettel rá és ezért tovább folytatta társai elmondását:

—No, szóval, amikor abbahagyta bőgését, hozták is a szénát mindjárt, egy nagy dobozban.

Amikor behozták, a mester szót hozzád:

„Köszönd meg a szénát, amiért hozták neked!”

Erre te a szénahozók felé fordultál, majd négykézlábra ereszkedve, megint egy nagyot bőgtél köszönésképpen. Miután így megköszönted, a mester szót hozzád ismét:

„No egyél csak, megérdemled, mert minden szavamot teljesítetted!”

Erre te olyan jó étvágygal gyűrted magadba, mintha a legkedvesebb eleségedhez csak most jutottá vóna hozzá, hosszú várakozás után.

Amikor mán gyűrted magadba egy ideje, akkor odament hozzád és ezt mondta:

„No, jól van, jól van, azért nem kell mindet felzabálnod, mert ha még holnap is tehén leszel, akkor nem lesz mit bendődbe tömnöd! Meg aztán, mit esznek akkor a cirkusz többi állatai?”

Ezután ismét a szemedbe nézett és azt mondta:
Köszönöm, a helyire mehet!

Közönség annyira tapsolt, hogy nem akarta abbahagyni, annyira tetszettél nekik.

De ezt mán te is hallottad, mert ismét magadnál voltál, csak a szénát köpködted a szádbú, mindenfelé, ahol botorkáltál lefelé a nézőtérről.

Miután Lukács sógor így elmesélte, mi történt véle a pesti cirkuszban, ravaszvás mosollyal az arcán mondta még sógorának:

Ezt mondták társaim Laci sógor, ha hiszed el nekem, ha nem.

Nagy csapás volt ez nekem, de ez még nem volt elegendő, még a munkatársak is haragudtak rám, amiért ott kellett nekik hagyni az előadást miattam, mert haza kísértettem magam velük.

Így történt ez Laci sógor, ha hiszed el nekem, ha nem.

Laci sógor csak ámuldozott, hogy ilyesmik is történnek ezen a világon, méghozzá a szomolyai kőfaragókkal. Egy ideig még hol nevetett, hol ámuldozott, talán még most is ámuldozna, ha a sógor nem mondja:

—No, kedves sógor, akkor elvinném azt a nadrágot, amivel mán az előbb elkészültél, hiszen abbahagytad varrását.

A nadrág egy kupacba volt összegyűrve a varrógépen. Amikor a mester, sógorának szavaira bontogatta, annak csak egyetlen lábszára volt.

Egyik szára a másikhoz volt gépelve, jó erős cérnával. Próbálta egymástól elválasztani, de sehogyan sem sikerült. Mikor aztán rájött, mi az oka mindennek, bosszúsan felkiáltott:

—*Hogy a fene enne meg! Hát ezzel meg mi történt?*

Hát kedves sógor ezt a nadrágot most nem tudod elvinni, mert valami történt vele! Ha hiszi el nekem, ha nem!

—Nem baj sógor! Nincsen semmi baj, mert amikor elmondok egy másik történetet, akkorára majd helyre hozod ezt a kis hibát.

—Azt mondom és neked, ne kezdjél most másik mondókába, mert akkor nem leszek készen vele reggelig se. Inkább ballagjál haza, én pedig reggelig megvarrom, aztán, akkor majd érte jössz.

A mondókádat meg máskor meghallgatom, de akkor én semmit se csinállok közbe, mert egész biztosan azt is elrontom. Bizonyistenemre mondom én ezt neked, mert elveszed figyelmemet a munkámról.

Ha hiszed el nekem kedves sógor, ha nem. Ne tudjak innen elmenni, ha nekem most nincsen igazságom!

Az alföldi ló nem megy a hegyre.

S. Imrének nem volt annyi pénze, hogy falujához közelebb eső dombok valamelyikén vásároljon egy kisebb szőlőbirtokot.

Annyi bizonyos, hogy közelebbi szőlő területek mindig is drágábbak voltak. Ezek után nem volt mit tennie, mint a felső Métyi hegyen vásárolt egyet, ahol szépen termettek ugyan a tőkék, de ugyancsak messze esett falujától.

Leginkább az egri gazdáknak volt itt szőlőjük, hiszen ez a hely nem volt messzebb nekik sem, mint a szomolyai gazdáknak.

Szinte minden ősszel aranylóan sárgára érlelték fürtjeiket a karóhoz kötött tőkék, melyeket ezekben az időkben még minden esetben kézzel kapálgatták szorgalmas gazdáik.

A szőlő fekvése olyan volt, hogy az áldott napsugarak egésznap pásztázták soraikat, miután édes szőlőfürtök érlelődtek őszidőre, melyekből kiváló bor készült. Az itt termelt borokért többet adtak az alföldi vásárlók, akik gyakran keresték meg a falut borvásárlás céljából.

Ezek után azt mondhatná bárki, ezen a helyen legjobb szőlőt termelni. Azt mondhatná, ha a szüret idejére a Teremtő eltűrná azokat a dombokat, amelyeken keresztül kell hazaszállítani a termést. Nem is beszélve arról, ha esőre fordul az idő szüret idejére, amikor az agyagos sárban gyakran elakadnak az igásállatok által vontatott szekerek.

Ez az ősz is esővel kezdődött annak ellenére, hogy egész nyáron át alig esett valamennyi. Mindez azonban nem befolyásolta a termelt szőlő mennyiségét, és a minősége is sokkal jobb lett, mint esős nyarak után lenni szokott.

S. Imre vakargatta tarkóját, amikor eleredt az őszi eső. A szőlőtermése azonban még szüreteletlenül várt arra, hogy szorgos kezek által leszedve, nyitott fedelű hordókba öntve, szekéren szállítva, pincéjébe kerüljön. Amikor már kellő ideig vakargatta fejét türelmetlenségében, így szólt hűségese feleségéhez:

—Kedves feleségem! Mondd meg nekem, mit tegyek most, hogy hazakerüljön a szőlő arról a távoli szőlőmről?

Jaj csak ne vettem volna ott szőlőt, mert most törhetem fejem, mi lesz velem, ha teheneim nem bírják a megrakott szekeret azokon a csúszós hegyeken hazahúzni! —siránkozott asszonyának.

—Hát erre már én is gondoltam! Mert akár merre hajtod is teheneidet, mindenfelé csak a csúszós hegyeken keresztül tudod megközelíteni azt az istenverte szőlőt. A tehének lábai meg nincsenek bevasalva, így aztán még lábuk is törhet!

—Mi lenne, ha elhívnám szekereztől a poroszlói katonacimborámat, Pelyvás Imrét? Van annak olyan két fájntos lova, hogy kétszer annyit rakhatunk szekérre, mint amennyit a teheneink bírnak hazahúzni! Meg aztán, a lovak biztosan be vannak vasalva. —mondta feleségének, aki helyeselte urának elgondolását, aki ezért nem késlekedett a meghívással, mivel közeledett a szüretelés napja, a sáros idő meg nem akart jobbra fordulni.

Így történt meg az, hogy a megbeszélte nap reggelén két fájntos lóval vontatott szekérral állt meg házuk előtt az egykori katonacimbora.

A szomszédok nem kis irigységgel nézték az érkező új szekeret háza előtt. Egyikük nem állhatta szó nélkül azt a szerencsét, ami most szomszédjukat érte:

—S. Imrének még ebben is szerencséje van, mert az ő szőlőtermése már egészen biztos, hogy nem marad a

hegyen!—jelentette ki a legirigyebb ember, aki mindenkitől sajnált mindent, ha az a valami jó volt.

A hallgatósága helyeslően morgott valamit, pedig nem érdemes semmi olyasmit irigyelni, aminek teljesülése még csak a jövőben történhet meg.

A gazda az erős lovak láttán is úgy látta helyesnek, ha teheneit járomba fogja, és elindul ő is szekérével a szőlőhegy felé.

Amikor kérdezték tőle, hogy mindezt miért teszi, ő így szólt a kérdezőkhöz:

—Teheneknek sem árt, ha megjárattják a lábukat! Legfeljebb csak fél terhet rakok a szekérré és azt már ők is, hazahúzzák!

A valóság nem volt más, mint az, mi szerint tehenei már bizonyították, ha lassan is, de még mindig felhúzták az utánuk akasztott szekeret a Métyi hegy előtti dombokon.

Ezen a reggelen hűvös őszi szelek suhogtatták már az erdő lombjait amellett a szekérút mellett, amely a szőlőhegyre vezetett, hol az érett, sárga fürtök vártak leszüretelésre. Az eső elállt ugyan, de az agyagos sár ott maradt a földutakon.

A falu házai között kanyargó földúton elől haladt a katonacimbora által hajtott lovas fogat, amelyre a szüretelők közül még négy személy is felkapaszkodott, a felrakott, nyitott fedelű hordók mellé. Úgy voltak vele, hogy elüldögélnek a szekér oldalán, mert majd állhatnak még lábukon az egésznapos szüretelés alatt.

Ezek nem voltak mások, mint Mari ángyi, Julis nene, Gábor sógor, no meg aztán Miklós bátyó, aki a kisüsti pálinka gyakori kóstolgatása miatt már kora reggel jó kedvében volt. Ezek után nem is lehet csodálkozni azon, ha a kedvenc szójárását gyakorta lehetett hallani, ami nem volt más, mint az a szó, hogy „szabályszerűen”.

Most a hajtó lovainak dicséretébe kezdett:

—*Szabályszerűen* szép lovai vannak magának, és úgy látom, könnyedén húzzák a szekeret a *szabályszerűen* sáros utcákon!

—Jól megabrakoltam őket, nehogy szégyent valljak a szomolyai szüretelők előtt! —mondta poroszloi P. Imre büszkén, akinek még a mája is hizni kezdett, a lovait magasztaló előbbi szavakra.

Ilyen kellemes társalgás mellett érték el a faluból kifelé vezető Malomló út elejét, amelynek elején kezdődik az a kapaszkodós út, amely felvisz a Vén hegyi kőkereszthez.

A *Deres* ló, mintha megtorpanna egy pillanatra, jobbra is nézett, meg aztán balra is. Csak az előtte emelkedésbe kanyarodó utat nem akarta meglátni. A *Sárga* nevű pej hasonlóképen cselekedett. Mintha nem akarnák elhinni, hogy ez az út az, amelyen a szekeret tovább kell húzniuk ahhoz, hogy a szőlőhegyre felérjenek.

A megtorpanásukat megállás követte, amit a hajtójuk döbbsen nézett, hiszen még csak most dicsérték meg lovait és máris megbokrosodtak, mert nem akaróznak nekik a kezdődő emelkedőnek nekimenni.

—Gyí te *Deres*, gyí te *Sárga*! —szólt a megbokrosodó lovakra és a kezében tartott gyeplő szárával finoman megpaskolta fényes szőrű hátukat.

Az ostort még hagyta békében a szekéroldalára felerősített tartójában, hiszen azt csak megszokásból hordta magával. Eddig nemigen kellett használnia, mindig szófogadóan hallgattak gazdájukra.

Ám hiába paskolta hátukat gyeplővel, a lovak nem akartak neki menni az előttük emelkedő útnak. Jobbra is-balra is ki akartak térni, annak ellenére, hogy az egyre jobban szégyenkező gazdájuk, már az ostort is

elővette, és azzal suhintgatott szépen ívelő, kövéren feszülő hátukra.

—Ne bántsa már őket jóember! Mindjárt leszállunk a szekérről, és könnyebben tudják húzni a hegynek felfelé!—mondta Gábor sógor, az egyik szüretelő, és máris jó példát mutatott a többi utasnak, akik szintén leszálltak a megtorpanó szekérről, mivel úgy gondolták, ők nehezedtek el éveik száma alatt annyira, hogy miattuk nem bírják a lovak húzni a szekeret.

—Gyí, te ! gyí, te lusta fajzatjai! Engem akartok szégyenben hagyni a szomolyai szüretelők előtt?— így kiáltott az alföldi ember lovaira, miközben ismét suhintgatni kezdte ostorával hátsó felüket.

A két ló, mint akik összebeszéltek, egyszerre fordultak ki a rúd mellől. Egyik jobbra, másik meg balra, de az előttük emelkedő dombnak semmiképpen sem óhajtottak nekimenni.

Ekkor már hajtójuk egyre jobban pirult szégyenében és közel állt ahhoz, hogy a hordóba állított karóval cserélje fel ostorát.

—Én amondó vagyok, hogy toljuk meg a szekeret, mert ezután sokkal könnyebben nekiindulnak az emelkedőnek!— szólt Gábor sógor és máris rátette kezét a lócsre, mire a többiek is hasonlóképpen cselekedtek.

Már rátolták a Deresre, meg aztán a Sárgára a szekeret, de azok mégsem voltak hajlandóak előbbre menni.

—Fogjuk ki a lovakat, és azok nélkül felhúzzuk a szekeret *szabályszerűen*, míg Imre cimbora meg vezeti utánunk a lovakat! —szólt bölcsen Miklós bátyó és az eddig szájában füstölgő csikket kiköpte, mert már úgymint égetni kezdte megsárgult szája szélét.

Ennyi kínlás után azon sem lehet csodálkozni, ha a gazda által hajtott tehenes fogat utolérte őket, hiába csak cammogva jöttek a lovas szekér után.

Már távolabbról láthatták, hogy a korábban szüretre induló társaik, húzzák-tolják a szekeret, míg az alföldi ember a lovait vezeti utánuk.

Amikor végre odaértek, láthatták, a szüretre induló társaik homloka verejtékezik az erőlködéstől.

—Miért nem a lovakkal húzatjátok ezen a dombon felfelé—kérdezte János koma, aki fölöttébb csóváltatta fejét e szokatlan látomás miatt.

—Mért, miért? Hát azért, mert ezek az *alföldi lovak nem akarnak a hegyre menni!* —válaszolta epésen Gábor sógor, akinek a verejtékező homlokáról sós ízű vízcseppek potyogtak a földre.

—Rontás van a lovakon, higgyétek el nekem! Azt ajánlom, szóljunk a papnak, hogy levegye róluk imáival. — mondta most Mari nene és imájába fogott abban a reményben, hogy az talán majd segít.

Voltak, akik követték az ima mormolásában, de voltak olyanok is, akik azt mondták, legjobb lesz, ha a lovas szekeret utána kötik a tehenes szekérnek, és azzal húzatják ki az emelkedőn.

A sok okoskodásnak mégiscsak az lett a vége, hogy az összes szüretelő tolt, húzta, vont a lovak nélküli, guruló alkotmányt kifelé a hegynek, egészen a Vénhegy kőkeresztjéig.

Amikor végre kiértek, némelyikük úgy fűjtatott, mint a falu kovácsának—Feri bátyónak—fűjtatója, amikor levegőt nyomat a kohójában égő tűzre.

—Higgyétek el, *szabályszerűen* kifulladtam, ha hisztek el, ha nem!—mondta lihegve Miklós bátyó, miközben megtörölte verejtékező homlokát kötényének sarkával.

Miután pótolták mindannyian a hiányzó levegőt, egyikük felkiáltott:

—Hát az alföldi ember hol van a lovaival?

Az bizony még ott volt most is, ahol hagyták, egészen a lejtő alján.

—Hű a teremtésit ennek a világnak, hát azok még mindig lent vannak! —mondta meglepetten Gábor sógor és máris javasolta, hogy tolják fel a kőkeresztig a csökönyös lovakat is.

Miután a szüretelő gyülekezet leballagott a lovakhoz, az alföldi ember nagy panaszát hallhatták, ami nem volt más, mint az, hogy még üresen sem akarnak lovai a hegynek nekiindulni.

Ha azt akarták, hogy a lovak is felkerüljenek az előbb már felvontatott szekérig, akkor nem volt mit tenniük, mint neki kezdeni a lovak feltolásának.

Azzal már mindenki tisztában volt, hogy ezek a lovak nem a *répáshutai* lovak, amelyek hatalmas terheket, minden csökönyösség nélkül, képesek a hegy tetejéig felhúzni.

Igen ám, de a Sárgának nem tetszett, hogy bárki a farára tegye kezét, ezért először egészen aprókat rúgott hátrafelé, majd egyre nagyobbodtak rúgásai, miután Miklós bátyót, úgy fenéken billentette patájával, hogy a tolással bajlódó, szüretelő gyülekezetből úgy ütötte ki, mintha soha nem is lett volna közöttük.

—Hű a kutyafáját ennek a cudar világnak, hát miféle ló vagy te, hogy *szabályszerűen* a hátsó fertályomba rúgtál?—vonta kérdőre Miklós bátyó a Sárgát és fájós fenekét sziszegve tapogatta. Majd lassan feltápáskodott a földről, de a ló csak huncutul nyerített neki egyet.

Tehetetlenül vakargatták fejüket, miután Mari nene szólalt meg?

—Nem veszélyeztethetjük testi épségünket egy rakoncátlan ló miatt, ezért azt ajánlom, mindkét ló előtt tartsunk egy zabbal teli abrakost, és azzal csalogassuk ki a kőkeresztig!

Erre a beszédre általános helyeslés volt a válasz, ami egy csendes morajlásban nyilvánult meg.

Miután ekképpen kicsalogatták a lovakat a kőkeresztig, vagyis egészen a lovakra váró szekérig, a legokosabbat mégis Laci bátyó mondta, aki ekképpen szólott a feleslegesen erőlködő társaihoz:

—Meg tudnátok-e mondani, minek bajlódunk a lovakkal, amikor még üresen sem képesek felhúzni szekerüket a dombra? Mi lesz akkor, ha a hordókat tele rakjuk a leszüretelt szőlővel?

Hiszen még a Méti hegy felé menetben előttünk van az emelkedők legtöbbször! Mert, ha most még csak a *Vénhegy* elején vagyunk, márpedig ott vagyunk, akkor a ugyancsak hosszú út van még előttünk.

A *Gyep* cseresznyése mellett elhaladva le kell mennünk a *Derékhegy* elejéig, majd onnan leereszkedni a *Vesszős* meredek lejtőjén. Mikor aztán leérünk a *Hátmegi* rétre, következik a legmeredekebb kapaszkodó, egészen a felső *Métyi hegy tetejéig*.

Mindezt az utat most még csak üres szekérrel kell megtenniük, de visszafelé már megrakottan. Márpedig ezek a lovak üresen sem mennek a hegyre, teherrel meg még úgysem.

En azt mondom, hogy legjobb az lesz, ha a katonacimbora bevontatja szekerét a faluba és beköti lovait a tehenek istállójába. Ő meg jön utánunk a szüretre és segít nekünk a szőlő szüretelésében.—fejezte be véleményét Laci bátyó.

—*Szabályszerűen* igaza van!—jelentette ki határozottan, Miklós bátyó most is, amit aztán mások is helyeseltek, mert a megbokrosodó lovak miatt már így is sok időt elfecséreltek a szüretelés idejéből. A nappalok meg egyre rövidebbek ebben az őszi időben, miután kevesebb idő jut a szüretelésre.

P. Imre, a poroszlói gazda, iszonyúan pirult szégyenében, de nem volt mit tennie, mert az alföldi, lapos utakhoz hozzászokott lovai valóban nem mennek a hegyre.

Laci bátyó ottmaradt az alföldi emberrel, hogy kivezesse őt a Métyi hegyre, hiszen a szőlő felé vezető utat nem ismerhette.

Amikor gyalogosan kiértek, tapasztalta, hogy nemcsak az alföldi lónak nem jó a hegyre menni, hanem az alföldi embernek sem.

Miután mégiscsak végeztek a szüreteléssel, S. Imre, a gazda, a *Lánytó* felé irányította terméssel megrakott tehenes szekkerét, és így az Eger felől kanyarodó földúton haladva, a *Vásáros* hegyen ereszkedhetett be a faluba, kevesebb emelkedővel, mint a *Vesszősnek*.

Irigyei most meg voltak nyugodva, mert S. Imrét mégsem érte szerencse, amiben még az alföldi ember érkezésekor annyira hittek.

Szomolyán pedig ismét született egy közmondás: *Az alföldi ember sem megy a hegyre, nemcsak az alföldi ló.*

A későbbiekben szívesen használták ezt a mondást akkor, ha az Alföldről hozott párt magának a szomolyai házasulandó legény, vagy férjhez menendő leányzó, akinek kezdetben szokatlan volt a hegyre járás.

Ilyenkor szívesen használták a P. Imre lovainál tapasztaltakat, és sunyi módon megjegyezték:

„Az alföldi ló nem megy a hegyre!”

Ám mégsem lett teljesen igazuk. Voltak közülük olyanok, akik nehezen szokták meg a meredek dombokat, de miután megszokták, jobban mentek a hegyre, mint némelyik született szomolyai ember.

Szalóki János tragédiája.

Az első világháború csak tetézte azt a nyomort, amely már eddig is jelen volt az országban, így Szalóki János falujában is.

A földnélküli emberek más földjén voltak kénytelenek munkát vállalni, napkeltétől-napnyugtáig tartó munkaidővel, hogy a nélkülöző családjaiknak, a mindennapi szűkös eleséget biztosítani tudják.

Sokan vándoroltak ki Amerikába, az ígéretföldjére, hogy ezen a lehetetlen állapoton valamiképpen változtassanak. A kivándorlók többsége nem akart véglegesen külföldön maradni.

A katonaköteles férfiak többsége a kivándorlással akart megszabadulni a többéves katonai szolgálattól.

A kivándorlás fő haszonélvezői a hajóstársaságok voltak. Korabeli sajtóhíradások szerint a tömeges méretű kivándorlás nagy hasznot hozó üzletággá fejlesztette a tengeri hajószállítást.

A hajóstársaságok által foglalkoztatott ügynökök szinte valamennyi vármegyében csábító ígéretekkel, mesés meggazdagodási lehetőséggel, ingyenes utazással, munkalehetőséggel toborozták kivándorlásra a lakosságot.

A nagy utazás több mint két hétig tartott. Az egyszerű parasztembereket, akik korábban falujuk határát sem lépték túl, nagyon megviselte a tenger és a hajó zsúfoltsága. Sokan betegek lettek az utazás alatt.

A hatalmas méretű hajók többsége a New York melletti sziget, *Ellis Island* partjainál kötött ki.

A hajóról egy bárka vitte a bevándorlókat vizsgálatra. Kiszállás után végiglökdösték őket egy nagy

fahangáron, ahol a különböző nemzetiségű csoportok teljesen összekeveredtek.

A *Barge Office* vizsgálóhelyen minden bevándorlót megvizsgáltak az amerikai hatóságok. Az orvos a betegek többségét bevándorlók kórházába küldte, a munkára alkalmatlanokat és a prostituáltakat, visszatoloncoltatta a hajóra.

A magyarországi bevándorlók többségét a bevándorlási hatóságok munkára alkalmasnak ítélték, mindössze a fél százalékuktól tagadták meg az amerikai letelepedési engedély megadását. A kivándoroltak negyede mégis hazatért Magyarországra.

Az egykorú jelentések szerint sokan annyit kerestek néhány év alatt Amerikában, hogy itthon 20-30 hold földet tudtak vásárolni.

Viszont másoknak nem hozott szerencsét Amerika. Sokuknak nem sikerült anyagi eredményeket elérni. Több ezren testben, lélekben megtörve és tönkretéve, tértek vissza hazájukba, ahol az első világháború várta őket.

A békeidőben mintegy 450 ezer fős, a háborús évek alatt 4-5 millió főt számláló közös osztrák-magyar hadsereg hadosztályai 1914 őszén, két fronton, Szerbiában és Galíciában állóháborúra kényszerültek a beígért gyors siker helyett. Az oroszokkal szemben 1915 tavaszáig jóformán csak veszteségeket könyvelhettek el.

A hadviselő felek már az első hónapokban rendkívül súlyos veszteségeket szenvedtek, a galíciai osztrák-magyar hadsereg például az 1914-es év kárpáti harcaiban mintegy 800 ezer főt veszített.

Itt fejezte be nyomorúságos, földi életét az Amerikából korábban visszatérő Szalóki János, aki hazatérése után hamarosan az első világháborúba kapott behívóparancsot.

Úgy kezdődött az ő élete is, mint a többi, hasonlóan szegény falusi fiatalé, azokban az időkben. Még a háború előtt vette feleségül egy szintén Szalóki családból származó Teréz lányt, aki éppen olyan szegény volt, mint ő. Amikor egybekeltek, valamilyen lakhatási megoldást kellett találniuk, mert egyikük szüleinél sem volt hely számukra.

A Nagyvölgy tető lábánál—a Prittyó utcában—sikerült venniük egy lejtős házhelyet, ahol a *tufás domb* oldalában, a pincék mellett, két kezükkel kezdtek neki a házfalak kifaragásához. A falakat egészben faragták ki feleségével a dombnak tufás oldalából. Egyrészt azért, hogy erősebb legyen, másrészt azért, hogy a falrakással járó költségeket elkerüljék.

Amikor végre kifaragták kicsinyke házuknak falait, egy tetőt eszkábáltak rá, majd náddal és zsuppal takarták a beázás ellen. Miután legvégül be is meszelték, beköltöztek falai közé, hogy önállóan kezdjék el fiatal életüket.

Későbbiek során aztán kemencét, pincét és különböző ólakat faragtak ki a kislakásuk mellett magasodó tufafalból, hogy majd a gyarapodó jószágaiknak is legyen szállásuk.

A folyton nedves lakás már biztosította számukra a szegényes otthont, amelynek falai közé hamarosan új lakók érkeztek. Megszületett az első leányuk Róza, akit 1913 tavaszán követett Matild nevű lányuk is.

Ha eddig nehéz volt életük, ezután még nehezebb lett. A mindennapi életüket egyre jobban nehezítette a munkalehetőségnek hiánya, amelynek legfőbb okozója a földnélküliség és persze a világháború közeledése.

Kevés napszámos munka akadt a gazdagabbak földjein, amelynek bére nem igazán tette könnyebbé a nélkülözéssel teli életüket.

Ilyen körülmények között érkeztek faluba a hajóstársaságok toborzói, akik nagy reményekkel kecsegtették a kivándorlásra váró szegény embereket.

—Hallod-e, kedves feleségem, azt mondom én neked, meg kellene próbálnom ezt a kivándorlást, mert itthon mindig csak a más földjén dolgozhatunk, ha egyáltalán jut elegendő munka még ottan is.—mondta Sz. János feleségének, akinek máris valami ismeretlen félelem lopódzott szívébe, párjának ijesztő szavai után.

Ez a félelem egy cseppet sem volt alaptalan. A hatalmas óceán, amely a két szárazföldet, Amerikát és Európát elválasztotta, nagyon sok családot szakított már el egymástól, örök időkre.

Mindig félelemmel szívében hallgatta a mások kivándorlásáról szóló híreket, és most férje szájából kell hallania e szörnyű szavakat.

A hallottaktól megrémült arccal fordult párja felé és kutató tekintetével vizsgálta, vajon szavai komoly elhatározást tükröznek-e, vagy csak őt akarja bosszantani, netalán próbára tenni. Párjának tekintete és szavai azonban nagyon is őszintén szóltak.

—Ugyan már édes uram, hát itt hagynád ezt a két csepp gyereket, velem együtt? Ki tudja, hány esztendő multával jöhetnél haza, ha egyáltalán túl élnéd azt a nagy és hosszú utazást, ami várna rád!—szólt hozzá kétségbeesetten asszonya.

Szalóki János már előre félt ezektől a percektől. Félt, hogy felesége miképpen reagál elképzelésére, arra, miszerint itt akarja hagyni őket egy pár évre.

Pedig nem azért tenné, hogy neki jobb legyen, hanem családjának szeretné biztosítani a mindennapi kenyeret, az Amerikában keresett dollárjaival.

Hiszen halott ő már arról, miután a szomszéd faluból korábban kivándorolt valaki, annyi dollárral tért vissza négy-öt esztendőnek multával, hogy sok hold földet tudott vásárolni falujának határában.

Ez az ember ezután csak a saját földjén dolgozott, ha dolgozott egyáltalán, mert harmincholdnyi földdel, már megtehetette azt is, hogy napszámosaival dolgoztatott.

Amikor erre gondolt, máris képes lett volna nekiindulni annak az ismeretlen nagy országnak, amelynek Amerika a neve.

Ha más ekkora szerencsével járt, miért ne lehetne neki is ekkora szerencséje? —gondolta ezt már többször is magában, de mindeddig nem beszélt róla.

Titokban tartotta gondolatait, ám egyre jobban reménykedett, miszerint még őt is érheti ekkora szerencse.

Most, egyik kezével asszonyának arcát kezdte el simogatni, míg a másik kezét annak vállára téve, próbálta azt a reményt átadni, amiben ő már hosszabb ideje bizakodott. Egyetlen kiutat látott csak a szegénységből, a kivándorlást, amióta csak hallott róla.

—Hidd el, nekem se könnyű még beszélni sem róla! Más kiutat azonban nem látok. Életünk végéig dolgozhatunk más földjén, és mégis koldusok maradunk, ha én most itthon maradok.

Ha a szomszéd falusi ember és családja, kibírta az ötévnyi távollétet, akkor nekünk is ki kell bírunk. Most aztán gazdag ember lett belőle azzal a harmincholdnyi földdel, amit a hazahozott dollárjaiért vásárolhatott! — próbálta vigasztalni a kétségbeesett asszonyát, azonban annak továbbra is ugyanaz a rémület ült ki arcára, ami az amerikai kivándorlás első hallására látszott. Pedig tudta jól, párjának igaza van, mert a szegénységük úgy tapadt rájuk, mint a földi bojtorján ragacsos magva az őszi beérést követően.

A továbbiakban nem is akartak és nem is beszéltek erről. Ám hamarosan megjelentek a hajóstársaságok emberei toborzás céljából a faluban is. Járták már Borsod vármegye lakott területeit és ennek híre mindenhol megelőzte érkezésüket.

Miután megérkeztek, nem sokat kellett győzködniük Sz. Jánost, aki aláírta azt a szerződést, amelyben az eddig nehezen összekuporgatott pénze ellenében, a hajóstársaság átviszi őt az óceánon túlra, Amerikába, az *ígéretföldjére*.

Április első hetében járt az idő az 1914-es évnek tavaszán. Háborús szelek fújtak már ekkor a nagyvilágban, melyek félelemmel és borzongással töltötték be az emberi lelkeket. A Természet számára mindez nem sokat jelentett, mert most is kellemesen sütött a Nap, minek hatására rügyek pattantak a fák ágain, ugyanúgy, mint emberemlékezet óta minden tavaszon.

E napokon a fehérbe öltözött *Gyürtető* cseresznyefáinak illata terjengett a völgyben fekvő falujának házai között, hogy ezzel is nehezebbé tegye elszakadását szeretett otthonától, családjától.

Amikor bepakolta szegényes útravalóját egy öblösebb búzászsákba, egy madzaggal bekötötte nyílását, majd egy használt lapos kötéllel hátizsákká varázsolta és hátára vette. Sok-sok csókkal elkészönt családjától, rokonaitól, szomszédjaitól, hogy a szerencséjében reménykedve, nekivágjon az ismeretlen nagyvilágnak.

Feleségének és nagyobbik lányának, Terikének, keserves sírását még messzebről is halhatta, amint mezítlábas lépteivel csendben méregette azt a sóderral behintett utat, amelyen gyalogosan eléri a mezőkövesdi vasútállomást.

Az édesanya karján ülő kisebbik lány nem is sejthette, mi történik körötte, hiszen alig múlt egyéves.

Útközben néhányszor visszatekintett még elhagyott falujának irányába, amelyből már csak a templom tornya látszott még ideig, majd azt is eltakarták a falut ölelő, cseresznyevirágtól fehérülő dombok ormai.

Végig az úton könnyes volt mind a két szeme, mintha most engedne szabad folyást az eddig visszatartott könnyeinek, amelyet szerettei előtt igyekezett visszafogni. Volt nekik e nélkül is elég bánatuk, ha az ő könnyeit nem is láthatták.

*

A vasútállomáshoz közeledve már messziről hallotta a gőzmozdony fűjtatását, amelynek biztonsági szelepe, olykor éles hangon engedte ki kazánjából a felesleges gőzt.

Amikor végre odaért, nyüzsgő emberáradat, jövőbeni sorstársai, tolongtak a peronon, akiknek ugyanaz a reménykedés adta az erőt a kivándorláshoz, amely neki: *saját kis vagyunkájuk gyarapítása, mely függetlenségüknek legbiztosabb záloga lehet a jövőben.*

—Honnan indultá édes öcsém?—szólított meg egy hozzá hasonlóan öltözött, fiatalabbnak tűnő emberkét, akinek szintén, olyan zsákba volt berakva az a kis vagyunkája, ami elkíséri őt majd a tengerentúli útra.

—Bogácsrú gyöttem! Hát te honnan indultá szerencsét próbálni, ha szabad kérdeznem?

—Én meg Szomolyárú, ami igencsak közel esik hozzátok. Sz. János a becsületes nevem, de Janinak szólítanak otthon a falumban.

—Engemet meg H. Istvánnak írnak, de Pistának szólítanak otthon.

Ismerek én több szomolyai embert is, mint például B. Lacit, akinek felénk, a Csáj erdő mellett, a Gyűrön van cseresznyése. Ismered-e őt?

—Mán hogyan ismerném Pista cimbora, amikor én is dolgoztam mán abban a gyümölcsösben!— jelentette ki a szomolyai kivándorló, akinek szintén olyan jólesett egy közös ismerős, mint a bogácsi kivándorlónak.

Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen egyikén sem voltak még messze a falujuktól. Legfeljebb csak a közeli falvakba, városokba, vagy a berki malomba {*Eger patakjának völgyén*}, ahová a búzajukat vitették el öröltetni időnként.

Az a hely mindössze egynapi járásra van csak falujuktól, míg ez a hely, ahová most menni készülnek, túl van az Atlanti óceánon, amelynek vizén még az óceánjáró gőzös is csak több héten keresztül képes áthajózni.

Tudták ők ezt mind a ketten, de bármennyire távol esik is falujuktól, oda el kell menniük, hogy a nem titkolt reményeiknek lehetőséget adjanak a megvalósulásra.

Úgy döntöttek, hogy a későbbiek során megpróbálnak együtt maradni, ameddig csak lehetséges. Azt azonban, hogy kit hová helyeznek el dolgozni, most még nem lehetett tudni.

Miután ennyit sikerült beszélgetniük, egy toborzó hangját hallhatták, aki felállt a vasúti sínek melletti rakodónak tetejére és a nagyszámú várakozók felé harsány hangon kiáltotta:

—*Emberek, aki a nevét hallja, fogja csomagját és a vagonokhoz támasztott létrán, lépkedjen fel a vagon belsejébe!*

Senkinek a nevét nem olvasom kétszer, ezért kérem, legyenek csendben és figyeljenek! Aki a zaj miatt nem hallja nevét, az itthon marad!—jelentette ki a hajóstársaság toborzója, olyan hangnemben, amiből mindenki érthette, hogy szavát betartja.

A több száz ember feszült csendben hallgatta a nevek felsorolását. Csak a gőzmozdony biztonsági szelepének időnkénti lefűvése süvített olykor, vagy egy-egy köhintés hallatszott néha, ami a sápadtabb várakozóknak beteg tüdejéből sipítóan és visszatartarthatatlanul felszínre tört.

Szerencséjüknek tudhatták be, hogy a felolvasás eredményeképpen mindkettőjüket egy vasúti vagonba helyezték el, ami azt jelentette, hogy Fiume kikötőjéig egy helyen utaznak. Sőt, még továbbra is, egészen Amerikáig, hiszen a gőzhajó, amely átviszi őket az Óceánon, ebben a kikötőben várt minden kivándorlóra.

Ha a mezőkövesdi vasútállomáson sok ember tolongott sorsára várva, Fiume kikötőjében még többen zajongtak, tolongtak várva arra, hogy az itt látható hatalmas hajóknak óriási gyomra elnyelje a kivándorlók sokaságát és csak az *ígéretföldjén*, tegye őket szárazföldre.

Az otthoni tájakon, olykor még az áprilisi hideg szél is süvített a fehér virágba öltözött cseresznyések között, ha az északi széljárás hidegebb levegőt hozott a Bükk hegység ég felé törő ormainak irányából. E tengerparti tájon azonban már szikrázóan süttött a tavaszi napsugár, amelynek ereje melegebbet varázsolt a hajó kikötő környékére, mint otthon pár nappal előbb még otthagytott.

Az Adria tenger partján élő lombhullató fák már zöld színben pompáztak, de közöttük sok pálmafa ágát is lengette az enyhe tavaszi szél, hiszen e tájon már nem ismeretlenek, mert nincsenek olyan fagyok, amelyek létezésüket veszélyeztetnék.

Az utasra váró hajók egyike várta Sz. János szomolyai lakost is, hogy a nem titkolt álmélkodása után, elfoglalja helyét a hajónak fedélzetén.

A tátott szájjal történő álmélkodásán nem is lehet csodálkozni, hiszen soha életében nem láthatott ő még ekkora hajót, amelyeknek mérete többszörösen felül múlta faluja templomának nagyságát.

Hatalmas kéményeik okádták magukból a fekete füstöt, amikor a hajófűtők szénnel megpakolták a kazánok égőterét. A nagyobb hajóknak több kazánja is lehetett, azért láthatott némely hajón még három hatalmas kéményt is.

A toborzóirodák emberei irányították őket az utasokra váró hajók felé és a szerencsájüknek köszönhetően, most még ismét együtt maradhattak, mert egy hajó fedélzetére irányították a két szomszéd falusi kivándorlót.

Több óráig tartó beszállás után az élesen szóló hajókürt jelezte, elindul a hajó. Elindul, hogy a reményekkel teli utasaival egy remélhetőleg jobb világban kössön ki.

Sz. János, aki eddig még soha nem látott ekkora nagy vizet, elmélyült érdeklődéssel figyelte a hullámzó tengert, amely ilyen nagy hajót is képes hátán cipelni.

A parttól távolodó hajóról egyre kisebbnek látszottak a kikötő épületei, amelyeket rövididő múltán elnyelt a végeláthatatlan tengernek ködös, párás levegője.

Ahogy távolodtak a szárazföldtől, úgy vált egyre kedvetlenebbé. Részben azért, mert tudatosult benne a megállíthatatlan távolodás hazájától, falujától,

szeretteitől, másrészt azért, mert a hullámzó tengeren való utazás miatt furcsán érezte magát, főleg pedig a gyomrát.

Az utóbbi érzéssel nem volt egedül, mert utastársai is hasonlóan rosszul érezték magukat. Azok, akik már hajóztak, tudták e rosszullet tengeri betegség miatt van, amelyen az először tengeren utazók közül legtöbben átesnek.

Akkor lettek csak igazán betegebbek, amikor a Gibraltári szoroson áthajózva, kifutottak a Földközi tenger védettebb vizéről, a nyílt óceánra.

Az Atlanti óceánnak vihar korbácsolta hullámai játékszerként dobálták a hatalmas hajót, amelynek fedélzetén még azok a kivándorlók is rosszul érezték magukat, akiket erősebb szervezettel áldott meg Teremtőjük.

Az óceán vizében soha nem látott nagyságú halak szelték sebesen a tajtékos vizet, nem törődve a vihar korbácsolta hatalmas hullámokkal.

—Hej Pista barátom, a fene enné meg ezt a hajót!—mondta a szenvedéstől megfakult arccal Sz. János annak a H. Istvánnak, akinek arca szintén olyan savanyúnak tűnt elindulás óta, mintha egyfolytában savanyú uborkát szopogatna. Pedig nem szopogatott ő semmilyen uborkát, mintahogyan az utastársai sem. Csak a dülöngő hajó háborította fel üres gyomrukát, amely már napok óta nem kívánt ételmet.

Az óceán hullámai sokszor voltak olyan magasak, hogy az otthonhagyott házuk tetején átcsaptak volna, ha valami kegyetlen csoda folytán most itt lennének. Szerencsére azok helyükön maradtak, mert nem nőttek úgy gazdájuk hátára, mint a csúszó-mászó csigabigának.

Ez a keserves állapot napokig keserítette meg életüket, majd lassacskán kezdték magukat jobban

érezni, de ekkor már közeledtek Amerika partjaihoz, hiszen egyre több halászhajó mellett haladtak el és a hajóra madarak szálltak egy kis pihenőre. Ez csalhatatlanul a közelgő szárazföldet jelezte. A fedélzeten halászhálóval bajlódó emberek tevékenykedtek és némely hálóban a kifogott halak, reménytelenül ugrándoztak sorsukra várva.

Két hét is eltelt már amióta Fiuméből kihajóztak a nyílt tengerre. Lassacskán kirajzolódtak a számukra eddig ismeretlen kontinens körvonalai, majd órák elteltével már annak házai látszóttak.

A kivándorlók tolongtak a hajó korlátainál, hogy mielőbb megpillanthassák Amerika földjét, amely számukra talán a szerencsét jelentheti.

*

Az óceánjáró hajó *New York* melletti *Ellis Island* szigetén kötött ki. A hajóról kisebb bárkák szállították őket a szigeten található a *Barge Office* vizsgálohelyre, ahol különböző fahangárokon lökdösték át őket, hogy alapos vizsgálatokkal megállapítsák, hogy kik azok, akik maradhatnak és kik azok, akiket visszairányítanak Európába. Amerikának csak erős, egészséges emberekre volt szüksége.

Az embertelen fogadtatás és bánásmód máris sokukat kiábrándított a nagy reményekkel táplált Amerikából. Mégis boldogabbnak érezhette magát, aki maradhatott, mint visszamenni hazájába, ahol csak az otthagytott nyomor várt rá.

E helyen, a hatalmas tolongásban, lökdösődésben, végleg elveszítette egymást a két szomszéd falusi ember, és soha többé nem is találkoztak életükben.

Sz. János, aki soha nem volt még messzebb falujától, szomorúan tapasztalta, hogy már olyan embert sem ismer a sok tolongó ember között, akivel legalább egy közös ismerősük lenne.

Eddig is elviselhetetlen fájdalmat érzett otthonhagyott szerettei iránt, de ezután már olyan ember sem akad, akinek kiöntse lelkét az emiatti bánatában.

Sok ideje nem maradt ezen gondolkodnia, mert a különböző vizsgálatokon átesve, őt nem irányították vissza Európa felé. Az óceánjárónál jóval kisebb hajóra szállhatott, hogy a *Hudson* folyón észak felé hajózva, beljebb vigyék társaival együtt az amerikai kontinensbe.

Nem voltak már magas hullámok a hajó körül, hiszen a háborgó óceánt maguk mögött tudhatták.

A hajó napokig vitte őket a *Hudson* folyó festőien szép völgyében, ahová odalátszottak távolból az *Appalache* hegység égbeszökő hegyvonulatai. Ám ő ezt a szépséget nemigen értékelte, mert minden pillanatban az elhagyott hazája utáni vágy kínozza. Gondolatai is az otthonhagyott táj és családja körül kavaroztak, mert háborgó lelke nem tudott megnyugodni:

„—Azóta már érik cseresznye és én, olyan messze kerültem falumtól, hogy talán soha nem láthatom viszont!”—suttogta magában, ám a következő pillanatban a józanész kerekedett felül benne:

„—Érik, érik, de kinek a cseresznyéje!? Hiszen nekem nincsen egyetlen fám sem, és nincsen egy talpalatnyi földem sem, ahová akár egyetlen facsemetét is ültethetnék!”

Amikor ezt így átgondolta, kissé csillapodott hazavágyó lelke. Tudta jól, a kivándorlást azért

választotta, hogy Amerika földjén keresett dollárjaiért egyszer még neki is lehessen falujának határában néhány hold földesckéje.

A *Hudson* folyó folyásával szemben haladva már elhajóztak *Jersey city* mellett, de a hajó úgy látszott még mindig nem szándékozik kikötni. A kis gőzhajó kéménye okádta magából a füstöt, hiszen nem volt könnyű a folyónak sebes folyásával szemben hajózni.

Lassan, de kitartóan haladtak felfelé, a *Szent Lőrinc* folyó irányába még egy ideig, majd a kishajó a partot vette célba és kikötött egy nagy farm mellett.

E helyen tíz embert tettek partra. Köztük Szalóki János szomolyai lakost. Itt tudatták vele, számára ez a hely lesz Amerika, az ígértföldje, ahol megkeresheti dollárjait az otthoni földvásárlásra, amennyiben dollárjaival zsebében haza kerülhet még egyszer az életben.

Késő este volt, amikor végre álomra hajthatták fejüket a deszkából összetákolt pajtában, amely nem esett messze az állatok istállótól.

Másnap hajnalban úgy kelt fekhelyéről, ahogyan ezt otthon évek óta mindennap megtette. Nagyon keveset aludt, ha egyáltalán aludt is valamennyit, mert a rémséges álmai miatt sokszor az volt az érzése, hogy egyfolytában ébren van.

Ezek az álmok folytonos lelkiismeret furdalásait tükrözték, amelyek az otthonhagyott családja miatt nem hagyták békén. Amióta eljött otthonról gyakran gondolta, jobb lett volna feleségére hallgatni, aki nem akarta ezt a kivándorlást, inkább elfogadta az otthoni szegénységet. Már elkésett okoskodásával, ezért nem volt mit tennie, mint törekedni arra, minél több dollárt tudjon keresni.

Nem is volt idő további töprengésre, mert egy főnöknek kinéző ember, tört magyarsággal, szólt az este

ékező új munkaerőkhöz, olyan hangnemben, ahogyan az újakkal szemben ez itt már régóta szokássá vált:

„—A jövőben ezen a farmon lesz a munkahelyük! Itt minden munkát kötelesek elvégezni, amit kiadunk számukra! Amennyiben kifogás merül fel munkájuk ellen, úgy a legkisebb vétség is elég ahhoz, hogy bárkit elküldjünk. Akkor aztán saját költségükön mehetnek vissza Európába!”—mondta gőgösen és még egy ideig sorolta mondanivalóját, aznapi munkáját ismertette mindenkivel, majd eltávozott.

Így ment ez nap-nap után. Három hónap is eltelt már, amikor Sz. János tollat foghatott kezébe, hogy otthonyagott szeretteinek végre hírt adjon magáról. Hírt adjon arról, miképpen megy sora és megírja címét, ahová várja az otthoniak levelét.

*

A faluban olyanokat is érdekelt a kivándorló ember sorsa, akiknek ő nem volt rokona. Hiszen mindenki szerette volna tudni, hogy érdemese olyan messzire elvándorolni, vagy a szegény ember még Amerika földjén is csak szegény maradhat.

Mindezek után nem lehet azon sem csodálkozni, ha nemcsak a családja várta első levelét, hanem mindenki, aki ismerte őt.

A levél majdnem négy hónappal a kivándorlása után megérkezett:

„Kedves kislányaim, kedves feleségem!

Tudatom, veletek, megérkeztem Amerika földjére. Nagyon hosszú tengeri út után érkeztem meg, amelyen a

tengeribetegség kísé aláásta egészségemet, de most már jól vagyok.

Sokan közülünk úgy megbetegedtek a hetekig tartó tengeri úton, hogy még a mai napig sem heverték ki teljesen a hatalmas hullámok miatti betegségét.

Tizedmagammal kerültem egy mezőgazdasági területre, amit itt farznak neveznek. Mindenféle munkát végzünk a végeláthatatlan határban, amely a Hudson folyó völgyében, Jersey city városától talán nincsen messzebb százötven kilométernél.

A földeknek nem látszik szélét sem, olyan hatalmas területen nyúlnak el, egészen a látóhatár széléig, ahol távolban hatalmas hegylánc húzódik észak-déli irányban. Nehéz erről a távolságról ismertetnem azokat, akik egész életükben, olyan helyen éltek, ahol a Gyűrűtető és a Nagyvölgy tető kis távolságra engedi csak a kilátást.

Nagyon sokat dolgozok társaimmal kora reggeltől késő estig, hiszen a földek művelése mellett, nagyon sok állat ellátásáról kell gondoskodnunk.

Itten bizony nem százasaival számolják az állatok számát, hanem ezresével, tízezresével. Mindebből láthatjátok, hogy milyen sok munkája akad itt a munkát végző embernek. Minden este fáradtan fekszek le, és a hajnalig tartó rövid éjszakában alig tudom magamat kipihenni.

Nem könnyű itt a magunkfajta ember élete. Csak a remény az, ami ad annyi erőt, hogy naponta kibírjam az embert próbáló nehéz munkát. Ez a remény nem más, mint az, hogy egyszer majd sok dollárt vihetek haza, és otthon annyi földet vásárolhatok érte, amennyi a kis családom megélhetéséhez elegendő lesz.

Nem írok többet, mert én is fáradtnak érzem magamat, mint a többi sorstársam és aludni akarok, mert a hajnal már közelben jár.

Kedves feleségem, arra kérlek, írd a sorsotokról, írd a gyerekekről és írd arról, hogy mi újság otthon a falumban. Van e mit ennetek, betegek e lányaim, lesz e tüzelők a közlő hideg télre. Azt mondják az új hazámnak ezen a részén, ahol én most élek, nincsenek olyan hidegek, mint a mi országunkban.

Írd mindenről, mert engemet minden érdekel.

A borítékon található címet pontosan másold át a leveledre, nehogy eltévedjen a nagyvilágban.

Csókol benneteket szerető urad, János.

Szalóki Teréz, a feleség, könnyes szemmel olvasta fel a messziről jött levelet családjának, férje nővéreinek, szomszédoknak, barátoknak és mindazoknak, akiket érdekelt a kivándorló Szalóki János sorsa a messzi Amerikában.

A hallgatóság sorai között voltak olyanok, akik máris kijelentették, ők semmilyen gazdagodás reményében nem mennének olyan távolra családjuktól.

Az itthon maradt családnyának e nélkül is fájt urának négyhónapos távolléte, e szavakat olvasva még inkább úrrá lett rajta a szomorúság annyira, hogy tollat fogott és levelében hívta haza a messzire elkerült párját.

Ebben a levélben aztán mindent megírt. Megírta, hogy még akkor is kevés volt az élelmük, amikor ketten dolgoztak családjukra, most pedig egyedül képtelen fenntartani, ellátni őket.

A közlő télnek úgy mennek neki, hogy tüzelőjük is alig akad. Ha nagy tél lesz, akkor bizony nehéz lesz a tavaszig kivárni a jó időt.

Hiányzik mindenkinek és a nagyobbik lánya, gyakran sírdogál miatta és talán már a kisebbnek is hiányzik, csak ő még ezt nem tudja elmondani. Nincsen a gyerekeknek semmilyen melegebb lábbeli, csak az a tehénbőrből varrt bocskor, amelyet még ő varrt nekik,

amikor itthon volt. Azonban ilyen lábbeliben még eddig senki sem tudott kitelelni.

Amikor megírt mindent, kiöntve lelkét, egy borítékra átmásolta az urától érkező levélről a címet és a postára feladva, elindult levele Amerikába.

Az kétségtelen, hogy Szalóki Teréz a teljes igazságot írta meg levelében. Ha a rokonság, ismerősök nem állnak a család mellé, akkor bizony még nehezebb lett volna sorsuk. Ott segítették őket, ahol csak tudták, de mindez nem pótolta a távolélő családfőt.

Levelétől nem várt mást, mint azt, hogy kézbesítése után, párja induljon neki a visszaútnak, még akkor is, ha soha nem lesz egy talpalatnyi földjük sem, és továbbra is szegények maradnak.

*

Amikor a kivándorló egy hónap elmúltával megkapta felesége levelét, olyan búskomorság vett erőt rajta, hogy képtelen volt a rábizott munkát úgy elvégezni, ahogyan azt elvárták tőle.

Ha eddig emésztette a honvágy, ezután még inkább így történt. Az érkező levél óta már eltelt háromhónapnyi idő, amikor főnöke előtt levett kalapjával állt meg és remegő hangon mondta:

—Mister Patterson! Kérem, hallgassa meg kérésemet.

—No, mi baj van János?—nézett értetlenül az előtte remegve álló kivándorlóra, akinek még soha nem volt semmilyen kérése. Munkáját mindig csendben elvégezte, és most mégis egy kérésével toporog kinosan előtte.

—Mister! Nekem haza kell mennem Európába! Családom nagyon vágyik utánam, mintahogyan nekem is nagyon hiányoznak.

—De jóember! Vágyik itt haza valamennyi kivándorló, aki magával együtt jött! Mégsem akarnak hazamenni. Nem is lenne értelme, hiszen akkor nem keresnének semmit. Márpedig minden kivándorlónak az a legfőbb célja, hogy az itt keresett dollárjaival térhessen vissza hazájába.

Ez alatt a szűk egy év alatt csak éppen annyit keresett, ami a visszaút hajójegyére elegendő. Ezek után ugyan olyan szegény marad, mint a kivándorlása előtt!— hívta fel figyelmét várható anyagi helyzetére mister Patterson.

Azaz ember, akit kemény, kegyetlen embernek ismert mindenki és most mégis úgy tűnt, mintha őszintén sajnálná azt az emberkét, aki előtte toporog. Sajnálná azt, akinek az egyévnyi munkájából nem marad semmije, és ugyan olyan szegényen érkezik vissza Európába, ahogyan azt korábban elhagyta.

Csak a hajóstársaságok lesznek a jegyárával gazdagabbak, hiszen azoknak akár üresen is vissza kell hajózni Európába, hogy újabb kivándorlókat, új reményekkel, Amerikába, az *ígéretföldjére* szállítsák.

—Szegény maradok, de a családommal leszek!— jelentette ki ismételten Sz. János, ami ellen nem használtak a főnök előbbi, okító szavai sem.

*

Az óceán hatalmas hullámai most is dobálták az óriási gőzhajót, amelynek fedélzetén az Amerikát megjárta és mégis szegényen hazafelé tartó Sz. János figyelte a

vihar korbácsolta hullámokat, hiszen ilyet már soha az életében nem láthat többé. De nem is sajnálta.

Nem láthat, mert számára nem létezik többé Amerika. Bármilyen szegénység vár rá hazájában, de családjával marad és ez számára mindennél fontosabb. De nemcsak neki fontos ez az együttlét, hanem családjának is, hiszen felesége leveléből ezt egyértelműen olvashatta.

Hihetetlenül hosszúnak tűnt számára az a két hét, aminek el kellett telnie ahhoz, hogy az óceánjáró hajó Fiumében kikössön.

Akkor is tavasz volt, amikor egy évvel előbb még befelé indult csomagjával a hajó fedélzetére. A frissen zöldellő, lombhullató fák ágait zsenge levelek borították, melyek között most is az enyhe tavaszi szél nyargalászott.

Azonban most sokkal kellemesebbnek tűnt mindez, hiszen a kivándorló hazafelé tartott és nem a távoli Amerika földjére. Jól érezte magát, mintha dollárokkal lennének telve zsebei, ám abban éppen csak annyi lapult, hogy a Fiuméből hazafelé induló gőzmozdony vontatta vonaton, helyet foglalhasson.

Két nap elteltével kiszállt a mezőkövesdi állomáson és mivel nem várt rá senki, gyalog indult neki a falujába vezető tiz kilométeres útnak.

Nem vártak rá, mert nem tudhatták, mikor érkezik. Sok értelmese nem is lett volna, hiszen ugyanaz zsák volt hátára felkötve, amellyel, egy évvel korábban, elhagyta faluját. Csak most nem volt benne semmi élelem és ruházat, üresen simult hátára.

Úgy rohant hazafelé, mintha hajtotta volna valaki, vagy a Nap korongja készülne vörösen lebukni Ostoros irányában. Ám csak kora délelőtt járt még az idő. Kellemesen süttött az áldott tavaszi napsugár még akkor is, ha nem volt annyira meleg, mint két nappal előbb Fiume környékén.

Úgy félúton hazafelé, már odalátszott a templom tornya. A Gyürtető gerince szintén felbukkant már a távolban, amely most is a cseresznyevirágtól pompázott a rikitóan fehér színében. Ennek látványától akaratlanul eleredt könnye.

Csak ő tudta volna megmondani, mi játszódott le szívében, hiszen még soha sem hagyta el faluját ennyi időre és ilyen távolságra.

Még jobban szaporázta lépteit és egy félóra multával benyitott vesszőből font kapuján. Ott, két kis lány játszott önfeledten, akik most értetlenül néztek a belépő idegenre.

Aztán a nagyobb mégiscsak felismerte és kitárt karokkal rohant feléje:

—Édesapám! Hát megjöttél?

Lánya hangjára, felesége lépett ki a nádfedeles házból, majd pillanatnyi megtorpanása után, ő is szaladt kitárt karjaival.

Nem telt el még egy órányi idő sem, amikor érkezésének híre elterjedt a faluban és jöttek a rokonok. Jöttek az ismerősök, hogy láthassák, hogy beszélhessenek az Amerikát megjárt Szalóki Jánossal, aki talán gazdagan tért most vissza falujába. Ebben csalódnuk kellett.

*

Ott folytatódott az élete, ahol egy évvel előbb abbamaradt. Eljárt másoknak napszámba, hogy a mindennapi betevőfalat családjának biztosítva legyen.

Így telt el a nyár, aztán egy kora őszi napon kisbíró hozott hivatalos levét, amit a hazatérőnek kellett aláírnia. Nemcsak a riadt tekintetével megjelenő feleségének, hanem neki is rossz előérzete támadt.

Háború dúl a nagyvilágban, ami szedi áldozatait. A hősi halottak helyett, újabbakat hívnak be.

„*Tíz nap múlva be kell vonulnia!*”—írták a behívóparancsban.

A falu községházánál készült bevonulók csoportfényképén ott látható Sz. János honvéd, akinek társaival együtt az Osztrák-Magyar monarchia egyenruháját kellett öltenie magára.

Ez az utolsó fénykép, ami készült róla, mielőtt a Galíciában dúló frontra elindul. Még két hónap sem telik el a fronton, amikor halálhíre érkezik.

Nővérei, feleségét, Szalóki Terézt okolják, amiért levelében hazahívta testvérüket Amerikából.

Nem akarják egyiken sem elhinni, hogy elvesztették, ezért a két nővér és az özvegy, háború után kiutaznak Galíciába. Kiutaznak, hogy a helyszínen érdeklődjenek a hősi halott után. Miután reménytelenül keresve még a sírját sem találják, hazajönnek. Hogy az özvegynek még nagyobb legyen a bánata, mindenki előtt őt teszik felelőssé, testvérük haláláért.

Ma már csak a falu főterén felállított első világháborús hősi emlékmű őrzi emlékét. A hősi emlékmű fekete márványtábláján szereplő két Szalóki János névnek egyike az Amerikát megjárt emberé. *Tragédiája, hogy kelleténél korábban jött haza az ígéretföldjéről és a hatalom kiküldte őt is a harctérre.*

Kiküldték, hogy védje meg azt a hazát, amely nem képes megélhetést adni a szegény embernek, hanem kivándorlásra kényszeríti.

Kukoricafosztás.

B. Imre amint leereszkedett tehenes szekérével az Ortás útról, az alvégi utca végébe, kerékkötő láncot kiakasztotta a küllős kerekekből, amely így már minden fékezés nélkül gördülhetett portájához.

Amikor hídjának közelébe ért a fosztatlan kukoricával megrakott, nyikorgó szekérrel, egy nagyobb kanyart vett, hogy biztonságosan rákanyarodhasson a keskeny bejárati hídjára.

Felesége, Panni asszony jól ismerte szekér nyikorgó hangját, ezért kinyitotta deszkából készült nagykaput még akkor, mielőtt megpillanthatta bakon ülő élete párját.

—Gyere Pannikám, hajigáljuk be az ámbitusra, mert hál' Istennek még egy fordulóm lesz! Mire visszaérek, segítőim törnek egy újabb szekérre valót!—mondta lelkesen az érkező gazda, aki nem tudta és nem is akarta titkolni a többlettermés okozta örömét.

—Biztosan lesz még egy szekérrel?—kérdezte hitetlenkedve asszonya, aki mostanáig főzéssel volt elfoglalva, hiszen a kukoricatörők éhesen jönnek haza, dolguk végeztével.

—Biztos, biztos, hiszen még Június elején megmondtam; *a pásztás eső jót tesz a kukoricának*. Lám, most meg is van az eredménye, mert a negyedik fordulóval érkeztem meg. Mikor az újabb fordulóval hazaérek, feltálalhatod a vacsorát, mert segítőink ugyancsak éhesek, akik bizony kitétek magukért! De az sem ártana, ha szólnál a szomszédoknak, estére várjuk őket kukoricafosztásra. Had legyen minél több megfosztva, nehogy befülledjen, és valami kár érje a fosztatlan termést.

—Szólok én mindenkinek, legalább éjfélre befejezzük a munkát:—mondta párjának Panni asszony, és alighogy az üres szekér kikanyarodott a portáról, máris kukoricafosztókat hívogatta.

*

Őszi, csípős szél kavargatta az alvæg földes útjának porát, amikor az esti szürkületben innen is, onnan is férfiak, asszonyok, legények, lányok, gyerekek igyekeztek B. Imre portája felé, hogy a kukoricával telerakott, hosszú ámbituson elfoglalják helyüket.

Örömmel jött mindenki. Az idősebbek azért, mert a legújabb hírekből hallhatnak valamit. Legényeket, lányokat a szerelem hajtotta. Hiszen nincsen ennél alkalmasabb hely, ahol az éjszakai szürkületben megsimogathatják egymást. Esetleg meg is ölelgethetik, mert a kukorica csomók kupacai némileg takarják őket. Nem is beszélve arról, ha a sok, bajszos kukoricafosztással betakarják egymást.

A gyerekek talán újabb betyár történeteket hallhatnak, ami után izgalmas álom várhat rájuk. Mindeközben a kukoricacső végén található bajuszból felragaszthatnak egyet szilvalekvárral, amitől öregednek legalább húsz évet és jókorát kacagnak egymás látványán.

Annyi bizonyos, kukoricafosztás közben sok minden történik, ezért minden korosztály szívesen foglalt most helyet a hosszú, tornácos folyosón, ahol a leszálló est miatt már csak körvonalaik látszottak. Felhők mögül ritkán kibukkanó ezüstös Hold fénye, megvilágította olykor a szorgos kezű fosztókat, de aztán ismét elnyelte őket esti homály.

Nem kell ide semmilyen világítás, hiszen mindenki tud sötétben fosztani, beszélgetni, ezek után a Hold ezüstös fénye szintén nélkülözhető. Lámpát gyűjtani senkinek sem jutna eszébe, hiszen a petróleumot sohasem adják olcsón.

A hűvös estén, körtefán megbúvó őszi féreg rendületlenül ciripelt, figyelmeztetve mindenkit arra, hogy jó időre a tavaszig már nem lehet számítani. Talán e ciripelésre, talán a szokásra, a gazda egy pálinkásüveggel, meg egy pohárával kezében bukkan elő a homályból és áll meg sógora előtt:

—Igyad mán Miklós sógor! Egy kis testmelegítő, léleklelegítő jót tesz az ilyen hűvös estéken!

—Azt mondogd sógor, hogy ad egy kis meleget?

—Ad bizony, hiszen a legfinomabb cseresznyéből lett ez főzve, mégpedig a szomolyai, rövidszárú, feketéből!

A sógor egy hajtásra felhörpintette, majd elismerése jeléül csettintett egyet nyelvével, miközben úgy krárogott, köszörülte torkát, mintha az őszi féreg ugrott volna torkába a körtefáról, de az még most is onnan ciripelte a csípős ősz miatti bánatát.

—A kutyafáját neki, ettől aztán még a szalmakazal is lángra lobbanna, olyan erős!

Jól esett hallani pálinkáját, dicsérő szavakat, ezért nem késlekedett tovább kínálgatni, hogy másoktól is hallhasson ilyen szépeket.

Miután valamennyi felnőttnek kiöntötte a léleklelegítőt, máris okosabbak és beszédesebbek lettek:

—Hallottátok mán, hogy járt Takarmány Pesta?— kérdezte Miklós sógor, miután krárogását sikerült végre abbahagynia.

Rozál nene máris szerette volna hallani a történetet, ezért rászólott:

—Ne kérdezősködjél mán, hanem mondd, mert a frázt hozod rám a kíváncsiságom miatt!

—No, szóval az úgy volt, hogy Pesta, meg felesége, Mari, a kukoricaszárat hordták haza a határból, tehenes szekerükkel, amikor Pestának gusztusa támadt a krumpli haluskára, ezé így szót feleségihez:

—Te Mari! Nem bánnám, ha a következő fordulóval nem cipeltetnéd ezt a terjedelmes ülepedet, ezekkel a jószágokkal! Helyetted inkább elhoznék vagy tíz kive szárat. De lehet, hogy többet is, mert az utóbbi időben ugyancsak megtestesedtél, meg aztán a munkád se ér sokat! Úgyhogy, felrakom én egyedül is, te meg főzzél nekem addig krumpli haluskát, mert mán a fráz tör ki érte, annyira kívánom.

Mari morgott egy kicsit, mert nem tetszett neki, hogy ura terebélyesnek mondta. No, meg az se tetszett, hogy a munkáját semmibe nézte, de azért otthon maradt és megfőzte azt a haluskát. Mikor elkészült, éppen csak annyi ideje maradt, hogy gondolatában urának e szavakkal ajánlja:

„No te mocskos gazember, megtömheted a bendődet, főztem eleget!”

No, szóval, amint ezt kigondolta, mán hallotta a kenetlen tengelyű kerekek nyikorgását, de Pesta rikácsolását is:

—Gyere Mari! Pakoljuk le a kukoricaszárat, mert nagyon éhes vagyok! Korog a gyomrom!

Nem vót mit tenni, ment segíteni, de előtte még letakarta főztjét egy konyhakendővel, hogy ne hűljön ki mire ez a bélpoklos Pesta nekigyürkőzhet a falásnak.

Amint pakolásznak, Gazsi sógor állított be észrevétlen a portára, aki ugyancsak szerette a krumpli haluskát, ezért istenesen belakott belőle. Ami maradt, azt meg egy félig telt liszteszsákba tette, majd be is kötözte és kilopakodott a portárú.

Pesta, meg Mari, éppen végeztek a szekér lerakásával és indultak a konyhába, mer a korgógyomrú ember mán egész idő alatt, ezt mormogta:

—Olyan éhes lettem, hogy mindet befalom!

Amikor beértek, sehol nem tanáták a párolgó ételt, mire Pesta ugyancsak dühös lett:

—Főzté te egyáltalán, vagy rögtön be is faltad?

—Én e? Főztem bizony! Ne tudjak innen elmennyi, ha nincsen igazságom!

Miután megunták keresni, perlekedtek még egy ideig, aztán az éhes ura belakott mással, ami éppenséggel volt. Úgy két hét multával valamennyit megtaláltak belőle a liszteszsákban, annyit, amennyit Gazsi sógor meghagyott. Nem tudták ezt a boszorkányságot megfejtteni, mert Gazsi sógor nem mondta meg nekik még a későbbiekben sem, csak nekem mondta el.

Így vót ez, ahogy elmondtam, ha hiszitek el, ha nem. Csak ne mondjátok mán el senkinek, mert Gazsi sógor azt találja mondani, hogy én egy pletykás ember lettem.

Hiába volt kíváncsi Rozál nene a történetre, az utolsó szavakat már nem hallotta. Nem is hallhatta, mert az ámbitus távolabbi, homályos része felől korábban nagy sóhajokat halott. Arrafelé összpontosította most minden figyelmét, hiszen túlságosan csend lett mostanára, ott, azon a részen, ahol Mariska lánya meg aztán az a pernahajder Gyula bűjtak meg a kukoricafosztásban.

—Te Panni! Hallasz te most valamit onnan? — mutatott a homályos ámbitus végébe, ahol még az oszlopokat sem lehetett már látni, mert az ezüstös Hold korongját ismét felhők takarták, miután egy halvány fényt sem adhatott a kukoricafosztókra.

—Nem hallok én semmit!—mondta a szomszédasszony, mire Rozál nene így suttopta:

—Odamegyek, mert ez a szoknyapecér Gyula képes megcsúfitani a lányomat!

Talán idejében érkezett, de lehet, hogy mégsem. A hosszú ámbituson alig láthatott valamit. Legalábbis a két szerelmezt csak egészen közélről láthatta, mert azoknak csak a fejeiket nem takarta a kukoricafosztása.

—Mit csináltak itt? Mért rejtőzködtetek el?— tette fel azonnali választ váró kérdéseit, mire a szerelmesek úgy rebbentek széjjel, mint az alvégi utca porában a verebek, melyek ez időnek tájékán még találtak eleséget a nyájról hazaérkező állatok nyomában.

—Nem csinálunk sem...semmit csak nagyon fáz...tunk és ezért betakaróztunk a jó meleg fosztással.— hebegte a Gyula legény, de mindezt maga sem hitte komolyan.

—Ne hebegjél itt nekem össze-vissza mindent, mert úgyis kitekerem a nyakadat, ha Mariska lányom *úgy* marad! Tisztességes legény nem bújik el a fosztás alá egy lánnyal, mert tudja, hogy abból komoly baj lehet!—sipítozta az aggódó anya és egy jobban ellenőrizető helyre, ültette őket.

Az, hogy valójában megcsúfult a Mariska lány, vagy sem, a fosztás takarásában, most még nem lehessen tudni. Egy pár hónap múltán ez is kiderül.

Ebben a pillanatban András bátyó hallatta hangját:

—No, nézzétek csak milyen kukoricakoszorúkat fontam! Az kétségtelen, hogy mesteri munkát végzett. Olyan szabályosan fonta be a kukoricát, hogy nincsen anya, aki lányának haját, akár egy ágba, akár két ágba, ilyen szépen betudná, fonni. Felemelt kezéből egymás mellett csüngtek alá a befont csövek, amelyek egész télen át, száradnak majd az ámbitus oszlopai közé rögzített rudakon.

Tavaszig száradnak, ami rájuk is fér, hiszen az éretlenebb csövek kerültek a felrakott koszorúba.

Mindenki meg volt elégedve munkájával, amit nem restelltek közölni véle. Az ebből fakadó örömeiben, úgy érezte, hálával tartozik a kukoricafosztóknak, ezért jókedvűen kérdezte a homályos ámbituson munkálkodóktól:

—Hallottátok mán, hogy járt a Tisztelendő úr, amikor kíváncsiságában belépett Feri bácsihoz, a falu kovácsához?

—Nem hallottuk! Mondd mán el, hogy a jó Isten álgyon meg!—mondta Rozál nene, aki most több időt tudott fordítani az új hírek meghallgatására, mert Mariska lánya az ő közelében fosztotta a kukoricát, ezzel a szoknyapecér Gyulával.

—No, az úgy vót,—kezdet mondókájába András bátyó—hogya plébánosunk éppen elhaladt a kovácsműhely mellett, amikor irtózatoss csengés, csörömpölés hallatszott bentről. Gondolt egyet, bemegy megnézni, ugyan mire fel csörömpöl ennyire az egyik báránya, aki ritkán vesz részt a vasárnapi szentmiséken.

Amikor belépett a műhelybe, Feri bácsi pontosan akkor verte az ülőnek azt a részét, ahol semmilyen vas sem volt. Egy ideig érdeklődéssel nézte a munkálkodó mestert, aki háttal állt, ezért nem láthatta a báméskodó papot, így csak a hangosabb köszönését hallhatta:

—Dicsértessék a Jézus Krisztus, Feri fiam!

—Dicsértessék Tisztelendő uram! Mi járatban van errefelé, minek köszönhetem a becses személyének látogatását?

—Kíváncsi voltam, mivel csörömpölsz ennyire. Figyelek már egy ideje, és nem tudok rájönni, minek vered az ülőnek azt a részét, ahol éppen nincsen is semmilyen vas.

A kovács vakargatta egy ideig a tarkóját, gondolkodott a megfelelő válaszon, amire megtalálta, egy kérdés kerekedett ki belőle:

—A Tisztelendő úr meg tudná nekem mondani, amikor megissza a misebort, elteszi a kelyhet, széjjeltárja kezeit és éneklésbe kezd, az utolját mindig elnyújtja, mert mindig ezt éneкли: eeeeeeeeeeeee. Vagyis, feleslegesen mellé énekel. Ezt ugyan miért teszi? Én is pusztán passzióból verek a vas mellé. Húzom velem az időt, had higgyék a munkaadóim, hogy megérdemlem a pénzemet.

—Csak nem azt akarod mondani nekem édes gyermekem, az éneklésem elnyújtásával csak az időt húzom, azt a látszatot keltve, hogy megdolgozom a fizetésemért? Hiszen még többet is dolgozok annál, amennyit fizetnek híveim!

—Maga mondta Tisztelendő úr, nem én!— válaszolt a kovács és máris verni kezdte ismét az ülőnek azt a részét, ahol még most sem volt semmilyen vas.

Hát így vót ez, ha hiszitek el, ha nem!—fejezte be mondókáját András apó, mire kitört a nevetés a kukoricafosztók között.

Ahogy közeledett az éjféli, úgy fogyott a fosztatlan kukorica csomója, mint ahogyan növekedett a megfosztott kukorica mennyisége, amelyet a gazda néhány legény segítségével a ház padlására hordott fel.

Még nem érkezett el az éjféli, amikor befejezték a munkát és az eddig vidám hangulatú társaság tagjai egyre nagyobbakat, ásítottak. Nem volt már kedve senkinek sem újabb történeteket hallani, hiszen rövidesen a következő nap perceit mutatta a tisztaszoba faláról alácsüngő ingaóra, amely méltóságteljesen kezdte el kongatni az éjféli idejét.

A cicának sem volt már kedve dorombolni minden simogatásra, mintahogyan a házat őrző Vitéz kutya is egyre kevesebbet vakkangatott. Talán beleunt a népes

fosztókba, akik ugyancsak zajos társaságnak bizonyultak.

Az udvari körtefa ágai közül sem hallatszott már az ősziféreg ciripelő hangja, talán ő is nyugovóra tért.

Az alvégi utca távolabbi részéről, Imre bácsi, az éjjeliőr, hangja hallatszott, amint a falu házai közötti ballagásában ő is álmosan kurjongatta az évek óta betanult versikéjét:

*„Éjfél ütött már az óra,
Térjetelek hát nyugovóra...”*

A déli harangszó

P. Károlyt nemcsak a faluban és környékén hívták munkára, hanem eljárt még Miskolcra is dolgozni. Tulajdonképpen régóta nem ismeretlen számára ez a nagyváros, hiszen itt volt tanuló, amikor annakidején a szobafestő szakmáját kitanulta.

Mint legtöbb falusi iparos, így ő sem tudott elszakadni a falujától teljesen, aminek lakója maradt a szakma kitanulása után is. A falu melletti dombokon volt egy kis szőlője, vagy laposabb helyeken egy kisdarabka szántója. Ezek a kis területek nem tudták biztosítani a családjának megélhetését, ezért tanult szakmát és ezért járt el dolgozni távolabbi helyekre is. Hétféteken aztán a családja segítségével művelgette földecskéjét, aminek következtében *kétlakinak* bélyegezte őt akkor a fennálló társadalmi rend.

Nem volt ezzel egyedül, hiszen többen is eljártak a faluból dolgozni a város vasgyárába, vagy más üzemeibe, intézményeibe, ahol éppen munkát találtak.

Közelebbi munkahelyekről naponta hazajárt, ám a távolabbiakról csak hétféteken láthatta családját, művelhette kis földecskéjét.

Egy ilyen hétfégi hazalátogatáskor figyelt fel a rokonságának egyik fiára, akinek a nyolcadik osztály elvégzése után, valami kereső foglalkozás után kellett néznie. A faluban ekkor alakuló *Mezőgazdasági Termelőszövetkezet* sem tudott mindenkinek munkát adni. Az is igaz, hogy sokan nem is akartak ott munkát vállalni, ahol évközben csak előleget tudtak fizetni. Teljes bérüket csak a termelési év végével kaphatták meg, ha eredményesnek bizonyult az eltelt esztendő. Ha az aszály, a jégverés, vagy más előre nem látható természeti viszonyok miatt nem volt termés, akkor bizony csak az előleggel lettek kifizetve.

—Megnőttél Bandi fiam! —szólt barátságosan az iskolát befejező gyerekhez a városban dolgozó szobafestő. A gyereknek jólesett ez a megállapítás, ezért jobban kihúzta magát, hogy még nagyobbnak látszódjon.

—Bizony Károly sógor, nemcsak megnőtt, hanem már a nyolc osztályt is elvégezte. El kell mennie, dolgozni valahová, mert nem lehet itthon lopni a napot. De leginkább azt szeretném, ha valamilyen szakmát tanulna, és nem paraszt lenne, mint én!—mondta a gyerek apja, Izidor sógor, amire a festő sógor egy javaslattal állt elő:

—Hát sógor, ami azt illeti, én most ezért jöttem, hogy ezt a Bandi gyereket rábeszéljem arra, hétfőn reggel tartson velem, amikor Miskolcra indulok! Kitanulhatná ott a szobafestő szakmát, amiből jobban élhetne, mint maga él a földművelésből!

—Én bizony nem megyek sehova, mert én ebben a faluban szeretek élni, nem egy füstös nagyvárosban, ahová maga vinne!—makacskodott a Bandi gyerek, aki jelen volt ezen a beszélgetésen és vitába szállt még az apjával is, aki kifejezetten örült a sógor ajánlatának.

Elperlekedtek még egy ideig, azonban győztek a felnőttek és a szeptember elei hétfőnek reggelén mégiscsak útnak indult Károly sógora oldalán, a Mezőkövesdi vasútállomásra.

A vasútállomásra indulva, búslakodva visszavisszanézett mindaddig, amíg csak a falu fölé magasodó dombok miatt már a templom tornyát sem láthatta. A dombokon kezdtek színesedni a fák levelei, ami a küszöbön kopogtató ősz érkezését jelezte.

Amikor a vonat megállt a nagyváros vasútállomásán, már a könnye is kicsordult.

—Édes fiam! Ne viselkedjél úgy, mint egy taknyos kisgyerek, aki az anyja szoknyája mellől nem mer elmozdulni! Meglásd, úgy megszokod a városi életet,

hogy még hétvégeken sem kívánkozol vissza. Itten még a lányok is szebbek, meg aztán nem gyalog járunk, hanem busszal, meg villamossal. Este még a moziba is elmehetünk, ahol jól kiszórakozzuk magunkat, jókat nevetünk!

A falusi gyerek abbahagyta ugyan a könnyezést, de nem lett jobb kedve még az ígéretések után sem. Úgy látszott, még annak sem örült, amikor villamosra szállt, pedig most ült először rajta.

Barátságosan veregette vállát a művezető, aki a szobafestők főnökének mutatkozott be:

—Jó festő lesz belőled, mert erősebbnek látszol, mint az itteni, városi gyerekek! Bizony ezeknek némelyike, olyan nyápicnak látszik, hogy egy vödör festéket is alig bír felemelni. Tetszik neked ez a szakma?

A Bandi gyerek néma maradt. Gondolatati abban a faluban jártak, amelyet csak reggel hagyott ott, ám mégis borzasztóan hiányzott neki. Csak arra eszmélt, amikor Károly sógora emeltebb hangon szólt rá:

—Tán kivágták a nyelved az úton, hogy a művezető elvtárs kérdésére nem válaszolsz? Azt kérdezte, szereted-e a festő szakmát?

—Én...én még nem festettem, így nem tudom, hogy szeretem-e, vagy nem.—válaszolta halkán, miközben fejét szomorúan lehajtotta.

—No, nincsen semmi baj! Majd megismered, aztán megszereted. Így voltam ezzel én is. —vette le a fiú válláról kezét a leendő főnöke, majd Károly sógorának elmagyarázta, miképpen kell az adminisztrációt az irodákban elvégezni, miután a Bandi gyerek hivatalosan is festőtanulóvá válik.

A sok hivatalos ügyintézésbe ugyancsak elfáradtak. Végül nyilvántartásba vették. Ezzel vége is lett a munkaidőnek. Másnap reggel jöhetett el annak ideje, hogy összekenhesse magát a különböző színű festékekkel.

Amikor kora reggel Károly sógor felébredt, jóleső érzéssel gondolt arra, hogy ismét végrehajtott egy jócselekedetet, mert Bandi gyerekből festőt csinál. A későbbiekben még hálás lesz neki ez a gyerek, de még a szülők is.

A hajnali szürkületben nyújtózkodott még egy ideig a munkásszállói ágyán, ennek a jóleső érzésnek a tudatában. Csendben maradt, nehogy a mellette levő ágyon felébredjen a rokon gyerek, aki minden bizonnyal későn aludhatott el az izgalmas nap után.

Már szépen kivirradt, amikor a szomszéd ágy felé fordult, hogy barátságos hangon felébressze, hiszen van ennek úgy is elég nagy bánata, amiért faluját ott kellett hagyni.

Óvatosan meghúzta a takaróját, és halkán suttogta:

—Bandi fiam! Kelj fel, mert menni kell a festőműhelybe! Az ágyon nem mozdult semmi, ezért megfogta a takaró sarkát és fellebbentette, de alatta nem feküdt senki.

—Biztosan kiment a mosdóba, amíg elszundítottam! —suttogta teljes bizonyossággal és türelmesen várt, hogy bejöjjön. Ám hiába várt, nem jött. Helyette egy munkás lépett be, karján törülközővel.

—Nem láttad, mit csinál ott ez a gyerek?— mutatott az üres ágyra.

—Nem láttam én ott semmilyen gyereket!

—Nem láttál!? Hát akkor hol lehet?—kérdezte most már önmagától, miközben arcán máris olyan riadalom lett úrrá, mintha a nagyváros forgalmas utcáján hagyta volna el. Leszaladt a portára, ahol aggódó szavaira, a portás sem tudott semmit mondani az eltűnt gyerekekkel kapcsolatban.

Most lett csak igazán megijedve. Rohangált a szálló folyosóján és mindenkitől érdeklődött, de senki

sem tudott mondani semmit. A Bandi gyereket, az újdonsült festőtanulót, egyszerűen elnyelte a föld. Szörnyű kínok között töprengett. Különösen az izgatta, ha nem kerül elő, mit mond majd sógorának, aki gondjaira bízta, mert úgy bízott benne, mint saját magában.

—Mit csináljak édes Istenem? Kerestessem a rendőrséggel, vagy várjak arra, hogy valahonnan mégiscsak előkerül? Ilyen töprengések közepette telt ideje délig, ám elfogyott a türelme, hiszen az eltűnt gyerek még ekkorára sem került elő. Először úgy gondolta, haza telefonál a falu postahivatalába, ahová odahivatná Izidor sógorát. Ebben az időben két helyen volt telefon a faluban. Az egyik a postahivatal, másik a Községi Tanács irodája.

Túlságosan kényesnek találta az ügyet, ezért úgy döntött, hogy ezt telefonon nem lehet elintézni, ezért még a délután folyamán vonatra szállt.

Már besötétedett, amikor Izidor sógor lakásának közelében járt, hiszen szeptember első felében járt az idő. Amikor odaért a Bandi gyerek hangját hallotta:

—Károly sógor mindent megpróbált, de már betelt a létszám, ezért nem tudtak felvenni.

A hallottak közben elsőnek a boldogság járta át, hiszen nem vezett el a gondjaira bízott gyerek. A másik érzése ezt nyomban követte:

—Ez a gyerek akkorát hazudik, hogy rögtön leszakad ez a csillagos ég! Nézett fel az Ég boltozatára, ahol már teljes fényükben ragyogtak a csillagok.

—Mit hazudozol te itt össze-vissza? Nem szégyelled magadat, hogy még szüleidet is becsapod? Azt mondod nekik, hogy nem vettek fel!—kiabálta most már teljes erővel Károly sógor, akit lóvá tett ez a nevetlen gyerek, aki egyszerűen csak lelépett, minden szó nélkül.

A füllentős inas jelölt a döbbenettől nem tudott szólni semmit sem egy ideig, majd a szülők erőteljesebb fellépésére is csak ennyit mondott:

—Édesapám, édesanyám, értsétek meg, hogy én nem tudok máshol élni, csak ebben a faluban. Ha én kimegyek a Nagyvölgy tetőre, vagy a Gyűr tetőre, és fentről lenézhetek a falura, én boldogabb vagyok mindenkinél.—mondta könnyes szemmel, majd elhallgatott.

Nem történt felelősségre vonás a történetek miatt. Lehajtották fejüket és hallgattak mindannyian. De miképpen lehetne megbüntetni az olyan embert, aki faluját jobban szereti mindennél?

Pár hét elteltével, a hosszú téli napok egyikén, könyvbemutatót tartottak a falu kultúrházában. A könyv témája a szülőföld szeretetéről szólt. A rendezvény végén az író a következő kérdésre kért választ a résztvevőktől:

—Ki tudná megmondani, mi a honvágy, mi a szülőföldünk szeretete?

A kezdeti hallgatás után jöttek a hallgatóság válaszai:

—Én Amerikában voltam három hónapig rokonaimnál, ahol nagyon jól éreztem magamat. Sok mindent láttam, amit ezen a tájon nem láthatok. Láttam nagy hajókat, láttam az óceánt, hatalmas kéklő hegyeket, melyek az égig értek. Láttam széles folyókat, magas házakat, sok fényes autót. Csak bámultam a sok szép látnivalót, de mégis nagyon hiányzott valami. Ez a hiányérzet egyre csak fokozódott bennem és nagyon örültem, amikor letelt a három hónap és hazajöhettem. Láthattam ismét falumat, a Gyürtetőt, Nagyvölgy tetőt, lombos erdőinket, virágos réteket. A sok ismerős embert, akik mindig köszönnek nekem, és én is köszönök nekik.—mondta egy fiatal férfi elérzékenyülve, akit a hallgatóság lelkesen megtapsolt.

Ezután még többen tettek tanúbizonyságot szülőföldjük, falujuk mellett. A végén az író kérése a következő volt:

—Most azt szeretném, ha valaki röviden, egy párszóval fogalmazná meg szülőföldjének szeretetét.

A Bandi gyerek, aki eddig hallgatott, most felállt és csak ennyit mondott:

—Ha nem láthatnám a templomunk tornyát, és nem hallanám a *déli harangszót* minden nap, akkor én nem érezném jól magamat sehol a nagyvilágon!

Csillagszemű lány

A pincesoron elköszönni készült már a vörösen izzó Napnak korongja, ahol nagyapó pattogó tűz mellett kezdett el mesélni unokáinak a régi időről. Oly régen ígérte, mesél egy széplányról, Rozikáról, és szerelméről, Andrisról. Róluk, kik egy új fehérbor születése után lehettek csak igazából egymásé.

Mielőtt hozzáfogott e két szerelmes legendájának történetéhez, dohányos zacskójából jófajta dohányval megtömökölte pipáját. Az előtte pattogó tűzből egy parázsló gallyat emelt ki és ráhelyezte a pipába rakott dohányra. Szívta, fújta, s miután begyulladt, bodor füstöt eregetve elkezdte meséjét erről a régi szerelemről:

—**Nem** lehettem idősebb nálatoknál, amikor egy fiú és egy lány már-már reménytelenül szerették egymást. Ahhoz, hogy igazán megértsétek e történetet, vissza kell mennünk azokba az időkbe. Azért, hogy megismerjétek az akkori életet, amikor még a kölcsönös szerelem nem volt elegendő az egymás iránt érzett szerelem beteljesüléséhez.

Hat unoka, akik máskor fellármázták a pincesorot, most pisszenés nélkül, szájukat eltátva, figyeltek nagyapóra, aki folytatta a régi idők legendáját:

Azon a bizonyos májusi napon a keleti dombok mögül, vöröses fényével bukkant elő a felkelő Nap. Szemeik hunyorgatására kényszerítve apát és fiát, akik mostanság már szokatlannak tűnő ruházatukba öltözöttek, szorgalmasan lépegettek kifelé a városból. Merengő dülő domboldalán szaporázták lépteiket, az öreg vadkörtefa és kerges derekú áfonyafa melletti gyalogösvényen, amelyen akkortáiban a szőlőművelő

emberek még gyakorta lépegettek kifelé a szőlő dombok irányába.

A fiú hátán fából készült puttony lapult, melyben napi elemőzsiájuk hímezett kendőbe volt kötve. Fehér cipó, szalonna, kolbász, vöröshagyma, olyasféle napi táplálék, ami erőt ad a szőlőkapáláshoz. Az egész napos munkához ugyancsak szükségük volt a táplálóbb élelemre. Az élelem mellett, volt még a puttonyba egy korsó jófajta fehérborocska, amely nélkül kevesebb lenne az erő, és a kapálás sem haladhatna úgy. Vízet nem vittek magukkal, mert a Nyerges tető és a Pajdos szőlődomb alatt több tisztavízű forrás csergedezett még akkoriban, ami jobban oltotta a szomjúságot, mint a városban iható víz.

Az apának vállán kettő darab rövid nyelű, kerek kapa billegett, melyeknek mérete jóval nagyobb volt a más vidékeken használatos szerszámoknál.

A harmatos hajnalon, a picinyke rét pázsitján, vízcseppek csillogtak a felkelő Nap vöröses fényében. Gyalogösvényen velük szemben jöve, falusi férfiak szaporázták lépteiket. Az előtt a kiskápolna előtt találkoztak éppen, ahol apácák éltek akkoriban. Egymást illendően üdvözölve, emelték meg kalapjukat. Határt járó emberek még ismerték az illendőséget, ezért köszönés nélkül nem mentek el egymás mellett. Falu felől érkezők szintén napi eleségüket pakolták a hátukra felkötözött hátyikba. Vállukon, olyan kapa hintázott, mint a városból érkezőknek. Ők Dobó tér felé igyekeztek, hol napszámos szőlőmunkára próbálták eladni magukat.

Apa és fia a Merengő dűlőből felkapaszkodva, az Almagyar dombi szőlőkbe értek. Ezekén áthaladva, Sikhegy alsó szélét érintve, egy kőkereszt elé értek. Illendően emelték meg kalapjukat, és egy rövid imára kulcsolták kezeiket. Az ima azokért szólt, kiknek emlékére állítatott hajdan e kőkereszt. Akiknek meggyilkolt testéből itt szállt el a lélek. Ezek közül

különösen emlékezetes az 1885-ös esztendőben meggyilkolt szomolyai özvegyasszony. Az egri vásárból hozott hárompár csizmáért ölték meg az útonállók, melyet félárva kislányainak ígért meg. De nemcsak az ő emlékükre rebegett ajkuk, kérték *Teremtőjüket*, adjon erőt napi munkájukhoz és adja arra áldását.

—*De nagyapó! Megvan még a kőkereszt?*— kérdezte kíváncsian Ferike, az egyik unokája, félbeszakítva történetét.

—*Édes unokám, az a kőkereszt már csak a nagyon idős emberek emlékezetében és a legendámban létezik, mert hajdan, a termelőségvetkezeti tagosítás során, traktorok ledöntötték.*—válaszolta szomorúan és folytatta ott, ahol abbahagyta:

—**A** kőkeresztet elhagyva, az Eged hegy irányába tekintettek, amelynek déli oldalán zöldellő szőlőtőkék már pásztázta a kelő Nap sugara. Tovább indulva, hamarosan a Pajdos szőlődombja alatti forráshoz értek, ahol a magukkal hozott vizeskorsót kristálytisztá, friss vízzel töltötték meg. Tovább haladva, pár perc multával a Nyerges tetőre értek. Meglepően tapasztalták, hiába keltek korán, valaki már megelőzte őket. Közeli szőlőből kapának csattogó hangját hallhatták. Miután odaértek, köszöntek a kapálgató, idős embernek:

—Adjon Isten jó reggelt Gyula bácsi! Mikor kelt fel, hogy már két sort bekapált ebben a csatornában?—köszöntötte a munkálkodó embert az apa, és fia is illendően emelte kalapjához kezét.

—Adjon Isten nektek is!

Tévedsz, Feri fiam! Nem keltem én korábban, mint ti keltetek, csak itt aludtam a kunyhómban. Amióta kétszer járok haza hetente, sokkal többet bírok dolgozni, mint annak előtte. A meleg idő miatt csak hajnalban és estefelé dolgozgatok. Délben aztán főzök

egy gombapörköltet kolbásszal, szalonnával, hiszen van itt gomba bőségesen a szőlőmelletti erdőben. Miután megebédeltem, iszok az itt termelt fehér boromból és az esti hűvös, szunditok egyet.—mutatott szőlője felé büszkén, aki a naponta történő hazajárás helyett, inkább szőlőművelésre fordította erejét.

Az bizony igaz, a Mészhegy környékén sok pihenőhely található még manapság is. Akár a Pajdosban, akár az Áfrikai szőlőkben. Leginkább tufába vájt kunyhók, melyek forró nappalokon hűvös helyet kínáltak a pihenésre vágyó, szőlőművelő embereknek. De a régi időkből maradt itt épített kunyhó, szőlővenyigéből, vagy lapos, keménykőből építve, melyekben van tűzhely meg aztán fekhely is az ebédutáni szunditáshoz.

—*Nagyapó! Megvannak még azok a kunyhók?*— kérdezte most az egyik szőke kislány unokája, Szidike.

—*Meg bizony! Még ma is megvan legtöbb kunyhó. Különösen azok, melyeket tufakőből vájtak ki. Ígérem, egyszer még elviszlek oda titeket*—válaszolta türelmesen, majd megsimogatva unokája aranylóan szőke haját, folytatta mondókáját:

Miután elköszöntek a munkálkodó idős embertől, tovább indultak és nemsokára kiértek a szőlőjükhöz, ahol a közeli erdőből vadgalambok mélabús turbékolása hallatszott. Egyéb madarak is korán ébredtek, melyeknek trillázó éneke bezengte a környéket. Az éjszakai csend után ismét életre kelt a májusi erdő.

Hajdan az apa szőlővenyigéből készített kunyhót az útmelletti szőlőtőkék közé, amikor megvásárolta. Mellette lapos kőből rakott permetező kádat, melyet cementtel kent ki akkoriban. A csatornákra osztott területen, szépen sorjázta a karóhoz kötözött tőkék.

Napszámos munkával kereste meg ennek árát. Hogy mekkora boldogságot érzett, amikor végre megvásárolhatta, csak ő tudta volna megmondani. Az elhanyagolt, hiányos szőlőt új tőkékkel pótolták, és szorgalmasan gondozták. A gazda végre saját szőlőjében, a saját maga ura lehetett. Korahajnalokon sokat állt a Dobó szobornál, napszámos munkára várva. Sokszor türelmetlenül ütögette kapáját a kövezethez, hogy a szőlősgazdák figyelmét ekképpen terelje magára; *én is napszámra jöttem!*

Nem szívesen emlékezett vissza azokra az időkre, amikor válogattak a napszámosok közül, akik izgalommal vártak arra, valaki végre ezt mondja: *maga jöhet!*

A legnagyobb bánata mégis az volt, hogy sanyarú élete fiával folytatódott tovább. Fia, az Andris gyerek, szintén a Dobó szoborhoz kényszerült. Beleszeretett Rozikába, a fertálmester lányába. A lány apja, nincstelennek, szegénynek mondta, aki mellett sok nélkülözés várt volna szeretett leányára.

Az egyre melegedő időben, borús hangulatban dolgozott apa és fia, egészen a déli harangszóig. Nem volt kedvük beszélgetni arról, amit az elmúlt időkben már oly sokszor megbeszéltek. Az Andris fiú szerelme nem változott, hiába kérték szülei, nézzen szegényebb lány után. Édesanyja nemegyszer idézett emlékeiből rosszul végződő házasságokat, amikor szegény legény gazdagabb lányt vett feleségül. Az igaz, Rozika szintén nagyon szerette fiukat. Nem nézte Andris szegénységét. Ám szülei annál inkább aggódtak kérőjének nincstelensége miatt.

A szőlőben munkálkodó apa és fia óra nélkül is tudták követni a nap múlását. Nyugat felől fújdogáló szél kedvezett a harangoknak. A varázslatos déli harangszó több templom tornyából is kihallatszott a Nyerges tetőre. Kalapjukat levéve, imára kulcsolták

kezeiket, kérték Teremtőjüket, tartsa meg egészségüket, adja áldását napi munkájukra és vigyázzon a termésre. Az egri szőlősgazda nagyon jól tudta, szüretig még sokat kint hál a bogyós termése. Addig bizony még sok baj érheti. Jégeső, szeles, viharos idő, túl sok esővel járó szőlőbetegségek, és tolvajok dézsmálása is bekövetkezhet.

—Andris fiam! Gondolkodtál e már azon, hogy más lányt választasz Rozika helyett? Anyád és én is, csak a javadat akarjuk. Nem akartunk mi neked rosszat soha és most is csak azt mondjuk, egy szegényebb lánnyal jobban járhatnál. Szülei előtt mindig koldus

maradsz, még akkor is, ha hozzád adnák Rozikát. Addig emlegetik szegénységedet előtte, míg egyszer igazat ad szüleinek. Bármennyire szeret most, a szerelem nem örökös állapot.

Ha egy gazdag lány szűkösebb életre kényszerül, nem biztos, hogy kitart párja mellett!— szólalt meg apa, az egyhangú munkavégzés közben, a nyomasztó csendet e szavakkal megtörve

Andris tudta, szülei jót akarnak. Talán élettapasztalatuk miatt kötelességüknek érzik figyelmeztetni. Talán neki a szerelem nem engedi helyesen látni a szegénységgel kezdődő jövőt, ami legtöbbször maradandónak bizonyul.

—De édesapám! Hol találhatok még egy olyan széplányt, mint Rozika? Aki az ő szemébe néz, soha nem felejtí szemeinek ragyogását. Úgy ragyognak, mint a legfényesebb csillagok. Ne is beszéljek a gyönyörű, egy ágba font, selymes, szőke hajáról, amely olyan lágy, mint májusban frissen zöldülő erdei fák lombja. Karcsú alakját, ringó járását egyetlen lányban sem találhatnám. Amikor kedves, bársonyos hangján megszólal, a szívemet jóleső melegség önti el, ami örökre rabul ejt. Ha énekel, a madarak is elhallgatnak az erdőben. Én nem tudok más lányra gondolni, még akkor sem, ha ezzel maguknak szomorúságot okozok. Hogy szüleit megnyerjem, már holnaptól a Dobószobornál várok napszámos munkára. Addig járok, míg összegyűlik egy hiányos, gondozatlanabb szőlőterület ára, amit gondos munkával jól termő szőlővé alakítok. Ha látják gyarapodásomat, talán Rozikát mégiscsak hozzám adják.—mondta egyre lelkesebben, amiből az apa láthatta, fia minden jó tanácsuk ellenére kitart a szeretett lány mellett. Nem volt mit tennie, mint sok sikert és boldogságot kívánni fiának.

—Andris fiam! Tedd úgy, ahogy jónak látod!— bólintott rá az apja.

Nagyapa most elhallgatott egy rövidke időre. A fellobbanó tűz fényében láthatta, unokái oly csendesen figyelnek, mintha elbóbiskoltak volna. Ám ők feszülten hallgatták tovább. Nem létezett számukra más, csak nagyapójuk legendája. Miután pipájának kialudni látszó paraszát megpiszkálta, folytatta történetét.

Amikor hajnalban jöttek a szőlőhegyre, még a felkelő Nap készítette hunyorgatásra szemeiket. Hazafelé menet, a lemenő Nap kápráztató sugarai miatt húzták kalapjukat mélyen szemükbe. A meleg jóval alábbhagyott már. Városra langyos este szállt mire hazaértek. Vacsorázás után Andris legény megborotválkozott, megmosakodott. Magára öltötte ünnepi ruháját. Priccses nadrágjának szárára, fényesre bokszott csizmáját húzta. Kékgombos, fehér vászoningébe bújt, amelyre pitykés lajbiját öltötte. Fejére azt a kemény kalapját tette, melyet az a darutoll ékesített, amit legutóbb hozott a vásárból. Magas, izmos termetét nemcsak a lányok, hanem a menyecskék is megbámulták. Szabályos arcát aprócska bajusz ékesítette, amely feketébb volt hullámos hajánál, amit keménykalapja sem volt képes eltakarni.

Szülei tapasztalhatták ismét, intőszavaik nem találtak termékeny talajra, mert fiuk mégis Rozikához indul. Nem sejtették, egy idő óta komolyan foglalkozik a szakítás gondolatával. Nem tudhattak arról sem, intőszavuk nélkül is fél a bizonytalan jövőtől. Hányszor, de hányszor mondta el aggodalmát a szeretett lánynak, aki ilyenkor még szorosabban karolta át nyakát, és úgy csicseregte fülébe:

—Andriskám! Drága, egyetlen szerelmem! Nincsen erő, amely képes lenne tőled elszakítani! Ha szüleim nem akarnak téged, akkor elhagyom őket és elmegyek véled a

világvégére. Ott szegényen, de boldogan éljük le életünket, a leendő gyerekeinkkel együtt.

Most is ez történt. Rozika, ez a csillagszemű lány, ismét Andris nyaka köré fonta gyönyörű karjait, melyet bugyros ingváll takart könyökéig. E fölött selyemrojtos vállkendő fedte vállait. Hosszú, apró virágmintás bő szoknyája majdnem bokájáig ért. Szoknyáját elől virágmintás kötény takarta. Selymes, hosszú haját egyetlen vastag ágba fonta, amelyet széles, kék pántlika {szalag} csokra ékesített. Nyakát különböző színű, többsoros kaláris {gyöngysor} font szorosan körbe, amely a nyári égbolt szivárványához hasonlított leginkább. Fejét elől puha homlokbársony takarta, amely fitos arcocskáját még vonzóbbá varázsolta.

Andrist mélyen meghatották szerelmének szavai, aki ismét bizonyosságát adta, nagyon szereti. Szorosabban ölelte magához, majd csillogó kékszemeibe nézett. Talán a könnytől még jobban csillogtak azon a holdvilágos nyári estén, ahol a csillagok már teljes fényükkel ragyogtak.

Szeretlek Rozikám! Nézd a csillagokat! Szemeid náluknál is fényesebben ragyognak. Igazi csillagok, ezért téged feledni soha, csak örökké szeretni foglak. Nem engedem, hogy más karjai öleljenek át, csak azért, mert szegényebb vagyok. Nekem is lesz saját birtokom, nem leszek nincstelen! Holnapreggeltől kezdve eljárók a Dobó szoborhoz, napszámos munkára jelentkezni. Össze kell gyűjtenem annyi pénzt, hogy egy szőlőterületet vásároljak. Nincsen más célom, mint szüleid bizalmát elnyerni. Megmutatni nekik, nem leszek koldus, aki nem bírja eltartani családját.

Minden sikerül csak akarni és kitartani kell a kitűzött céljaink mellett! Láttad a kérges derekú, öreg áfonyafát, a Merengő domb tetején? Mennyi téli, nyári vihar, tépte már ágait, és mégis áll! Viharban

megezdődött és megmutatta, a viharos szeleknek is ellenáll. Vegyünk példát róla.

A napszámos munka mellett, éjszakánként könyvekből tanulok, hogy igazán megtanuljam a jó borkészítésének minden tudományát. A több fajta fehér szőlőből préselt borom, különb lesz mindenkiénél, amiért jönnek a vevők távoli tájakról is!

—Nagyapó! Miért nem szöktek meg, ha ennyire szerették egymást?—kérdezte most a kis Marcsi unoka, aki türelmetlenül várta már a legenda történetét.

—Édes unokám! Nem biztos, hogy jobb lett volna akkor. Talán néha jobban tesszük, ha vállaljuk a nehézségeket és igyekezünk leküzdeni azokat.—bölcselkedett nagyapó és a pipájából egy nagyot szippantva, tovább mesélte a régi legendát:

A nyáresti, hűvösebb szellő kezdett el fújni a *Minaret* felől. A csillagos égbolt nyújtotta háttérben, halványan kirajzolódtak az egri várnak ég felé törő falai, amelyeken hajdani hős egriek legyőzték az ellenséget. Az udvari óriásfenyő magasba törő csúcsa enyhén hajladozott. Sűrű ágai között fészkelő bagoly halkabban huhogott, talán azért, hogy ne zavarja a szerelmeseket. Rozika még szorosabban bújt Andris karjaiba, aki ettől ismételten érezhette, bízik benne és ez neki nagyon jól esett. Érezhette, tudhatta, nagyon szereti őt, kitart mellette.

A *Nagytemplom* harangja az estét kezdte el kondítani. Káprázatos hangjával hitelesítette a csillagszemű lány kitartását, szavainak igazát. A szerelmes legény elköszönt s hazafelé indult, hogy korareggel már a Dobószobor napszámosai között várjon az egri gazdák hívó szavára.

Szorgalmasan járt napszámba, mert őt mindig hívták. A szőlős gazdák között híre terjedt erejének,

szorgalmának. Nem hagyott maga után élő gyomot. Nem sajnálta erejét sem, amikor mélyebben kellett szerszámját földbe süllyeszteni, ha szőlősgazda úgy kívánta. Mindig lelkiismeretesen végezte a szőlő minden más munkáját is, amiért jobban megfizették a többi napszámosnál.

Munkával teltek a napok, hetek, hónapok, miután pénze szépen gyarapodott. Elérkezett az ideje annak, hogy az apa és fia, eladó szőlőt kereshetett a Nyerges tető, Mész hegy és Pajdos környékén.

Miután megvásárolt egy olcsóbb, gondozatlanabb szőlőt, egy délnek fekvő területen, gondos munkához láttak apjával. Egy év multával már nem ismert volna rá régi gazdája.

A szőlő különösen hálás növény, amely a szorgalmas munkát meghálálja. Fürtök ritkítása után aranylóan sárga fürtök érlelődtek a tőkéken, melyeknek szüretelését a legkésőbbi időkre halasztotta. Nem is lehet csodálkozni azon, ha mézédés fürtöket öntöztek a puttonyos legény edényébe. Nem volt sok, de annál érettebb, édesebb. Tudatosan akarta így, mert minőségi szőlőt akart és ebből kiváló bort szándékozott készíteni. Olyat, mely zamatában, színében fölülmúlja mások borait.

Nem hiába tanulgatta a borkészítés tudományát, tavaszra kiforrt az újbor. A pincesoron kóstolgatták a többi gazdák, akik segítségére voltak a borkészítésében. Tudta jól, csak összefogással születhetnek igazán nagy dolgok. Törekvése neves szakemberek figyelmét sem kerülhette el. Miután ez lett mindenki véleménye; *ez a fehérbor igazi ínycség, különlegesség, ami többfajta fehér szőlőből készült. Zamata egyetlen más fehérborral sem téveszthető össze. Már csak méltó nevet kell neki adni, hiszen ez a szerelem itala, annak szülötte.*

Andris legény fehér borának sikeréről hallottak Rozika szülei, miután megváltozott véleményük

irányában. A betegeskedő fertálymester megkóstolta és nyelvével elismerően csettintgetett. Rendszeres, mértékletes fogyasztásától teljesen meggyógyult. Ami nem sikerült a kiváló orvostudoroknak és az általuk javallt gyógyszereknek, sikerült leendő veje borának.

—*Nagyapó! Azt akarod mondani, Rozika szülei ezután már nem bánták, amiért Andris udvarolt lányuknak?*—kérdezte kíváncsian Jani unokája.

—*Azt bizony, kedves unokám! Aki ilyen bort tud készíteni, ahhoz minden szülő szívesen adná leányát feleségül. Így a fertálymester sem aggályoskodott tovább! Hiszen meg is gyógyult a híres bortól.*—nyugtatta meg nagyapa és mesélte tovább szerelmes történetét:

—**A**ndris fiam! Kitaláltad már, milyen nevet adsz borodnak, mely igazán méltó lehet hozzá?—kérdezte az egyik neves borász, aki elismeréssel figyelgette már egy idő óta, az igyekvő, felfelé törekvő fiút.

—Károly bátyám, ezen még nem gondolkodtam, de Rozikámmal este ezt is kitaláljuk!—válaszolta mosolyogva és kacsintott a csillagszemű szerelmének, majd kitarulkozó karjaival átölelte őt.

A leszálló est egyre átláthatatlanabb fátylával takarta be a környéket. A tájra rávilágított még a nemsokára elköszönő Hold és az égbolt fénylő csillagmezejéből ezüstös fényével pásztázta a pincesorot. A gazdák hazamentek, csak a fiú és lány maradt még, akik egymás karjaiban nem érzékelték annyira az idő múlását.

—Rozikám! Milyen nevet adjak boromnak, a mi borunknak?—helyesbített a legény és kérdezte a karjaiban édesen pihenő szerelmétől.

—Andriskám, szerelmem, talán te ezt jobban tudod.

—Tudom bizony! Már régóta csak ezen gondolkodom. Mióta erről a borról álmodom és mióta a csillagok fényével ragyogó szemedet, láthatom.

Látod a legfényesebb csillagot? Olyan a fénye, mint a szemednek. És nézd boromat ebben a pohárban. *A szemed, a csillag, a bor, mind egyformán ragyog.* Legyen hát a neve *Csillag; Egri Csillag!* E kitűnő bor fogyasztói szép városunkra is gondoljanak. Hiszen a városunk környéki dombokon, hegyeken érlelődnek azok a szőlőfürtök, melyekből ez a zamatos, kiváló minőségű bor készült.—mondta Andris lelkesen és nézett Rozika szemébe, amely a boldogságtól még inkább ragyogott.

A szerelmes nők, borbarát hölgyek lelkesedéssel fogadták az újbor születését. Ezen nem is lehet csodálkozni. Ezen a borvidéken a hölgyeknek is van már olyan boruk, amely a férfiak borának, a bikavérnek méltó párja lett.

Fejezte be nagyapó a híres fehérbornak igaz legendáját éppen idejében, mert az őket megvilágító tűz utolsót lobbant. A pincesorra már csak a távoli csillagok gyér fénye világított halványan. Unokáinak szemhéjai az álomtól egyre gyakrabban csukódtak össze, ám kedves szavaival még figyelmükbe ajánlotta legendájának tanulságát:

—*Édes unokáim! Andris és Rozika példáját kövessétek! Az ő kitartásuk példa rá, mindent célt meg tudtok valósítani, ha nagyon akarjátok!*

Pesta bátyó szarvast fog

A szomszédos községek vadászai úgy döntöttek, az 1955-ös esztendő végét duplán ünneplik meg. Ennek két oka is volt. Egyik, a közelgő Karácsony, mely után az újesztendő következik. Másik, a sikeresnek mondott vadászati évről való megemlékezés.

Hogy az ünneplés még teljesebb legyen, meghívták az érintett községek vezetőit. Úgy a tanácselnök, mint a titkár elvtársakat és még néhány jeles egyéniséget, akik nélkül kormányozhatatlanná válhatnának a falvak.

Mi is lenne az ott élő emberekkel, ha nem lennének olyan vezetők, akik a fejlődés helyes irányát meghatároznák?

Nem tudnák mennyi kukoricát, kell ültetni, mennyi állatot kell felnevelni. Végül mennyit kell a megtermelt javakból, az állam rabló gépezetének beszolgáltatásába leadni.

Az csak természetes dolog, hogy az előbb már említett vezető emberek ajánlották, meg kellene hívni a járás, de még a megye vezetőit is. Egy ilyen vadászvacsora elfogyasztása mellett, jobban lehet építeni a jövőbeni karrierjüket. Esetleg bársonyszéken való ücsörgésüket elhúzni annyira, mint a falusi asszonyok a rétestésztát erre a vacsorára majd elnyújtják. Márpedig mákos rétes, túrós rétes nélkül nem teljes az asztali kínálat, ezért az elképzelés tárgyát képezték.

Már csak a vadhús hiányzott. Egy jól megtermett szarvas tinó, aminek még eléggé zsenge a húsa. A finom húsa mellett, mennyisége is elegendő. Ennyi ember sok húst elfogyaszthat egy bőséges lakomán, a nemes italok kortyolgatása mellett. A vadászok elnöke, K elvtárs, állt elő azzal a javaslatával, ami az említett hiányosságot pótolhatná:

—Kedves elvtársak! Tisztelt vadásztársaim! Még négy napunk van ugyan arra, hogy kilőjük azt a vadat, amelyből finom vacsorát főzhetnek a szakácskodó vadásztársaink. Én mégis azt ajánlom, a Lánytó magaslesén már a mai nap estéjén foglalja el helyét, két olyan vadász, akiknek biztosabban nyugszik keze a fegyver ravaszán.

Elsősorban T elvtársra és B elvtársra gondoltam. Ők azok, akik célzóvíz nélkül is képesek pontosan lőni. Nem szeretném, ha megismétlődne az elmúlt hónapi eset, amikor e nemes ital túlzott fogyasztását követően, kilóttek egy tehenet a falu csordájából. Most bárki mondhatná, ötvenfokos pálinka fogyasztásánál mindenféle rémlátás, vagy kettős látás előfordulhat. Ám mindez nem mentség. A tehen kilövésénél mindenképpen közre játszhatott a kelletténél erősebb pálinka kortyolgatása.

Nem engedhetünk meg semmilyen fegyvelemsértést, hiszen komoly beosztású, ideológiailag fejlettebb egyéniségeket láthatunk vendégül. Ezek talán még azt mondanák, vadásztársaságunk tagjainak célzóvíz nélkül remeg a kezük.

A fővadász okította még egy ideig vadásztársait, de nem minden szava pottyant termékeny talajra. Természetesen, ami a két vadász megbízhatóságát illeti, abban még ő is tévedhet. Az este eljöttével, az előbb megnevezettek, mégiscsak vittek magukkal e nemes italból.

Karácsony előtt járt az idő. Az Eged hegy sem bírta felfogni azt az északi szelet, amely lilára festette a két elszánt vadász, T és B elvtársak, egyben sógorok, szesztől amúgy is lila, szederkés orrát. Hó még nem esett ugyan, de mégis hideg volt. A lehullott levelektől takart erdei ösvényen lépegettek a Lánytó erdejének zugában felállított vadleshez. Hátizsák volt akasztva mindkettőjük hátára, amelyben némi harapnivaló mellett, ott lapult a

tiltott pálinkásüveg. Még a közelébe sem érték a magaslesnek, amikor B sógor így szólt:

—Kedves sógor, én nagyon fázok! Innunk kellene valamit.

—Aranyos sógorom, a számból vetted ki a szót. Nekem is az a véleményem, ha már meg kell fagnunk ebben a cudar hidegben, akkor vígan álljunk Szent Péter színe elé. K elvtárs tartsa meg a véleményét magának. A párnázott irodájából könnyű tanácsokat osztogatni a célzóvíz használatával kapcsolatban.

Ezt mondta T vadász, mire mindketten megálltak, elővették pálinkájukat és kortyoltak belőle egyet-kettőt. Rövididőn belül úgy érezték, mintha nem fáznának annyira, ezért folytatták útjukat a közeli magasles felé.

Mikorra odaértek, beesteledett. Lámpájuk fénye mellett megnézték az etetőhelyre korábban odaszórt kukoricacsöveket, de már nem volt belőlük egy sem. A hátizsákban hoztak ugyan néhány darabot, ám ennyi kevés volt az etetésre. Csak arra volt elég, hogy odacsalja a vadakat. Szerették volna, ha egy szarvas tinő jön. Ezt egyiken sem hitték komolyan. Már is attól rettegetek, egy falánk vadkan a hívatlan vendégük, ami aztán válogatás nélkül, csutkástól felfalja az odadobált eleséget.

A szorongásukon, meg aztán a fázás okozta reszketésükön, hogy enyhítsenek valamicskét, ismét megnyakalták a *célzóvízes* üveget. Mindezt kellő óvatossággal tették, hiszen bármelyik vadnak, a jó hallás mellett, kiváló szimata is van. A hozott pálinkának ugyancsak erős törköly illata terjengett a hűvös éjszakában, amint az üveg dugóját kivették.

Most egy kicsivel több szaladt le torkukon, ezért némi zsibbadást éreztek fejükben és minden testrészükben. Nem tudni mennyi idő telhetett el az érkezésük óta. Időközben egy kóborló, cudar vadkan érkezett az etetőhelyre és szemtelen módon ropogtatta

azokat a csöveket, melyeket nem neki szántak. Az ezüstös Hold már ontotta fényét az erdő fáira, ezért némileg látni lehetett az etetőkörnyéki tisztáson.

B vadász észlelte először az eseményt, ezért oldalba lökte társát:

— Hé, sógor! Ez alighanem a mi vadunk lesz, bár egy kicsit alacsonynak látom!

—Azért látod alacsonynak, mert jóval föltebb vagyunk nála! —súgta vissza T sógor.

—Akkor te lövöd, vagy én?—kérdezte izgatottan.

—Mind a ketten lövünk egyszerre!

Következő pillanatban két lövés döreje verte fel az erdő csendjét. Az egyik eltalálta a mohón falatozó vadat. Hogy melyik sógor lövése volt eredményes, azt csak fegyverszakértő vizsgálata lenne képes megállapítani. Ám erre most nem kerülhetett sor. Amikor lerohantak a lesről, akkor állt sírásra szájuk. A lelőtt vad nem hasonlított semmilyen szarvas tinóra. Annál inkább egy jól megtermett, agyaras vadkanra, amely halkán rőfentett még egyet és hátsó lábaival az utolsókat rúgta.

Hiába lőttek vadat, mégis letolásra számíthattak. Hiszen a főnök világosan kijelentette: *Csak szarvas tinót lőhetnek, mást nem!*

A félig-meddig kudarc után indulhattak hazafelé. Az erdő csendjét annyira felverte a két lövés döreje, hogy ezen az éjjelen messze elkerülik a környéket az óvatos vadak. Vissza kellett még menniük a lelőtt zsákmányért, ezért kerestek egy lovas szekeret, hiszen a hátukon mégsem cipelhették haza.

Amikor az elnök elvtárs megtudta, hogy nem a kívánt vadat lőtték, dühösen kiáltott rájuk:

—Hogy lehettetek ennyire ostobák?! Hogy lehet összetéveszteni a vadkant a szarvas tinóval? Csak nem a célzóvíz volt az oka?—nézett rájuk gyanakvóan.

A két vadász elpirult és úgy viselkedett, mint két jól nevelt kisgyerek. Egyszerűen képtelenek voltak hazudni:

—Igazság az, hogy nagyon hidegnek mutatkozott az éjszaka, ezért elindulás előtt egy cseppecskét öntöttünk üvegünkbe.—szabadkozott T vadász és ezt a sógora is megerősítette sűrűn bólogató fejével, amellyel olyan mozgásokat végzett, mint egy kehes számár.

—Hiszen világosan megmondtam, nem vihettek magatokkal semmiféle szeszt!

A két kocavadász mély hallgatással adta tanúbizonyságát, elismerik hibájukat, de az elkövetett hiba visszafordíthatatlan.

A főnök morgott egy ideig, majd azzal nyugtatta magát, hogy a vad kilövésére van még két éjszaka. Arra gondolni sem mert, mi lesz, ha a következő éjszaka sem hozza a kívánt eredményt. Mivel teljes sikert akart elérni, nem kettő, hanem kétszer-két vadászt küldött ki a következő éjszakára, a Méti hegy melletti erdőre. Figyelmükbe ajánlotta, amennyiben célzövetet visznek magukkal, kizárja őket a vadásztársaságból.

A főnök egész éjjel nyugtalanul forgolódott ágyában. Mi lesz, ha nem sikerül kívánt vadat kilőni? Ha a községek, a járás és a megye vezetőinek, nem tudják feltáralni a beígért vadas ételt? Éjszakai rémálmainak ez volt a leggyötrőbb dilemmája.

Kétségtelen, ennél nagyobb leégése, főnökei előtt, még akkor sem következne be, ha valaki olyan ideológiai fejletlenséggel vádolná meg, aki nem ért egyet a fennálló társadalmi renddel.

A négy vadász két különböző vadlesen gubbasztott egész éjjel. Hajnal felé be kellett látniuk, hogy ez az éjszaka sem hozza meg a főnök által elvárt eredményt. Nem jött az óhajtott vad.

Lehajtott fővel jelentek meg színe előtt, aki a búbánatos arcukat látva, teljesen kétségbeesett:

—Csak nem azt akarjátok mondani, nem lőttétek ki a vadat?!—kiáltott rájuk türelmetlenül és az idegrángások mindig más-más helyen remegtették arcizmait.

Mindannyian hallgattak. Egymásra nézve arra vártak, hogy más közölje a kellemetlen hírt és ne ő.

—Mi van veletek? Megkukultatok? Vagy talán nem fér rá a szekérre? Ha így van, akkor küldök érte egy teherautót, csak mondjátok már valamit!

—Nézd főnök elvtárs, a helyzet az, hogy nem kell teherautó, de még csak szekér sem! Sajnos, nem mozogtak a vadak ezen az éjjelen. Ha mozogtak is, minket elkerültek messzire!

Ez a hír olyan hihetetlenül hangzott, hogy tehetetlen dühében először nevetni próbált, ami végül is síron túli kacajba fulladt. Egy ideig eszelősen próbált vigyorogni, majd beleroskadt abba székbe, amely mellett ezt a kellemetlen hírt meghallotta:

—Most mondjátok meg nekem, mit csináljak? Van e remény a következő éjszakán leteríteni a kívánt vadat?—nézett esendően vadászaira, akiktől reménységgel teli választ, valami biztatást várt.

—Nézd, főnök elvtárs! Nem tenném helyesen, ha azt mondanám, látok valamicske esélyt.—mondta egyikük lógó orral és társaira nézett, fejtsék ki ők is véleményüket e megoldhatatlan ügyvel kapcsolatban.

—Én sem hiszem, hogy az utolsó éjszaka sikeresebb lehetne, mint az eddigiek voltak.—mondta a következő, olyan sajnálkozást mutatva, mintha ő maradna mindezek miatt éhen és nem a járasi, megyei elvtársak.

—No, azért nem kell olyan reménytelennek látni a helyzetet! Sokkal nagyobb problémát is megoldottunk már! Volt időnk megedzódni az imperialisták elleni harcban. Ezt a problémát is képesek leszünk

kiküszöbölni. Ha ez így van, akkor miért kellene most kétségbeesnünk, amikor már most is van vadhúsunk!

Erre a kijelentésre a vadásznök arcán némi fénysugár gyúlt és még nagyobb figyelemmel hallgatta azt az embert, aki máris folytatta mentő gondolatainak sorolását.

Ott van a jégtömbök közé rakott, általunk lőtt vadkan, amely közel jár a két mázsához. Van annak annyi húsa, amiből bőven telik ünnepi vacsorára...—T vadász mondta volna még tovább sugárzó arccal, elismerést várva találékonyságáért, de a főnök epésen kiáltott rá:

—Egy vadkan húsa soha nem lehet annyira finom, mint egy szarvas tinóé!

—Nekem lenne egy olyan javaslatom, ami megoldaná ezt a bonyolult helyzetet. Reggelre, terítékre kerülhetne a kívánt vad!—szólalt meg B vadász és mondókájában—a hatás kedvéért—egy kis szünetet akart tartani, de a főnök villámló tekintete azonnali folytatást követelt.

—A falunkban van egy orvvadász. Ez már nem titok senki előtt. Ismerik őt az adóvégrehajtók, a fináncok, csendőrök-rendőrök. Több spion rejtőzködve figyeli minden mozdulatát. Minden hivatalban egy rakásnyi feljelentés őrzi tetteit, mert véle aztán már mindegyiküknek meggyült a baja az elmúlt évek során. Igaz, az elfűrészelt csövű puskáját már elkobozták, de olyan módszerekkel fogja a vadat, ami még a puskánál is hatásosabb és persze jóval csendesebb.

—Mondja már gyorsabban, ne húzza az időt, mert felrobbanok a kíváncsiságtól! Nevezze meg azt az embert!

Gy. Pesta elvtárs! Ő képes lenne reggelre leteríteni a szarvas tinót! Ne tudjak innen elmenni, ha nekem mostan *nincsen igazságom!*

—*Ki az a Gy. Pesta elvtárs?* Egyáltalán mi az, hogy *Pesta elvtárs?* Ilyen nevet én még nem hallottam soha.—kérdezte egyre türelmetlenebbül

—Mi falunkban az Istvánokat *Pestának* mondják.

—És az ideológiai fejlettsége milyen szinten áll ennek a *Pesta elvtársnak?*

—Szerintem semmilyen szinten sem. A közösségi szellemet sem ismeri. Az engedély nélkül elejtett vadat leginkább a családjával eszi meg. Nem szívesen osztozik rajta senkivel.

—Mindez most teljesen mellékes! Úgy gondolja, elvállalná a vad elejtését még ezen az éjjelen?

—Nem tudom! Talán a bizalmába kellene férközni, mert nagyon óvatos ember. Fél a feljelentőktől. Mivel nem közösségi ember, úgy gondolja, senki sem akar neki olyan jót tenni, mint ő saját magának. Nem akar abban sem hinni, hogy eljön majd a *Kánaán* ideje, ahol mindenki szükségleteinek arányában, lóheti majd a vadakat a dolgozónép erdejéből.

—Szeretnék vele azonnal megismerkedni!—jelentette ki a vadásztársaság elnöke, mire az egyik vadásza máris elindult *Gy. Pesta elvtárs* lakására.

—**Adjon** Isten *Pesta bátyó!* Vagyis, szabadság *Pesta bátyó elvtárs!*—helyesbitette az első köszönését, amely még a klerikálisreakció uralkodásának idején szívódott fel agytekervényeibe.

Gy. Pesta bizalmatlanul nézett az érkezőre. Ezen a nem is lehet csodálkozni, hiszen nem annak a pártnak volt tagja, mint a nyájas szavakkal most betolakodó kocavadász.

—Mi járatban vagy édes öcsém? Biztosan nagyon fontos dolog lehet, mert különben nem jönnél. Csak nem valami vadhússal akarod megajándékozni családomat?

—Szívesen megajándékoznám, ha lóttünk volna az elmúlt napokban. Vadásztársaságunknak ez most a

legnagyobb problémája, amit nem tudunk kiküszöbölni. Ezért kéri a főnököt, azonnal látogassa meg, mert sürgős segítségre lenne szüksége. Nem kell félnie senkitől, mert senki sem akar magának rosszat, csak egy kis szívességet kérünk.

Pesta bátyó pödörgette hosszú, lecsüngő bajuszának mindkét ágát. Majd a kopottas kalapját emelgette, úgy, mint aki a hőséget akarná kalapja alól kiengedni. De ilyen téli időben, emelgetés nélkül is szabadon fújtak át rajta a cudarul fújó szelek. Kalapját tehát fölösleges volt emelgetnie. Valójában, ezek a mozdulatok, az erős gondolkodásának leplezésére szolgáltak. Az esze most azon járt, mi módon akarnak rábizonyítani néhány orvvadászatot, melyet az elmúlt időkben valósított meg, amiről többet akarnak megtudni.

Nem volt ideje további töprengésre, mert a kocavadász türelmetlen tekintete azonnali indulást sürgetett.

—A fene enné meg! Ugyan mi lehet annyira sürgős, hogy még ezt a fránya bagót sem rághatom tovább?—morogta fogai közül, majd rágás nélkül kiköpte, és indult a vadászfőnök követe után.

Amikor belépett az irodájába, a legszebb és legpuhább bársonyfotelbe süllyeszthette ülepét. Ez már több volt neki, mint gyanús. Ő, aki nem szokott ilyen kényelmes ülőalkalmatosságokhoz, egyszerűen csak belepottyant.

—Hogy a fene enné meg! De alacsony lába van!—szaladt ki a száján a nem kívánt szó, amiért restelkedni kezdett. Ám a főnök tudott bánni a dolgozónép fiaival, ezért egyszerűen csak ezt mondta:

—Csak düljön hátra nyugodtan és helyezze magát kényelembe!

Pesta elvtárs! Mit kér? Bort, sört, vagy pálinkát?

—Először egy kupica pálinkát, utána bort, vagy sört kérnék öblíteni.—szedte össze végre bátorságát, mert tudta, tőle itt kérni akarnak. Csak még nem sejtette, mi lesz az.

—Az, amiért idekértem nem más, minthogy segítsen nekünk egy szarvas tinót elejteni. Több éjszakai kujtorgás után sem tudjuk kilőni. Márpedig holnap reggel, ilyen vadból kell aprítani a húst a nagy kondérba. Ha nem sikerül, nagy szégyenben marad vadásztársaságunk. Több község tanácselnöke, járási, megyei vezetők lesznek jelen az évzáró rendezvényünkön. Hús nélkül elmaradhat az előre megtervezett rendezvény, ami rossz fényben tüntethetné fel közösségünket az előkelő vendégeink előtt.

—Ki ad nekem biztosítékot arra, hogy nem csalnak kelepcebe? Esetleg így állítanak nekem csapdát, mert le akarnak csukatni. Vagy egyenesen internáltatni, amihez a tettenérésre van szükségük.

—*Pesta elvtárs!* Mi már akkor lecsukathattuk volna, amikor az elfűrészelt csövű puskáját elkoboztuk. Mégsem tettük. Tudunk róla, hogy puska nélkül is, rendszeresen gyéríti vadállományunkat, amely lassacskán ritkább lesz az erdőben, mint a maga vászonnadrágja. Mintahogyan tudunk a hurkolásairól, kiásott vermeiről és egyéb rafinált módszereiről. Ezeket a módszereket kellene most ismételten használnia, miután elejthetné nekünk a kívánt vadat.

Az öreg láthatóan nagy gondban volt. Nem tudta mitévő legyen. Ha eleget tesz kérésének, könnyen lebuktathatják. Ha nem tesz, örökre magára haragítja. Ez azt jelenti, valóban befejezheti a vadorzás további művelését. Ebben az esetben családja nélkülözné meg leginkább, amit élete párja soha sem bocsátana meg.

—Meri e szavát adni, hogy nem tesz majd feljelentést ellenem? Esküdjön a családja egészségére!

—Esküszöm mindenre, csak reggelre ejtse el a vadat!

—No, jól van. Reggelre meglesz a zsákmány! Ám kérek belőle két kiló húst és hozzá egy liter pálinkát!

—Rendben van! Megegyeztünk, itt a kezem csapjon bele.

Miután belecsattantott kérges tenyerével a főnök puha, bársonyos kezébe, elindult hazafelé, hogy a vadászathoz szükséges szerkezeteit rejtekhelyéről előszedje.

Annak ellenére, hogy az előbbi egyezés legálissá tette most vadászatát, mégis megvárta a teljes besötétedést és csak utána indult az erdőre.

Nem volt komolytalan, amikor biztosra vállalta a vad kifogását. Ismerte az erdőt több község határában. A Méti hegyi részen azonban leginkább. Hiszen ott található a szőlője is. Pontosan tudta milyen nagy vadak vannak a környéken. Tudta merrefelé van a legígéretesebb vadcsapás, és mikor van a járásuk a szőlője alatti kispatakhhoz, ahol szomjukat oltják időnként. A hó nélküli télen, mint most, még a jeget is feltörte, hogy inni tudjanak.

A Hold már Novaj község felett araszolgatott a tiszta égbolton. Ezüstös fényével bevilágította az erdőt, amelynek egyik karvastagságú fáját lehajlította az itt kanyargó vadcsapáson. A vastagdrótból csavart hurkot rákötözte, majd a kívánt irányba és magasságba állította. A lehajlított fatörzset rögzítette és biztosította. Majd egy újabb helyre készített egy másikat, aztán még egyet. Összesen három hurkot élesített be, majd kétszáz méternyire eltávolodott a helyszíntől és várt türelmesen. Biztos volt a dolgában.

Egy óra sem telhetett el, amikor az erdő néma csendjét egy csattanás törte meg. Tovább fülelve az állat síró, fuldokló hangját hallotta még egy rövid ideig, miután minden elcsendesült.

Erősen dobogó szívvel csörtetett át a bokrokon az előbb hallott hang irányába. Amikor megközelítette, nem volt bátorsága még közelebb menni. Miután kellő bátorságot mégiscsak összegyűjtött, odamerészkedett a hurokból csüngő állathoz, amely éppen akkor rúgta az utolsót a korábban lehajlított, de most már egyenesen álló fán.

A teli Hold fénye rávilágított a békésen alácsüngő állatra és ekkor váratlanul megszólalt Pesta bátyó lelkiismerete. A kemény szívű embernek, aki lóvá tette a fináncokat, adóvégrehajtókat, csendőröket, rendőröket, tanácsházi, járási, megyei elvtársakat, minden lelkifurdalás nélkül, most könnyben üsztak szemei:

—Szegény állat! Bocsd meg tettemet! Nem tettem én még ilyet soha. Csak egy-egy nyulacskát, fácánt, foglyot fogtam, ami családomnak elegendőnek bizonyult. Ilyen nagy vadat, soha sem bántottam!—suttogta a kiszenvedett, mozdulatlan vad felé és a jeges szél ellenére, kalapját leemelte megőszült fejéről.

Miután így bocsánatot kért, baltájával a fát kivágta, a csüngő szarvassal együtt, majd az állatról leoldotta az erős hurkot, és földre fektette.

Hazaindult az esetet jelenteni. Miután szekérral hazaszállították, pár órán belül a kondérba tették. Pesta bátyó megkapta a két kiló húst és a liter pálinkáját, amitől estére már azt is elfelejtette, hogy az előző éjjel milyen vadat fogott.

A lakmározó elvtársaknak nagyon ízlett a gyenge húsból készült pecsenye, amit aztán finom borocskával folyamatosan öblítgettek. Ezek után nem is csoda, ha fergeteges hangulatuk támadt. A megyei vezető, hogy elégedettségét kifejezze, ezt kiáltotta a tanácselnöknek és a vadásztársaság elnökének:

—Elnök elvtársak! Ti aztán tudtok vadat löni! Mégpedig nem is akármilyet!

A vadászelnök nyögött egyet, de nem a lenyelt falat miatt. Aztán elővette bátorságát, és ezt hazudta:

—Vadászaim sokat éjszakáztak és mindent megtettek, hogy a vendégeink jól érezzék magukat!

—Csak így tovább, K elvtárs! Erősítsétek csak a kollektív szellemet tovább, és én ígérem, hogy megfelelő helyen szólok egy-két szót az érdeketekben.

Pesta bátyó az őszbarack szüreten

A tanácselnök elvtársnak is nagyon jólesett a megyei vezető elismerése a Karácsony előtti ünnepségről. Úgy gondolta, meghívja őt az őszibarack szüretre is. No, de addig még bőven van idő. Addig még sok víznek kell lefolyni a Kánya patakon, amely úgy szeli ketté a hosszúra nyúlt falut, mint Pesta bátyó titokban az eldugott dohányának leveleit az éles késével. Ám amikor kitavaszkodott, még akkor is eszében tartotta ígéretét. Bizony őszig sok minden történhet a barackos termésével, hiszen most még csak a méhek zsongnak a fák virágos ágain.

Nem felejtkezett el Pesta bátyóról sem, aki leleményességével, kiségitette a vadászokat karácsony előtt. Így vált lehetővé, hogy járási és megyei vezetőket vendégül láthatták. Az asztalra feltálat eseléssel mindenki elégedett volt. A jövőben ez az elismerés még hozhat valami hasznot mindenkinek.

Pesta bátyóra, a mindenki előtt ismeretes hibái ellenére sem lehetett rámondani, hogy ő egy rossz ember. Akin tudott, annak mindig segített. Csak a különböző hivatalok vezetőivel került összetűzésbe, akik igazi adózó állampolgárrá akarták formálni, ám eddig még nem sikerült.

A falu vezetése—tanácselnök, tanácsitkár, téeszelnök elvtársak— sokat gondolkoztak azon, hogy miképpen lehetne ettől a kispolgári csökevényességétől megszabadítani. Az egyik alakalommal, amikor mind a hárman találkoztak, Jocó elvtárs, a tanácselnök tett javaslatot:

—Kedves elvtársaim! Pesta bácsit szemináriumra kellene küldeni. Szerintem nem rossz ember ő, csak az ideológiai fejlettsége hiányos kissé. Azért szabotálja az

adót, azért termeli a dohányt feketén, ezért úzi folyamatosan az orvvadászatot, meg aztán minden olyan dolgot, amiről még nem tudunk és törvényellenes.

—No, de elnök elvtárs! Pesta bácsi alig tud írni-olvasni. Amikor legutóbb aláírt egy okmányt, a hivatalban, az volt az érzésem, még írni sem tud rendesen. Aláírása sokkal inkább hasonlított egy kereszthez, vagy macskakaparáshoz, mint bármiféle betűhöz.—méltatlankodott Lajhár elvtárs, a tanácssttkár.

—Ezzel a hiányosságával nem lesz ott egyedül! Legalább gyakorolja az írás-olvasás tudományát. Tanfolyamra azért szoktak menni, hogy tanuljanak valamit.—nyugtatta meg a tanácselnök.

—Nem hinném, hogy elvállalja. A májusi hónapban nagyon sok munkája van a határban. Márpedig az öreg olyan egyéni gazdálkodó, aki maga szokta elvégezni a határi munkáit. Ha téeszdolgozó lenne, akkor egyszerűbb volna, mert a tanfolyam ideje alatt munkaegységet írhatnánk neki.—aggályoskodott a helyi téesz elnöke, Vakond elvtárs.

—Mi lenne akkor, ha a tanfolyam idejére dolgozókat rendelnel ki a szőlőjébe, miután nem maradnának a határi munkái végezetlenül?—fordult Vakond elvtárs felé és állt elő javaslatával a tanácssttkár.

—Azt hiszem ez nem lehetetlen. A termelőségvetkezetnek van annyi munkaereje, hogy néhány embert időnként tudunk nélkülözni.—hagyta jóvá a téeszelnök.

Már csak a leendő tanulótól kellett megkérdezni, az ideológiai okításáról mi a véleménye.

—Gy Pesta elvtárs, mit szólna hozzá, ha a júniusi szeminárium hallgatóinak sorai közé magát is beiratnánk?—kérdezte Jocó elvtárs, amikor behivatta irodájába.

Az öreg értetlenül hallgatott egy ideig, mint ki nem érti, miféle tanfolyamra akarják beíratni. Vén fejének miért is van erre szüksége, vagy milyen haszna származhat neki ebből. Az elmúlt évei során e nélkül is bekapálgatta szőlőjét, kukoricáját. Mintahogyan az orvvadászati fogásokat sem kellett megkérdeznie senkitől és mégis neki sikerült kifognia a szarvas tinót. Amiből persze, még a járási, megyei urak is bőségesen lakmározhattak. És hiába nem kapott okítást senkitől, be tudta csapni a fináncokat, rendőröket, adóvégrehajtókat, mintahogyan még a megfigyelését végző spionokat is gyakorta tévútra vezette. Ha ez így van, akkor miért tágitassa fejét mindenféle zavaros eszmékkal?—kavarogtak gondolatai.

—Elnök elvtárs! Mi szükségem lehet nekem erre? Hiszen nincsen olyan munkám, amit szeminárium nélkül nem tudnék elvégezni!—kérdezte csüggedten.

—Pesta elvtárs! Sokkal jobban ellehet minden munkát végezni, ha az ember politikai látószöge kibővül. Ideológiailag egy magasabb szintet ér el, ami által bizonyos megválaszolatlan kérdései teljesen feleslegessé válnak. Gondolok én olyasmire, hogy nem zsörtölődik az adófizetés ellen. A beszolgáltatás teljesítését sem kérdőjelezi meg, mert tisztában lesz azzal, hogy ezek a bevételek egy magasabb rendű társadalom felépítéséhez szükségeltetnek. Nem is beszélve arról, hogy az előbbieket teljes megértése során még haladószelleművé is válhat.

—Mindez biztosan nagyon jó dolog, de én még soha sem éreztem ennek hiányát. A másik nagyon fontos érvem a tanfolyam ellen, hogy most van a nyári munkák dandárja, amiket el kell végezni. Egy hónapi távollét alatt, begazosodik a kukoricám, a szőlőm, tönkre mehet az egész évi termés. Hiába leszek haladószellemű, mindez nem pótolja az elmaradt termés kiesésem.

—E miatt ne aggódjon, mert Vakond elvtárs termelőszövetkezeti tagokat ad a tanfolyam idejére, akik a maga munkáját elvégzik! Bekapálnak ők mindent, meg aztán be is permeteznek. Magának csak annyi dolga lesz, hogy a tananyagra koncentráljon.— nyugtatta meg Jocó elvtárs, miután az öreg beleegyezően bólintott:

—Ha ez így van elnök elvtárs, akkor elmegyek! Legalább kiücsörgöm magamat a szemináriumban, mert utoljára akkor ültem eleget, amikor leültettek a beszolgáltatás szabotálása miatt. Az ücsörgést akkoriban már sokallottam is!

Így történhetett meg, hogy Borcsa mama értetlenül nézett rá, amikor párja hazaérve, beszámolt az egy hét múlva esedékes fejtágításáról. Mindez azonban nem akadályozhatta meg abban, hogy egy nemesebb cél érdekében, teljes egy hónapig elhagyja faluját, és Miskolcra elutazzon.

Az utazásnak pirkadó hajnalán a szomszédok láthatták, Pesta bátyó hátára a legnagyobb *vékás hátyija* van felkötve. Azt azonban nem is sejtették, mit rejt a terjedelmes hátikosár. Pedig ez is érdekes lett volna. Ötliteres korsó finom borral töltve, kétkilónyi szalonna mellette, és egy jókora cipó kendőbe kötve, amit a mama sütött csak erre az alkalomra. Talán emlékeztetőül, hogy a távollét idején emlékezzen rá, amikor azok a cudar, városi nőszemélyek csábosan kacsintgatnak neki, a bűnre csábítás előtt.

Így érkezett meg a szeminárium portájához, ahol a szájában füstölgő pipa miatt, csak foghegyről köszönt a fiatal portásnak:

—Adjonisten édes fiam! Meg tudnád e mondani, hol találom Duma elvtársat? Mivelhogy ő tanít meg engemet a helyes gondolkodásra, és ő bővíti ki látókörömet, egészen tágra!

Portás először értetlenül nézte azt a vidéki embert, aki a hatalmas terjedelmű hátyija miatt, alig fért be az intézet személyi bejáróján. Azonban nem maradt sok ideje az elhangzott kérdés megválaszolására, mert mások is be akartak jönni, de a jövevény, a leendő hallgató, tömött hátikosara ezt nem tette lehetővé.

—Mi célból keresi a tanár elvtársat?

—Nála kell jelentkeznem ezzel a papírral.—lökte a portás orra alá a fejtágításra behívó okiratát.

Az ifjú portás jól megnézte a felmutatott papírost. Miután leültette, igyekezett előkeríteni az ideológia nemes oktatóját, akit ugyancsak elfoglalt emberként ismertek a környéken.

Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen sokan éltek ekkoriban még, úgy, hogy a haladózellelemiségről keveset tudtak. A most érkezett hallgatója ugyancsak ezek közé tartozott.

Amikor végre a portás megtalálta, bemutatatta az új hallgatóját, akinek pipája bodor füstkarikákat eregetett és esze ágában sem volt rettegnie az ideológiai oktatás nemes professzorától.

—Mi célból keres az elvtárs?—kérdezte flegmán a hátyis öreget, mert a pipafüst birizgálta orrát és alig lehetett már látni a szűk előtérben.

—Az elnök elvtárs mondta, hogy először magát keressen meg, mert magával már lebeszélte az én oktatásomat.

—Legelőször a pipáját oltsa ki, mert rögtön megfulladunk a bűdös dohányától!

—Nem bűdös ez kérem! Én termeltem! A legjobb dohányt termelem a környékünkön! Ha hiszi ezt el nekem, ha nem.

—Nem bánom én akármilyen jó, de itt tilos a dohányzás.

Nem tehetett mást, kioltotta pipája tüzet, majd zsebre tette. Ezt követően a gondnokot keresték meg, aki

nyilvántartásba vette és megmutatta helyét az intézet kollégiumában. E pillanattól kezdve a szeminárium hallgatója lett.

Reggel, az álmatlan éjszakája után, előadásra kellett mennie, ahol Duma elvtárs érvelt a kapitalizmusban történő kizsákmányolás ellen. Mindenki szorgalmasan jegyzetelt. Pesta elvtárs is vakargatta ceruzájával a számára kiosztott füzet lapjait úgy, amit még ő sem tudott volna elolvasni. Nem is akarta ő ezzel az idejét tölteni. Az előadónak minden szava mélyen felszívódott agyában. Most a következőket hallhatta:

—Eltársak! Nálunk minden hatalom a dolgozónépé! A munkás osztály és a parasztság van uralmon. Az ő társadalmi rétegük képezi az uralkodó osztályt, amely a legnagyobb hatalommal bír ebben az országban. Minden megtermelt anyagi javak azoké, akik azt megtermelték. Mint Lenin elvtárs mondta; mindenkinek ott kell megélni, ahol dolgozik! Lám a kapitalizmusban, ahol a dolgozó tömegek kizsákmányolása mindennapos, ott az értéket termelő embernek alig jut valamicske.

Bárki azt hihetné, ezek csak üres frázisok. Ám az új tanuló mégis feltűnő érdeklődéssel hallgatta. Közben úgy hümmögött hozzá, mint akinek most kezd megvilágosodni elméje. Csak ámult és bámult. Mindezekről eddig semmit sem tudott. Az oktatás közben, gyakran fogalmazódott meg benne a jogos kérdés; *hogyan élhettem életemet eddig, ilyen fontos ismeretek hiányában?*

Hosszúnak találta az egy hónapi szemináriumot, de mégiscsak eltelt. Sikeres vizsgát tett, mint a szemináriumnak minden hallgatója. Ebben nagy segítséget nyújtott az otthonról hozott élelem és az ötliteres korsó bor. Ez utóbbinak fogyasztásával butított maga, amikor már úgy érezte, a frissen

szerzett tudományoktól jobban tágul a feje, mint kellene. Az is igaz, a közeli kocsmába is be-beköszönt, amikor korszója már kiszáradt.

Amikor végre hazamehetett, érezhette, teljesen más emberré formálódott. Nem az a Gy. Pesta távozik Miskolcra, aki egy hónappal előbb érkezett a város szemináriumába.

—Édes Pestám! Csakhogy végre hazajöttél!— mondta könnyes szemmel Borcsa mama és a két lánya is erősen szípotgott.

—*Ne sírjatok kedveseim! Megérte az egy hónap távollét. Teljesen más emberré formálódtam. A közösségi szellemmel teljesen átítatódtam, miáltal igazi haladószelleművé váltam! Retteghetnek tőlem azok a piszkos, mocskos kapitalisták, akik odaát a dolgozónépet lépten-nyomon csak kizsákmányolják!*—vigasztalta családtagjait magából teljesen kikelve, miközben az ország nyugati határa felé felindultan mutogatott.

Nemcsak a családja, de az ismerősei is tapasztalhatták, a szemináriumából megtért egyén, teljesen más emberré formálódott. A tanácselnök, Jócó elvtárs, nagyon meg volt elégedve az öreggel. De különösen magával. Áhítattal hallgatta szavait, miután joggal domboríthatta ki mellét, hiszen mindez az ő érdeme. Ő iskoláztatta be. Ő fedezte fel az eddig ismeretlen tehetséget. Talán felettesei méltányolják majd éles látását, és ez még gyümölcsöző lehet számára.

Nem kellett sokáig várnia. Bár Pesta bátyó elvtárs nem volt termelőszövetkezeti tag, alig pár hét múltán mégis meghívást kapott az őszbarack szüretre. Ez nagy megtiszteltetésnek számított az emberek szemében.

Borcsa mama nagyon örült, amikor a hírt meghallotta. Az öröme minden oka megvolt. Tudta, az egész napos szüret végén, nem üres kézzel jön haza a

barackot szedegető párja. Olyan hosszú zsebet varrt számára, ami majdnem a talpát sűrölte. Így tették ezt mások is, mert a közös vagyont csak kellő óvatossággal lehetett lopogatni az egyszerű embernek. A barackos kapujában mindig ellenőrizték a kifelé jövő szüretelők táskáit. Lopás esetén, levonták munkaegységét, ezért erre a napra nem kapott munkabért.

Az új vendégmunkás szüretelőre eddig sem lehetett rámondani, hogy ő egy búval bélelt ember. Felvilágosodása után még inkább nem volt az. Folyamatos fütyörészés és nótázgatás mellett, szedegette az érett gyümölcsöket, és ez átragadt a többi szüretelőre is. Az elnök elvtárs megtapasztalhatta a közösségi szellem e ritka megnyilvánulását, amely mindenképpen a szemináriumban tanultak eredménye.

Így ment ez egészen koradélutánig. Egészen addig, amíg a megyei elnök Volga személykocsijával bekanyarodott a barackos előtti parkolóba, amit persze a sofőrje vezetett. Ekkor elcsendesedtek a dallamok, majd teljesen alábbhagyott minden nótázási kedv, mintha félnének valakitől. Pedig kár volt félniük. A megyei elvtárs barátságosan szólt hozzájuk:

—Szabadság elvtársak! Meg vannak elégedve a munkakörülményekkel?—kérdezte leereszkedően és a legközelebbi szüretelő vállára tette kezét, tőle várta a választ.

—Meg...meg...volnánk, mert Tsz elnö...künk, Vakond elvtárs, még...még...védőitalt is biztosít számunkra, mert kiharcolta nekünk. Az elmúlt héten is szódavizet kaptunk két teljes napon keresztül.—mondta a kérdezett férfi, aki nagyon félt attól, nehogy valami rendszerellenes szó hagyja el száját.

—No, ennek igazán örülök! Csak dolgozzanak tovább szorgalmasan. Csak szorgalmas munkával lehet mielőbb felépíteni a népi demokráciát.—szajkózta az ekkoriban szokásos szöveget a megyei elvtárs.

Vakond elvtárs, a Tsz elnök, egyetértően hümmögött és Pesta bátyó elvtárshoz lépve suttogetta:

—Tegyen be három ládát a megyei elvtárs kocsijába!—mutatott a leszedett, éretten mosolygó barackokra, amely ládába szedve, fedett helyen várt az elszállításra.

—Úgy lesz elnök elvtárs!—mondta és máris a parkolóban álló Volga felé figyelt. A sofőr már kinyitotta a csomagtartót és ment a szüretelők közé diskurálni, no meg aztán a finom barackot kóstolgatni. Így tette ezt a megyei vezér is, akit Vakond elvtárs úgy követett, mint egy húséges kutya. Talán még a nyelve is úgy csüngött menetközben, amikor kellő távolságban lépegetett mögötte.

Pesta bátyó nézte a ládába szépen berakott barackokat, és a tarkóját kezdte el nagy gonddal vakargatni. Egyszóval, gondolataiba mélyedt. Addig gondolkodott, amíg fogta a három ládát és odavitte a barackszüretelők hátyijaihoz, melyeket a kerítésen kívül kellett hagyniuk. Ez nem jelentett mást, mint azt, hogy az itt elhelyezett tárgyaikat már nem ellenőrizte senki sem a nap multával.

A három láda tartalmát átrakta a szüretelők hátyijaiba, majd az üres ládákat berakta a megyei vezér csomagtartójába, és a nyitott tetőt lecsapta. Éppen időben végzett. Az előkelő vendégek Vakond elvtárs kíséretében nagy beszédben jöttek kifelé a barackosból. Beültek a kocsiba, és elegánsan távoztak. A Volga kocsi felkavarta a földút porát, amitől hamarosan eltűnt szemeik elől. Vakond elvtárs még ekkor is buzgón integetett utánuk egy ideig, majd az öreg felé fordulva kérdezte:

—Pesta elvtárs! Nem volt semmi probléma? Berakta a ládákat?

—Be, elnök elvtárs! Azokat aztán beraktam, egytől-egyig.

—Nagyon jól van! Most már mehet maga is a többiekhez a barackot szedegetni.—nézett hálásan a szófogadó emberre.

Pedig túl korán mutatta ki háláját. Másnap a megyei elvtárs ingerülten telefonált:

—Vakond elvtárs! Miért üresen tették be a ládákat a kocsimba? Majd gondom lesz magára!—ordította és lecsapta a telefont mielőtt a dadogó Tsz elnöknek lett volna ideje bármiféle magyarázkodásra.

Azonnal számon kérte az öreget, akihez kocsjával kiviharzott a barackosba:

—Megmondaná, miért csak az üres ládákat rakta a megyei vezér kocsjába?

—Az elnök elvtárs azt mondta, három ládát tegyek a kocsiába. Én meg úgy gondoltam, hogy üresen kell beraknom.

—Maga barom! A barackot hová rakta belőle?

— Beraktam a szüretelők hátyijába!

—De miért tette?—túrt idegesen hajába, miközben sírásra állt szája tehetetlenségben.

—Én azt tanultam a szemináriumban, hogy az anyagi javak elsősorban azokat illetik, akik megtermelik. A megyei elnök se nem kapálta, se nem szüretelte, ezért őt semmiképpen sem illetik meg azok a finom, szép gyümölcsök!

Ettől a pillanattól kezdve nem tartottak igényt munkájára. Így aztán nem sokáig használhatta azt a hosszú zsebet, amit Borcsa mama varrt neki a barackszüretelés idejére.

Pesta bátyó beszolgáltat

Az öreg csak éppen lerakta hátáról azt a vékás hátyit, amelyet egy órával előbb, az Eger-Szomolya közötti szőlőhegyen, a Métyi hegyen, kötözött fel magára.

—Édes Borcsám, hogy a fene enné meg ezt a hátyit! Meglátod, egyszer még teljesen belenyom a sárgaföldbe. Az is bolondult volna meg, aki kitalálta, hogy az emberfiának, ilyen nehéz hátyit kelljen a Métyi hegyről hazacipelni.—a sípoló tüdejével levegőt kapkodva panaszkolta élete párjának, aki már aggódott a késői érkezése miatt.

—Mondtam már neked, ne rakjál bele annyi szőlőt, mert egyszer még ott leheled ki tüdődet a Vesszős meredek oldalán! Inkább kétszer fordulj.—korholta őszinte aggódással, ám ő erre sem csillapodott.

—Gondolkozzál már te asszony! Ha én csak félig töltöm meg, akkor kétszer kell megtennem ezt a hat kilométeres utat, oda meg vissza, hogy ennyi szőlőt hazahozzak! Márpedig a két forduló huszonnégy kilométer. Hát minek nézel te engemet? Parádés lónak, aki hintó előtt nyargalászik?—jegyezte meg epésen és neki fogott a préselésnek. Kisbíró kiabált be a vesszőből font kapuján portájára:

Pesta bátyó! Hivatalos papírt hoztam! Hagy adom mindjárt kezébe.

Az öreg e nélkül is dühös volt, hiszen eddig Borcsa mamával perlekedett. Amikor a kiabálóban felismerte a kisbíró, még jobban bedühösödött. Ezen nem lehet csodálkozni, hiszen ennek a nyavalyás hivatali szolgának megjelenése, neki még soha, semmi jót nem jelentett. Az általa hozott papírok adófizetést, idézést, vagy a beszolgáltatás teljesítésére való felszólítást jelentették mindenkor.

Most is ezt olvashatta az átvett, hivatalos papírból:

„Tisztelt elvtárs!

A községi tanács felhívja figyelmét, hogy száz liter must beszolgáltatását október végéig teljesítse. A must beszolgáltatása a népi demokrácia mielőbbi felépítése miatt válik szükségessé. Felhívom még figyelmét arra, hogy a mielőbbi teljesítése, az imperialisták számára egy hatalmas pofont jelent. A beszolgáltatás szabotálásának ténye viszont nem jelenthet mást, mint az imperialistákkal való összepaktálást. Ez utóbbit törvényeink internálással büntetik!

Szomolya. 1954. Szeptember 30.

XY tanácselnök.

Amikor a kisbíró eltávozott, a tanácsháza felé fordulva, fenyegetően emelte fel kezét és úgy sziszegte:

Hogy a nyavalya állna már belétek! Mindég csak követelni tudtok. Majd adok én nektek, olyan mustot, hogy megemelegetitek!

—Jaj! Jaj! Jaj! Még meghallja valaki!— szörnyülködött Borcsa mama, de az öreg még válaszra sem méltatta. Ehelyett pipáját kotorta elő zsebének mélyéből. Miután megtömte a feketén termelt dohányával, meggyújtotta és elmerengő pöfékelésbe kezdett a vén diófája alatti rozoga padon.

Mindig ide vonult félre, ha elmélyült gondolkodásra volt szüksége. Márpedig, mostan, ugyancsak szüksége volt az ilyesmire. A rossz időjárás miatt kevés termésre számíthatott ebben az évben. Jó, ha két hektó mustot tud kipréselni az idei szőlőterméséből. Nem is lett több a préselés után. Ennek

felét semmiképpen sem akarta a népi demokrácia telhetetlen szájába csurgatni.

A laposüveget elővette zsebéből, és kortyolgatni kezdte a gondúzó pálinkáját. Máris úgy érezte, mintha előző állapotánál okosabb lenne. Nem tudni, milyen mentő gondolat támadt agyában. Annyi azonban bizonyos, már mosolyogva kelt fel helyéről. Tudta, miképpen teljesíti a must beszolgáltatását. Már jókedvében pödörgette bajuszát, majd halkán dúdolni kezdte kedvenc nótáját:

*„A kecskének nagy szakálla van.
Az én anyósomnak nagy pofája van.
Háziállat mind a kettő,
Verje meg a jeges eső!”...*

—Nocsak, nocsak! Olyan jó kedved támadt hirtelenjében, mintha nem te adnád nekik a száz liter mustot, hanem ők neked.—mondta Borcsa mama gyanakodva, ám az öreg mindjárt letorkolta.

—Neked az se tetszik, ha sírok, meg aztán az se, ha nevetek! Legjobb lenne, ha lemennél a Szérűskertbe és hoznál abból a jófajta szilvából, mert úgy megkivántam. Ez a kívánsága csak arra szolgált, hogy megszabaduljon párjától.

—Ha csak ennyi a bajod, azon könnyen lehet segíteni.—mondta Borcsa mama és a hátyját felkötözve hátára, elindult a Szérűskert irányába, szilváért.

Pesta bátyó csak erre várt. Amikor magára maradt, átment a közeli átvevőhelyre és miután elkérte, elgurította azt a százliteres hordót, amelyben mustját szándékozta beszolgáltatni. Odagurította a homokcsomó mellé, majd keménypapírból formált egy nagytölcsért és a kivett hordódugó helyébe tette.

Lapát a homokcsomóba volt állítva. Már régóta csak arra várt, hogy valaki kezébe vegye. Erre nem

kellett sokáig várnia, a várakozásban rozsdásodásnak induló szerszámnak.

A száraz homokot nagy gonddal rakosgatta a hordóba helyezett tölcserbe. Egészen addig, amíg egy rövid botocskával mérve, megállapíthatta, háromnegyed részéig már telve van. Ekkor annyi vizet öntött hozzá, amitől valamicskét átnedvesedett. Most jött el az ideje annak, hogy az általa beadásba szánt mustot beöntse a hordóba. Gyorsan préselte a szőlőfürtöket és öntözgette a mustot.

Éppen idejében végzett, mert Borcsa mama jött meg a Szérűskertből és ekképpen hívta fel figyelmét a megérkezésére:

—Pestám! Meghoztam a szilvát! Meg van már ez érve teljesen. Olyan, mintha mézzel gyúrta volna össze a Teremtő. Gyere csak, kóstold meg!

A mama érkezésekor az öreg még vidámabb volt, mint az előbbi távozásakor. Bárki azt gondolhatná, mindez a finom szilvának köszönhető. Ő a szilvapálinkát jobban szerette, a most hozott gyümölcsnél. Nem is ennek örült igazán, hanem annak, hogy időben megtölthette a beadásba szánt hordót és párja mindebből, semmit sem láthatott. Nem akarta titkába beavatni, nehogy még bűnrészességgel vádolják lebukása esetén.

Bár nem láthatott semmit, azzal a különös képességgel áldotta meg a Teremtője, hogy a környezetében történt változásokat azonnal észlelte:

—Hát a homok hova tűnt innen?—mutatott félreérthetetlenül annak helyére, ahol eddig a homok alatt megbúvó bogarak otthontalanul és kétségbeesetten futkároztak össze-vissza.

Pesta bátyó krárogott, szipogott, mintha éppen ebben a pillanatban támadta volna meg az a nyavalyás bacilus. Ám eddigi életében még soha sem tudta megtámadni. Ez most sem sikerült, csak a

gondolkodási időt akarta ily módon hosszabbra nyújtani.

—Hova! Hova? Izidor sógor vitte el! Javítani akarja a háza vakolását!

—Ne mondjal már ilyet, hiszen tavaly vakolták át az egész házát! Arról még nem lenne szabad lehullnia a vakolatnak!

—Mit tudom én honnan hullt le! Az is lehet, hogy a tyúkólat kaparták széjjel a tyúkok. Nem vagyok én olyan kíváncsi természetű, hogy minden apróságot kiszedjek belőle! Kellett neki és én odaadtam. Majd visszahozza, amikor szükségem lesz rá.

Borcsa mama gyanakodva nézte még egy ideig a homok helyét és az otthontalanul futkározó bogarakat, majd szorított egyet fejkendője kötésén és hitetlenkedve ugyan, de odébb állt.

Pesta bátyó rákalapált a hordóba helyezett dugóra és máris gurította a közeli átvevőhelyre. Igyekezett a leadással, nehogy forrásnak induljon, mert akkor nem veszik át tőle.

A tanácselnök elvtárs éppen ott vizitelt az átvevőhelyen. Ellenőrizte, rendben folyik-e a beszolgáltatás. Időben teljesíti-e a falu lakossága, vagy valakinek emlékeztetőt kell írnia.

A hordót gurigató egyénben azt az embert ismerte fel, aki a haladószellemiségét neki köszönheti, mivel ő iskoláztatta be a politikai tanfolyamra.

—Szabadság Pesta bátyó elvtárs! Látom, igyekszik idejében teljesíteni az állampolgári kötelezettségét! Jó hatással volt magára a politikai oktatás.

—Az már igaz! De az is jó hatást gyakorolt rám, amikor a kiküldött levelében az internálásról olvashattam, ha nem teljesítem a beadást.

—A szabotáló állampolgárok tetteikkel kiérdemlik az efféle büntetést.—fejezte be diskurálását az elnök elvtárs és tovább lépett egy másik beszolgáltatóhoz.

Az előbbi párbeszéd ideje elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy gurítás után a must teljesen felkerüljön a homok tetejére. Éppen ideje volt ennek, mert a mustátvevő közelített a hordója felé, kezében a mustfokolóval.

Erre a mérésre szükség is volt, mert némely rakoncátlan beszolgáltató, képes lenne vizet hozni a népi demokrácia átvevőhelyére. Csak pusztán azért, hogy neki maradjon meg a szőlőből kipréselt édes nedű. Ez érthető, hiszen a kiforrás után kortyolgatva, máris a *Kánaánba* érezhetné magát. Így mégiscsak előbb érkezne el számára az a *csodavilág*, aminek a fölvtársak ígérete szerint már régóta itt kéne lennie.

Gyakorlott mozdulattal vette a mintát, amit a fokolóval felszippantott és gondosan vizsgálgatott.

—Nem rossz! Huszonkét fok! Hol termett ez Pesta bátyó?

—Hát...hát... a Métyi... hegyen, a felső Métyi...hegy...en, ahol a felkelő Nap is rásüt a tőkére, meg aztán a lemenő Nap is.—dadogott zavarában, mert egész idő alatt attól rettegett, nehogy a mintavevőt mélyebben dugja a hordóba.

—Ilyennek kellene lennie mindenkiének! Akkor minőségi mustot adhatna le a falu, a közös begyűjtőhelyre. —dicsérte meg az átvevő. Ám valójában más járt a fejében. Az ennyire édes musthoz több vizet tud önteni. Mustot, pedig titokban a saját pincéjébe szállítja.

—Ez a bolond Pesta bátyó, képes volt ilyen édes mustot idehozni. Nemhogy felvizezné, a többit meg saját pincéjébe vinné és lenne neki jó kis itókája a télire.—suttogták a többi beszolgáltatók, és egyenesen lükének nézték. Ami a lükességét illeti, túlságosan korán ítéleztek.

A mezőkövesdi nagy átvevőhelyen azt tapasztalták, hogy valamelyik bortermelő helyről, olyan

mustot szállítottak be, ami nem akar kifolyni a hordóból. Mikor aztán mégiscsak kifolyt, tapasztalhatták, alig jött ki belőle egy kevés must. Valami rafinált, szabotáló egyén, homokkal töltötte fel hordóját és tetejére egy kevés mustot öntött. Így szabotálta a beszolgáltatást.

Besűgők, rendőrök hada lepte el a gyanúba hozott helyeket, de nem tudták kilétét megállapítani annak a rakoncátlan egyénnek, aki cselekményével nem az imperialistákat pofozta meg, hanem a népi demokráciát.

Pesta bátyó csak röhögött bajusza alatt, hiszen pincéjében már forrásnak indult az a must, amely helyett homokot adott le a beszolgáltatásba.

Csak élete párja, Borcsa mama nézett rá sandán és a károgó varjút utánozva, jósolt neki jövődőt:

—Hej, Pesta, Pesta! Te még a bitófán végzed! Ha hiszed el nekem, ha nem. Ne tudjak innen elmenni, ha nincsen most igazságom!

Tartalomjegyzék

Titokzatos idegenek.....	3
A méhecske küldetése	73
M. Sándor göröngyös élete.....	84
A kutya meg a tejesfazék	109
Kőfaragók Pesten	114
Az alföldi ló nem megy a hegyre.....	127
Szalóki János tragédiája	136
Kukoricafosztás.....	159
A déli harangszó	168
Csillagszemű lány	175
Pesta bátyó szarvast fog.....	188
Pesta bátyó az őszbarack szüreten.....	201
Pesta bátyó beszolgáltat.....	211